

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa. Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 399 P

Poznań, piątek dnia 1 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 31 sierpnia,

Żydzi za — zgoda i... inflacją

Na odbywającym się w Pradze kongresie sjonistycznym wybuchła bomba w postaci ujawnionego układu między organizacją sjonistyczną a rządem niemieckim, umożliwiającą żydowskiemu emigrantom z Niemiec do Palestyny wywiezienie części majątku w towarach. Pierwsza transza wynosi 3 miliony marek, układ przewiduje dalsze.

W ten sposób Żydzi niemieccy stają się agentami handlowymi przemysłu niemieckiego, co pozostaje w jaskrawej sprzeczności z organizowanym przez pewne koła żydowskie (w Polsce Wiślicki) bojkotem niemieckich towarów. Oczywiście zwolennicy bojkotu próbowali na kongresie atakować ten układ, ale znaleźli się w mniejszości. Większość, składająca się z lewicowych grup sjonistycznych (Poale-Sjon), nie dopuściła nawet do dyskusji nad położeniem Żydów w Niemczech i odrzuciła wzywającą do bojkotu rezolucję Żabotyńskiego.

To powściągliwe stanowisko większości kongresu w stosunku do obecnego reżymu w Niemczech spotkało się z wyrazami protestu i oburzenia w kołach żydowskiej burżuazji w Polsce. Widocznie jednak w polityce żydowskiej w stosunku do prądów antysemitycznych dokonywa się głębszy zwrot, albowiem równocześnie z uchwaleniem kongresu praskiego odezwały się pokrewne im głosy Żydów amerykańskich, angielskich, a nawet... polskich.

Naczelny organ sjonistów „polskich” „Nasz Przegląd” obok krytycznych sprawozdań z kongresu w Pradze zamieścił szereg artykułów, mających wykazać, że antysemityzm polskiego obozu narodowego nie ma gospodarczego uzasadnienia. Wychodząc ze słusznego skądinąd założenia, że kryzys gospodarczy w Polsce ma przedewszystkiem przyczyny polityczne, organ żydowski dowodzi, że pierwszym warunkiem pokonania kryzysu jest... zgoda, obejmująca wszystkie odłamy polityczne, oczywiście razem z Żydami. Licząc się jednak z tem, że obóz narodowy na taką zgodę nie pójdzie, organ żydowski zwręca jej zakres do porozumienia „sanacyjno”-żydowsko-lewicowego, przyczem do lewicy zalicza wspaniałomyślnie nie tylko ludowców, ale nawet Chrześcijańską Demokrację z wyjątkiem wyraźnie antysemitycznej grupy krakowskiej (śląską Ch. D. uważa za mniej wroga w stosunku do Żydów, a warszawską za zupełnie tolerancyjnie usposobioną).

Dawniej do takich lub tym podobnych kombinacji dodawali Żydzi na przynętę obietnice wielkich pożyczek zagranicznych, które Polska, urobiona na ich polityczną modłę, miałaby rzekomo uzyskać od Żydów amerykańskich, angielskich i francuskich, względnie za ich poparciem. Obecnie już o tych pożyczkach się nie mówi.

Zjazd partji narodowo-socjalistycznej w Norymberdze

Uroczyste otwarcie zjazdu — Prasa niemiecka o nowym światopoglądzie niemieckim i prawnordyjskim symbolu „powracającego światła” — Po zdobyciu Gdańska walka z Austrią

Berlin, 31. 8. (PAT.) Zjazd partji narodowo-socjalistycznej w Norymberdze rozpoczął się wczoraj wieczorem przyjazdem kanclerza Hitlera w otoczeniu członków rządu i wybitnych przywódców ruchu. Miasto udekorowano bogato flagami. Napływ uczestników jest bardzo duży. Przygotowano kwatery i obozowiska na około 400.000 ludzi. Przyjazd przedstawicieli korpusu dyplomatycznego nastąpi dopiero 1 września.

W chwili przybycia kanclerza Hitlera do ratusza, gdzie nastąpiło powitanie kanclerza przez przedstawicieli miasta, otwarcie zjazdu oznajmiono długotrwałym biciem w dzwony. Podczas uroczystości, która odbyła się w starej sali ratusza, gdzie — jak stwierdza komunikat Biura Wolfa — w czasie świetności dawnej Rzeszy często obradował cesarz, wręczono Hitlerowi oryginalną odbitkę sztuchu Dürera p. t. „Rycerz, śmierć i szatan”. Dziękując za powitanie Hitler zapowiedział, że w przyszłości wszystkie zjazdy partyjne będą zawsze odbywały się w Norymberdze.

Berlin, 31. 8. (PAT.) W związku ze zjazdem partji nar. socj. w Norymberdze prasa niemiecka ogłasza wiele artykułów retrospektywnych, poświęconych rozwojowi ruchu nar.-socj. od początków aż do ostatnich czasów. Omawiając obecne rozmiary ruchu, „Kölnische Ztg.” pisze, że fala narodowego socjalizmu przekroczyła już granice Rzeszy niemieckiej. Władza kanclerza Niemiec — kontynuuje dziennik — kończy się u granic państwowych, ale jako przywódca ruchu sięga i poza granice państwa. Gdańsk — pisze dziennik — jest już w ręku nar. socj. i przez to samo kierownictwo jego polityki uzależnione jest od Hitlera. Walka o Austrię kontynuowana będzie, dopóki nie dostanie się ona w ręce nar. socj. Odrodzenie żywiołu nie-

mieckiego sięga aż po najdalsze zakątki poza granicami Rzeszy, gdyż nowy światopogląd niemiecki działa silniej, niż papierowe dokumenty. Olbrzymich rozmiarów wznosi się w No-

rymberdze — kończy dziennik — krzyż hitlerowski, który jak prawnordyjski symbol powracającego światła głosi nadejście nowego świata.

St. Zjednoczone pod hasłem „kupuj zaraz”

Widmo inflacji w Ameryce Północnej

Waszyngton, 31. 8. (PAT.) Gen. Johnson bada obecnie szczegółowo plany zakrojonej na olbrzymią skalę kampanji pod hasłem „Kupujcie zaraz”. Przewidziane jest m. in. zwrócenie się do konsumentów z apelem do kupna towarów wartości 2 miliardów dolarów. Plany te, jak przypuszczają, wymagać będą wydania zarządzeń uzupełniających, wśród których znajdzie się inflacja, chyba, że obecne wysiłki

dokonają cudu. Funkcjonariusze departamentu skarbu stwierdzają, iż ostatnie zarządzenia prezydenta Roosevelta, dotyczące złota, nie stanowią oficjalnej akcji na rzecz zmniejszenia zawartości złota w dolarze, ani otwarcia wolnego rynku. Zarządzenie to jedynie przygotowuje dla farmerów i producentów drogę do osiągnięcia lepszych cen na ich produkty.

Milicja austriacka

Prasa paryska o stworzeniu austriackiej milicji związkowej. Przyjazd do Rzymu ks. Starhemberga, dowódcy Heimwehry austriackiej

Paryż, 31. 8. (PAT.) Na temat stworzenia austriackiej milicji związkowej, zapowiedzianego przez ministra wojny Vaugoin, „Petit Parisien” pisze, co następuje: Sprawa ta została wysunięta przez Wiedeń najpierw w formie dość ogólnikowej we wszystkich kancelariach europejskich, przy czem podkreślano konieczność tymczasowego powiększenia sił policyjnych z 8 do 10 tysięcy ludzi. Rokowania, jak się zdaje, nie doprowadziły dotychczas do sprecyzowania tego zagadnienia. Przynajmniej mamy wrażenie — ciągnie dalej dziennik — że od czasu tego sondowania opinii wśród sygnatarjuszy

traktatu w St. Germain nie zostało osiągnięte formalne porozumienie co do zwiększenia austriackich sił zbrojnych. Rezultaty tego sondowania były jednak zadowolające, ponieważ Wiedeń, pomimo, iż traktat pokojowy zezwala na posiadanie 30-tysięcznej armji, zadowolal się 20-tysięczną. Nie sądzimy poza tem, aby zawarto już ostateczny układ co do charakteru nowych sił zbrojnych i co do czasu trwania służby wojskowej. Zdaje się, że oświadczenie ministra Vaugoin i pewne szczegóły, poruszone przez prasę wiedeńską, uprzedzają załatwienie tych różnych spraw. Mogłoby chodzić jedynie o wypełnienie luki pomiędzy stanem liczebnym, na który zezwala traktat pokojowy, a faktycznym stanem ilościowym oraz o tymczasowe w drodze wyjątku powiększenie sił policyjnych z 8 do 10 tysięcy. Nie można dopuścić do tego, by pod pretekstem powołania nowej organizacji wojskowej powstało fałszywe wrażenie, iż pragnie się zmienić postanowienia traktatu i zwiększyć o 20.000 ludzi rocznie stan liczebny armji austriackiej. Istnieją wszelkie podstawy do przypuszczenia, że do końca tygodnia porozumienie pomiędzy Londynem, Paryżem, Rzymem i stolicami państw Małej Ententy stanie się faktem dokonany.

Paryż, 31. 8. (PAT.) Agencja Havasa, donosząc o przybyciu do Rzymu szefa Heimwehry austriackiej ks. Starhemberga, stwierdza, że wizyta ta pozostaje w związku z rozmową w Riccione, w czasie których Mussolini sprzeciwił się miał projektom Dollfusa co do przekształcenia Heimwehry w rezerwę, gdyż wówczas Heimwehra musiałaby być włączona do efektów austriackich i w rezultacie stan liczebny armji austriackiej przekroczyłby ramy, zakreślone przez traktaty. W tych warunkach misja Starhemberga polegać będzie na uzyskaniu zgody, aby Heimwehra pozostawiona została poza kadrami armji stałej, jednak z zapewnieniem możliwości wykorzystania jej sił jako pomocy dla rządu Dollfusa w zakresie obrony niezależnej polityki austriackiej.

Napreżenie stosunków włosko-albańskich

Prasa jugosłowiańska o zatargu Mussoliniego z królem Zogu

Zagrzeb, 21. 8. (PAT.) „Obzor” omawia w artykule wstępnym rewelacje „Daily Mail”, dotyczące stosunków włosko-albańskich i stwierdza, że stosunki między Włochami a Albanją są bardzo naprężone. Cytowany dziennik pisze: „Jeżeli król Zogu zgodzi się na żądania włoskie, to może to wywołać

zamieszki wewnątrz Albanji, co da Włochom prawo do zbrojnej interwencji. Jeżeli zaś Albanja odmówi przyjęcia warunków postawionych w ultimatum włoskiem, to Włochy mają możliwość zastosowania licznych środków represyjnych, m. in. poparcia opozycji przeciwko królowi Zogu.

Natomiast organ żydowski wysuwa wyraźny program inflacyjny i, odwracając kota ogonem, radzi opozycji, aby nacisnęła na niezdecydowany rząd celem skłonienia go do zerwania z deflacją i pomnożenia obiegu pieniężnego na cele produkcji. Jeżeli Mussolini i Roosevelt nie wahali się drukować pieniędzy na cele gospodarcze, to dlaczego tego nie ma spróbować i Polska?

Jak widzimy, Żydzi tym razem nie — jak dotychczas — krzykami i groźbami, ale tonem łagodnej perswazyi starają się przekonać społeczeństwo polskie o nieracjonalności, a nawet szkodliwości gospodarczego antysemityzmu.

Ta zmiana taktyki, idąca od kongresu praskiego poprzez New-York i Londyn do Warszawy, jest objawem bardzo znamienym. Żydzi zrozumieeli, że mają przeciw sobie nie tylko rządzących w Niemczech narodowych socjalistów, nie tylko przesładowany w Polsce obóz narodowy, ale także bardzo groźnego i niebezpiecznego wroga, którym jest — światowy kryzys gospodarczy. I dlatego w Pradze zwyciężył kierunek ugody nawet w stosunku do Niemiec, a u nas Żydzi namawiają Polaków do zgody, byleby wśród pogodzonych znaleźli się także i oni. Żydzi boją się.

M. K.

B2 4262/1933 1399-650

Panamerykanizm czy Iberoamerykanizm?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Los Angeles, w sierpniu.
Mimo zwycięskich biuletynów z konferencji londyńskiej można już dzisiaj stwierdzić zupełne fiasko „trustu mózgowego” Roosevelta w polityce zagranicznej. Mędrzec dyplomatyczny prof. Moley, będący wiceministrem we waszyngtońskim departamencie stanu, został czasowo odkomentowany przez prezenta do zwalczania „porywaczy”. Sekretarz stanu Hull, który powrócił z Londynu, domaga się ustąpienia prof. Moleya, grożąc własną dymisją. Pokutuje na całej linii system obsadzania placówek dyplomatycznych partijnymi „politykierami”. Roosevelt prześlęgnął w ten Hoovera. A przecież za reżymu republikańskiego sparono się na takich nominacjach, czego przykładem b. ambasador w Berlinie p. F. M. Sackett.

Bankrutujący na terenie dyplomatycznym „trust mózgowy” uchwycił się jako ostatniej deski ratunku zbliżenia do krajów Ameryki łacińskiej Korzyści ekonomiczne i polityczne tego planu byłyby oczywiste. Istnieje gotowe narzędzie działania: jest nim Unja Panamerykańska z siedzibą we Waszyngtonie, kontrolowana tak w teorii, jak i w praktyce przez rząd Stanów Zjednoczonych. Następna sesja tej organizacji odbędzie się za trzy miesiące w Montevideo.

Prasa Hearsta znana ze szowinizmu i pogardy dla wszystkiego, co nie yankeesowskie, lub przynajmniej niemieckie, chwali krzykliwe ten — nie nowy zresztą — pomysł „trustu mózgowego” i zapalała gorącą miłością braterską do narodów Ameryki łacińskiej, oczywiście tylko w celu zrobienia na złość czynnej tam handlowej propagandzie angielskiej.

Istnieją jednak trudności, które yankesi muszą sami usunąć, aby móc opanować serca i rynek Iberoamerykanów. Nie wspominać już szczegółowo o obrabowaniu Meksyku w połowie ubiegłego stulecia i ekspedycjach karanych wysyłanych tam w obronie interesów Wall Street.

Dzisiaj Filipiny (kraj o kulturze hiszpańskiej) czekają niecierpliwie na przyobiecane niepodległość. Porto-Rico, posiadłość Stanów Zjednoczonych, głośno podkreśla swą przynależność do rodziny narodów łacińskich. Santo-Domingo i Panama kontrolowane są przez Waszyngton, który nadto zastrzegł sobie prawo ingerencji w politykę wewnętrzną i zagraniczną bogatej wyspy Kuby. Wojska amerykańskie niedawno (a nie wiadomo czy na długo) opuściły republikę Nikaragua. Przykładów mieszania się yankeesów w rodzinne sprawy państw łacińskiej Ameryki jest wiele. To też do pozyskania klientów 111 milionów Iberoamerykanów jest jeszcze bardzo daleko.

„Trust mózgowy” liczy na wyższość organizacji technicznej Stanów Zjednoczonych i jeszcze niezupełnie podupadły prestiż finansowy Wall Street w celu zjednięcia tak cennych sympatyj, gdy tymczasem na zupełnie innym podłożu zarysowuje się ruch iberoamerykański. Minister oświaty hiszpański, don Fernando de los Rios, założył departament hispano-amerykański wznowiając w ten sposób pomysł Alfonsa XIII osiągnięcia zbliżenia kulturalnego między starą a nową Hiszpanją, jak nazywają Amerykę łacińską za wyjątkiem Brazylii.

Szybko rozwijający się przemysł hiszpański spodziewa się nie bez słuszności, iż za księżkami, studentami i uczonymi będzie można eksportować towary.

Można nadto zauważyć tendencję, zmierzającą do utworzenia unji celnej iberoamerykańskiej, obejmującej wszystkie kraje na południe od Rio Grande del Norte, włącznie z Brazylią (o kulturze portugalskiej). Z taką jednostką ekonomiczno-polityczną musiałby się poważnie liczyć świat anglosaski.

Istnieją oczywiście poważne przeszkody na drodze do urzeczywistnienia tego planu tak natury politycznej, jak ekonomicznej. Nie trzeba również zapominać o budzącym się w sferach elementarnych miejscowym, t. zn. Indjanach oraz o Metykach, nowej mieszanej rasie, posiadającej odrębny charakter.

Ze względu na nasze położenie międzynarodowe (n. p. Liga Narodów), na naszą politykę handlową oraz emigracyjną winniśmy pilnie śledzić rozwój tych dwóch interesujących, sprzecznych prądów: panamerykanizmu oraz iberoamerykanizmu.

Niech mnie wolno będzie przy tej sposobności zaznaczyć, iż ostatnio zauważyłem w prasie meksyk, treściwe i zrozumiałe ujęte wytłumaczenie na-

„Sanacja”, Żydzi a kupiectwo pomorskie

W sprawie dążenia obozu „sanacyjnego” na Pomorzu do wciągnięcia organizacji kupieckiej w orbitę swych wpływów partyjno-politycznych, o czym już pisaliśmy w związku z artykułem „Pielgrzym”, otrzymało „Słowo Pomorskie” (nr. 196) z kół kupieckich następujące uwagi:

Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu od samego początku działalności swoją oparł na starej, wypróbowanej tradycji mieszczaństwa pomorskiego, zakrzewionej u nas przez ks. Wawrzyniaka, ks. Bolta, Jackowskiego, ks. Szamarzewskiego i innych, — tradycji, wypróbowanej i skutecznej, której kupiectwo pomorskie, dbałe o dobre imię i godność swego stanu, nigdy się nie sprzeniewierzyło. To też każdy pomorski kupiec — chrześcijanin, z całym uznaniem odnosił się do organizacji swojej, dąłszy z tego, że Związek w wolnej Polsce kroczył swoją własną ubitą drogą samodzielną.

To ustosunkowanie się kupiectwa pomorskiego do organizacji i do spraw publicznych znane było również działającym na terenie stronnictwo politycznym, które wiedziały, że kupiec pomorski, spełniając lojalnie obowiązki swoje obywatelskie i całym sercem odczuwając służąc, w zgodzie jednak chce żyć z całym społeczeństwem i bez różnicy przekonań politycznych oddany być społeczeństwu.

Tak było do niedawna, ale powinno pozostać tak i nadal dla dobra kupiectwa pomorskiego i jego organizacji, dla dobra społeczeństwa naszego i nażytek ojczyzny. Tak było, ale czy nadal tak będzie?

Od roku ubiegłego na odcinku pomorskiego życia gospodarczego ujawniać się zaczęły dążności, idące w kierunku zmiany dotychczasowego stanu. Dążności te są wpływem nowej „ideologii”, zrodzonej w umysłach niechętnych temu, co czwsto polskie, z uwielbieniem zaś przyjmujących metody żydowskie.

Żydostwo postanowiło zdobyć pomorski bastion gospodarczy, specjalnie kupiecki. Żydom zależy głównie na opanowaniu polskiego handlu morskiego, a więc Pomorza i Gdyni. Dążeniem tym dał wyraz żydowski „Hajnt”, pisząc w czerwcu r. b.:

„Należy wierzyć, że rząd w interesie rozwoju portu usunie trudności, czynione Żydomi ze strony ludności miejscowej i umożliwi dzielnemu kupcowi żydowskiemu zastosowanie swoich zdolności w Gdyni.”

Usiłowania żydowskie zbiegły się z

szego punktu widzenia w sprawie Pomorza. Kontrakcja przeciwko tradycyjnie silnej w kraju Montezumy propagandzie niemieckiej zasługuje na wyróżnienie, szczególnie wobec „dyplomatycznego” milczenia placówek lepiej wyposażonych niż poselstwo polskie w Meksyku.

JAN DROHOJOWSKI.

dążeniami partyjno-politycznymi obozu „sanacyjnego”, idącymi w kierunku opanowania wszystkich związków i organizacji gospodarczych i zawodowych. Wpływowi publicysta „sanacyjny” p. Wojciech Stpiczyński, otwarcie i jawnie głosił, że do handlu polskiego ktoś oby „przyjść musi, ponieważ my tego porządnie robić nie potrafimy”.

Wiedzie to do osłabienia całego dorobku, całej odporności i siły organizacyjnej pomorskiego kupiectwa. Roli tej podjęli się ci, którzy niechętnie patrzą na niezależność kupca pomorskiego. Agitatorzy chętnie powołują się na to, jakoby działali z mandatu wysokich czynników, których życzeniem jest opanowanie wszystkich organizacji zawodowych. Dokonano już tego z rolnictwem, które polityka „sanacyjna” zamieniła w Łazarza; z rzemiosłem robi się to od jakiegoś czasu. Teraz kolej na kupiectwo.

Przy pomocy kilku zwolenników „współpracy” z „sanacją” chce się przeprowadzić za jednym zamachem całą organizację w ramiona „sanacyjnej”. Na najbliższym zjeździe delegatów mają wszyscy kupcy Pomorza przyjąć chrzest „sanacyjny” i zaśpiewać hymn wiernopoddani: „Dwudziesta brygada, pokornie hołd składa”.

Czy przystoi godności kupca — Polaka, który przez tyle długich lat walczył o spolszczenie handlu tu, na zachodzie, aby teraz dobrowolnie szedł z Żydami, aby się poddawał ich kierownictwu, aby się z nimi bratał, odstępował im swoje warsztaty i przedsiębiorstwa? Gdyby się to stało, to społeczeństwo polskie z odrazą odwróciłoby się od takich osobników, którzy zapomnieli o narodowej i chrześcijańskiej godności swojego stanu. Kupiec pomorski nie może zaprzęcać swej samodzielnosci i niezależności na rzecz jakiejś partii politycznej, która odgrywa rolę pośrednika w urzeczywistnianiu zamiarów żydowskich.

Odezwać się musi nasza wrodzona duma stanowa i poczucie godności obywatelskiej. Kupiectwo pomorskie, kuszone różnemi przynętami, nie sprzeda swej organizacji za resztki soczewicy. Postawione dziś na rozdwoju, kupiectwo pomorskie nie może rzucać się na oślep, na nieznane wody, lecz powinno iść dalej dotychczasową, znaną mu, ubitą i uczciwą drogą. Tym zaś, którzy chcieliby je wepchnąć na kręte ścieżki partyjnych kombinacji, a może i osobistych interesów, należy powiedzieć twardo i stanowczo: nie tędy!

KUPIEC POMORSKI.

Sprawa rozwodów prawosławnych

Wybitny prawnik i członek pałestry warszawskiej, adwokat Marjan Niedzielski, zamieścił w „Gazecie Sądowej Warszawskiej” szereg artykułów w sprawie praktyk rozwodowych konsystorzów prawosławnych w Polsce. Obecnie na naszą prośbę p. mecenas Niedzielski skreślił poniższy artykuł dla K. A. P.

Robi się bardzo prosto: obywatel, któremu ciężka więzy małżeństwa, błogosławionego w Kościele katolickim, przechodzi na prawosławie; wnosi niezwłocznie skargę do sądu duchownego prawosławnego przeciwko małżonkowi, pozostałemu przy wierze katolickiej; powołuje się na te, lub inne powody do unieważnienia małżeństwa, najczęściej na niezgodność charakterów, i w przyspieszonym tempie uzyskuje wyrok, rozwiązujący małżeństwo, wyrok, który ma być ostateczny i jako taki ma obowiązywać katolika pozostałego przy wierze ojców.

Nie trzeba być prawnikiem, by odczuć, że coś tu nie jest w porządku, że zjawisko to nie daje się pogodzić z poczuciem praworządności.

Nie jesteśmy wszakże w tem położeniu, byśmy mieli polegać tylko na naszej intuicji, na naszym wewnętrznym poczuciu prawa i słuszności; bowiem ta najwyższa instytucja, która jest powołana do ochrony prawa i praworządności — Sąd Najwyższy, wyrokła już niejednokrotnie gwałtowną opinią

czyną się od uroczyście słów: „W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej...” A więc w imieniu Rzeczypospolitej sąd najwyższy stwierdził, że oddanie obywatela katolika pod sąd duchowny prawosławny jest bezprawiem i nadużyciem.

A teraz spójrzmy na którykolwiek z setek wyroków, wyrzeczonych przez sądy prawosławne przeciwko katolikom, a zobaczymy tam również w nagłówku sakramentalną formułę „w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej...”

Cóż za niesłychany paradoks! Co za jedyne w swoim rodzaju — monstrum prawne, w tem samym państwie jedna instytucja sądowa z powołaniem się na majestat państwa, będzie ferować stale wyroki sądowe, a druga instancja i to najwyższa, będzie stale to zjawisko potępiać, piętnując je bez ogródek, jako bezprawie i nadużycie. I tak ma być stale, bez końca. Nie! Trzeba raz rozstrzygnąć stanowczo, kto jest powołany do decydującego rozstrzygnięcia „w imieniu Rzeczypospolitej...”, kto jest miarodajnym wyrazicielem woli państwa, i tłumaczem jego praw? Jedno z dwojga: albo trzeba by Sąd Najwyższy podporządkować konsystorzowi prawosławnemu, albo też organy cerkwi prawosławnej muszą ulec wobec prawa i najwyższej w państwie instytucji sądowej. Tertium non datur!

Ale nie dość tego. Nie na tem jeszcze kończy się chaos prawny, spowodowany nieugiętym stanowiskiem sądów prawosławnych: weźmy na przykład jeden z tych licznych wypadków, gdy sprawa unieważnienia małżeństwa między katolikami była już sądzona przez sąd właściwy, a więc sąd biskupi, lub arcybiskupi katolicki. Sprawa przeszła obate instancje sądowe. Wyrokiem ostatecznym małżeństwo zostało utrzymane w mocy z braku jakichkolwiek podstaw do jego rozwiązania. Wyrok jest prawomocny i żadnemu dalszemu zaskarżeniu nie ulega. Okazuje się jednak, że tak jest tylko w teorii; w praktyce idzie się do instancji trzeciej, do sądu konsystorskiego prawosławnego, który przekreśla tamte dwa wyroki i uznaje, że małżeństwo nie ma trwać nadal i ma być natychmiast rozwiązane. I znowu powstaje potworność prawna, nie mająca ani analogii, ani precedensu: sąd katolicki w „Imię Pańskie” zawyrokował, że małżeństwo ma trwać, a sąd prawosławny na to odpowiada — nieprawda! Małżeństwo jest nieważne, należy rozwiązać natychmiast. I znowu powstaje dręczący dylemat: albo trzeba konsekwentnie uznać, że konsystorz prawosławny jest instancją wyższą ponad sąd arcybiskupi katolicki, albo też trzeba spowodować, by władze duchowne prawosławne zechciały uznać powagę sądów Kościoła katolickiego i ich wyłączność w zakresie orzekania o ważności ślubów, pobłogosławionych przez Kościół katolicki.

Jestem gorącym zwolennikiem zapewnienia jak najlepszych warunków egzystencji dla emigracji rosyjskiej w Polsce, z puszczeniem w niepamięć dawnych porachunków i waśni. Jestem oczywiście zwolennikiem swobody i autonomii cerkwi prawosławnej, zagwarantowanych przez naszą Konstytucję. Tembardziej więc jestem przeciwny kontynuowaniu przez organa cerkwi prawosławnej uprzejmych i drażniących ingerencji do spraw, stanowiących wyłączną domenę władz Kościoła katolickiego. Zlikwidowanie tej anomalii i przywrócenie stanu prawnego leży w oczywistym interesie obydwu stron.

Marjan Niedzielski, adwokat.

Stronnictwo Narodowe

KOŁO WILDA

Plenarne zebranie z referatem ks. prał. Prądzyńskiego odbędzie się w poniedziałek, 4 b. m. o godz. 20 w lokalu p. Fiedlerowej, Górna Wilda 47.

O licznym i punktualnym przybyciu prosi Zarząd.

Przyjazd Prymasa Węgier

Warszawa, 31. 8. (KAP.) W godzinie przyjazdu do Warszawy J. Em. ksiądz kardynał Serédi w ostatniej chwili nastąpiła zmiana. Według ostatecznego już ustalonego programu ks. kardynał Prymas Węgier przybędzie do Warszawy z Krakowa w piątek, dnia 1 września o godz. 8.55 rano na dworzec główny.

Pobyt ks. prymasa Serédi w stolicy potrwa dwa dni, poczem w niedzielę, dnia 3 b. m. w godzinach rannych ks. kardynał wyjedzie do Poznania.

Przyjazd nowego ambasadora Stanów Zjedn. do Polski

Rozmowa przedstawiciela „Kurjera Poznańskiego” z ambasadorem p. Cudahy

Gdynia, 31. 8. (Tel. wł.). Dzisiaj rano o godz. 9 przybił do tutejszego portu, na statku „Kościusko”, nowy ambasador Stanów Zjednoczonych w Polsce p. John Cudahy.

Przedstawiciel Ameryki Północnej wsiadł na polski statek w Antwepi w ubiegły poniedziałek. W czasie podróży do Polski przebywał w swoich apartamentach, czytając i pisząc, a w ogólnym posiłku wziął udział dwa razy. Do współtowarzyszy podróży odnosił się z wielką bezpośredniością i uprzejmością. Dużo spacerował po najniższym pokładzie i prowadził liczne rozmowy z dowódcą statku, kpt. Borkowskim.

W chwili wjazdu statku „Kościusko” do portu gdyńskiego korespondent Wasz miał sposobność rozmawiania z ambasadorem Cudahy. Nowy przedstawiciel Stanów Zjednoczonych w Polsce oświadczył, że w naszym kraju jest po raz pierwszy, ale Polaków zna dobrze, ponieważ w Milwaukee, skąd pochodzi, istnieje wielka polska kolonia w liczbie 100 tys. osób. Na pytanie, co sądzi o przyjaźni polsko-amerykańskiej, odpowiedział dosłownie, iż Stany Zjednoczone posiadają 4 miliony Polaków, którzy wszyscy są doskonałymi obywatelami amerykańskimi. Pomiedzy Polską i Stanami — mówił dalej p. Cudahy — istnieje od dawien dawna bardzo gorące i przyjacielskie stosunki. W ostatniej wojnie Polacy dostarczyli armii amerykańskiej 100 tys. żołnierza, który wykazał nadzwyczajne męstwo i pełnię cnót obywatelskich. Za zadanie swoje w Polsce uważa pogłębienie przyjaźni polsko-amerykańskiej oraz nawiązanie pomiędzy Stanami i Polską jeszcze mocniejszych stosunków handlowych. Co do samej podróży na polskim statku ambasador orzekł, że jest bardzo za-

dowolony, że kpt. Borkowski był wspaniałym gospodarzem i że sam przejazd był zachwycający.

Gdy „Kościusko” przybił do nadbrzeża, orkiestra marynarki wojennej odegrała hymn polski i amerykański, potem dzieci gdyńskich szkół powszechnych odśpiewały po angielsku hymn narodowy Stanów Zjednoczonych. Ambasador, stojący na pokładzie, był bardzo wzruszony i słowami i gestami dziękował za uczynione mu powitanie. Kilka chwil później przybyli na pokład przedstawiciele ambasady amerykańskiej w Warszawie, charge d'affaires konsul Crosby, attache handlowy p. Lanne i attache wojskowy pik. Guilmore, dalej przez izby polsko-rumuńskiej p. Kotnowski oraz przedstawiciele miejscowych władz wraz z dyrektorami linii Gdynia—Ameryka.

Na pokładzie mała dziewczynka wręczyła ambasadorowi bukiet róż i powitała dziecięciem szczerbiotem, poczem nastąpiły oddzielne powitania. Po śniadaniu, spożytym na statku o godz. 10,30, ambasador Stanów Zjednoczonych w towarzystwie inż. Wendy, naczelnika wydziału budowy portu i komandora Kańskiego, kapitana portu, zwiedził port gdyński na motorówce „Sirena”, potem wrócił na statek. Ambasador Stanów Zjednoczonych zamierza jechać do Warszawy dzisiaj wieczorem sleepinżiem o godz. 23. Dopiero w stolicy odbędzie się oficjalne powitanie.

John Cudahy urodził się 10 grudnia 1887 r. w Milwaukee stan Wisconsin. Jest żonaty i posiada czworo niedorośliwych dzieci. W latach 1908 do 1916 był członkiem rządu stanu Wisconsin. Jest on człowiekiem bardzo zamożnym i posiada wielką fabrykę kapeluszy. S. B.

Zarządzenie Ks. Prymasa w sprawie obchodów rocznicy odsieczy Wiednia

Wielki czyn wojenny, którym się Polska tak pamiętnie zaznaczyła w historii Europy, ratując u bram Wiednia, przy udziale wojsk cesarskich, chrześcijaństwo i kulturę zachodnią, ma przedewszystkiem znaczenie religijne. Wewnętrzna pobudka do tej wiekopomnej wyprawy orężnej był nakaz naszych dziejów i niezawodny instynkt posłannictwa Polski, którą obok wewnętrznych i zewnętrznych zadań państwowych zajmowały i poruszały ideały wyższej służby w rodzinie narodów. Służbę tę wyczuwał naród niejako jako obowiązek z prawa natury, a odnosił ją trafnie do dziedziny kulturalnej i religijnej. Z tego szlachetnego nastawienia duszy polskiej zrodził się czyn wiedeński, nie jako coś wyjątkowego i nadzwyczajnego w naszym życiu, lecz jako jeden z epizodów naszej ofiarnej służby na wysuniętym posterunku wschodnim, dlatego od innych głośniejszy, że zregulował się w obliczu świata chrześcijańskiego i na jego szczególną korzyść.

To też rocznicę wiedeńską, poza innymi obchodami, uczcić należy nabożeństwem dziękczynnym, a zarazem modłami o pomysłność dla państwa i o błogostawieństwo Łoże dla dalszego posłannictwa Polski.

Zarządza przeto: 1) dnia 12 września o godzinie 6 wieczorem, kiedy to przed 250 laty pod natarciem rycerstwa polskiego sprzymierzone armie chrześcijańskie, po całodziennym mozolnym walce, odnosiły owe wielkie zwycięstwo, bić będą dzwony wszystkich kościołów, wzywając do modlitwy za Polskę, by dochowała wierności swoim tradycjom chrześcijańskim, swej wierze, swemu duchowi i posłannictwu; 2) w niedzielę, dnia 10 września, lub. zależnie od okoliczności miejscowych, w niedzielę następną, odprawi się sumę jako nabożeństwo dziękczynne, dodając we mszy św. orację „pro gratiarum actione”. W kazaniu wspomną Wielebni Księża o zwycięstwie, które słusznie nazwano „gesta Dei per Polonos” i wskażą na to, że pilnować i rozbudowywać powinniśmy wiarę świętą, by i nadal spełniały się w nas i przez nas wielkie zamiary Boże; 3) Wielebne Duchowieństwo i organizacje katolickie wezmą udział w komitetach obchodowych tam, gdzie one powstają.

Poznań, dnia 24 sierpnia 1933.

† AUGUST KARD. HLOND,
Prymas Polski.

Wzrastająca aktywność hitlerowców w Belgii

Zapobiegawcze zarządzenia czynników rządowych celem ukrócenia buty niemieckiej

Bruksela, 31. 8. (PAT). Niesłychana aktywność hitlerowców w Belgii zaniepokoiła w najwyższym stopniu nietyko opinie publiczną, lecz i czynniki rządowe. Gubernator prowincji leodyjskiej był przyjęty przez ministra spraw wewnętrznych w celu naradzenia się nad groźną sytuacją, jaka powstała na skutek działalności hitlerowskiej w kantonach, odzyskanych przez Belgję po wojnie: Malmedy, Eupen i Saint Vith.

Po tej konferencji odbyło się w Verriersze zebranie pod przewodnictwem gubernatora prowincji Pirarda z udziałem burmistrzów i komisarzy prowincji. Na zebraniu tem stwierdzono

ogromny liberalizm konstytucji belgijskiej, wyzyskany przez agitatorów hitlerowskich, którzy prowadzą wyrotową działalność antybelgijską. Wydano szereg zarządzeń zapobiegawczych, mających na celu ukończenie działalności niemieckiej. W tym celu wzmocniono patrolę żandarmerji w Eupen i Malmedy.

Organizacje hitlerowskie powstały nietyko w kantonach, leżących nad granicą niemiecką, lecz również w Brukseli i w Antwepi. Członkowie ich noszą w butonierkach swastyki hitlerowskie, co doprowadza do codziennych niemal bójek z przechodniami.

Żydzi niemieccy a rezolucje kongresu sjonistów

Berlin, 31. 8. (PAT). Prasa donosi z Wormacji o aresztowaniu szeregu Żydów i internowaniu ich w obozach koncentracyjnych. Zarządzeniom tym nadany jest charakter obrony przeciwko wystąpieniom Żydów, którzy w ostatnich czasach mieli zajęć prowokacyjną postawę wobec państwa i jego instytucji.

Berlin, 31. 8. (PAT). Związek Żydów narodowo-niemieckich ogłosił w związku z rezolucją zjazdu sjonistycznego w Pradze odezwę, zawierającą protest przeciwko mieszaninzie do stosunków niemieckich i przeciwko próbom wywierania nacisku za-

granicz na zarządzenia niemieckie. Za obecne traktowanie Żydów w Niemczech związek czyni odpowiedzialnymi sjonistów. Pomimo to, stwierdza odezwa Żydów narodowo-niemieckich, wytrwamy przy naszej przynależności do narodu niemieckiego, mając głębokie zaufanie do zdrowego rozsądku narodu niemieckiego i rządu narodowego oraz mając przekonanie, że znajdzie się wkrótce rozwiązanie niemieckiej kwestji żydowskiej, które umożliwi Żydom, oddawna w Niemczech żyjącym, współpracę nad zadaniami narodowego państwa niemieckiego.

Przestrogi niemieckie pod adresem Włoch

Polityka Mussoliniego w basenie naddunajskim punktem zwrotnym w przyjaźni włosko-niemieckiej

Berlin, 31. 8. (PAT). Prasa porwra raz jeszcze w artykułach do spotkania Dollfussa z Mussolinim w Riccione, podkreślając wzrost na terenie państw naddunajskich wpływów włoskich, widocznych zwłaszcza w Wiedniu i w Budapeszcie. Niektóre artykuły mają wybitny charakter przestrogi pod adresem Włoch.

Dzisiejsza „Boersen Zeitung” w artykule p. t.: „Epilog Riccione — polityka Włoch w basenie naddunajskim” pisze m. in.: „Wszyscy muszą sobie przedewszystkiem zdać sprawę przy tworzeniu jakichkolwiek planów w basenie naddunajskim, ze skazane są

one zgóry na załamanie się, dopóki trwać będzie konflikt niemiecko-austriacki i dopóki Rzesza nie bierze w nich udziału. Skutki jakiegokolwiek rozwiązania, przeprowadzonego bez Niemiec, są jasne: Włochy musiałyby zrezygnować z przyjaźni z Niemcami i pakt czterech uległby rozbiću.”

Następują dalej groźby pod adresem Węgier, Rumunji i Jugosławji i przestroga pod adresem Mussoliniego, że zarówno Tardieu, jak i Benezet, rzekomo przekonali się o bezsensowności wykluczenia Niemiec z planów naddunajskich.

„Polonią” naokoło Europy

Gdynia, 31. 8. (Tel. wł.) Pojutrze, w sobotę, o godz. 13 wyrusza stąd w trzytygodniową podróż turystyczną naokoło Europy polski statek transatlantyki „Polonia”. Trasa podróży jest następująca: Gdynia — Lizbona — Algier — Pireus — Stambuł — Konstanca.

W wycieczce bierze udział 514 osób. Z Poznania i Wielkopolski jedzie dwanaście osób, m. in. z Poznania: ks. Stefan Janiak, kupiec Stanisław Jakubowski, dyr. Łaszczynski z żoną, kupiec Franciszek Łączkowski, Henryk Żak i R. Dawidowski z żoną, a z Wielkopolski m. in. ks. proboszcz Niesiołowski z Plezewa.

Turyści z Konstancy pojedą koleją do Lwowa, gdzie wycieczka „naokoło Europy” zostanie ukończona. „Polonia” natomiast w dniu 27 września uda się w pierwszą regularną podróż do Palestyny, skąd powróci do Konstancy w dniu 9 października. Już teraz oblicza się, że na pierwszą i drugą podróż do Palestyny „Polonia” będzie miała po 800 pasażerów — Żydów. S. B.

Rewizja w gdańskiej partji ludowej

Gdańsk, 31. 8. (Tel. wł.) W dziesięciu godzinach porannych policja polityczna przeprowadziła rewizję w biurach niemiecko-narodowej partji ludowej oraz w mieszkaniach posłów i przywódców tej partji. Jak wiadomo b. prezydent senatu gdańskiego Ziehm należy do przywódców tej partji.

Hitlerowski mord polityczny

Marjanskie Łaźne, 31. 8. (PAT.) Ub. noc zamordowany został w swoim mieszkaniu w Marjanskich Łaźnach b. prof. politechniki w Hanowerze T. Lessing. Lessing zbiegł z Niemiec po dojściu do władzy Hitlera i od tego czasu stale przebywał w Czechosłowacji.

Hofer zbiegł do Włoch

Wiedeń, 31. 8. (Tel. wł.) Zbiegły z więzienia przywódca tyrolskich hitlerowców Hofer przekradł się wraz z towarzyszami na terytorjum włoskie. W związku z jego podstępem uwolnieniem władze aresztowały przeszło 1.000 hitlerowców.

Awanse ministrów Rzeszy

Berlin, 31. 8. (Tel. wł.) Prezydent Hindenburg awansował ministra spraw wojskowych generała piechoty von Blomberga na generała pułkownika, oraz kapitana w rezerwie, pruskiego premjera Goeringa na generała piechoty przyznając mu równocześnie prawo noszenia munduru Reichshehry.

Siedmioraczkii...

Buenos Aires, 31. 8. (PAT). Donoszą z Bogota, że na posiedzeniu izby poselskiej został odczytany telegram, przesłany przez władze administracyjne miejscowości San Pedro w okregu Bolivar z zawiadomieniem, że żona

rolnika Luis Perez powiła siedmiu synów. Zarówno matka, jak i niemowlęta cieszą się znakomitą zdrowiem.

Przepowiednia pogody na piątek:
Nadal ciepło i pogodnie o zachmurzeniu umiarkowanym.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6.26 — 6.26 1/2 zł. w Gdańsku na Warszawę 6.15 — 6.28 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu. płaćl dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.90 zł. gotówka 210.00 zł. za 100 guld. gd. w dewizach 173.46 do 173.72 zł. gotówka 173.12 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 31. 8. 1933 r.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była ożywiona.
Z pożyczek państwowych poszukiwano i płacono za 5% poź. konwers. 48% oraz za 3% poź. bud. 38.—
W papierach lokacyjnych P. Z. K. ożywienie w listach dolarowych, z których obracano 4% listy dol. stare po 47 1/2% (przy kursie dol. 6.31) oraz 4 1/2% listy dol. amort. po 42. Poza tem poszukiwano 4% listy zast. konwert. po 36.—%
Z akcyj bankowych poszukiwano Bank Polski po 83.— bez oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.
Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% pożyczka konwersyjna 48 1/2% P.
4 1/2% listy dol. P. Z. K. 47 1/2% +
4 1/2% listy dol. w zlocie amort. P. Z. K.
42.—% +
4% listy zastaw. konw. ostepl. P. Z. K.
36.—% P.
(Kurs w złotych)

3% pożyczka budowlana, serja I 38.— P.
Tendencja ożywiona.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 31. 8. 1933 r.
Warunki: Handel hurtowy parysel Poznania, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:
Ceny transakcyjne:
Żyto 30 tonn par. Poznań . . . 18,50
Ceny orientacyjne
Żyto 75 tonn na odmiennych warunkach . . . 18,00—18,50
Usposobienie spokojne.
Pszenna nowa, zdana do przemiału . . . 19,50—20,00
Usposobienie spokojne.
Jęczmień 691 g/l . . . 14,25—14,75
Jęczmień 662 g/l . . . 13,25—14,25
Usposobienie spokojne.
Owies . . . 11,50—12,00
Usposobienie spokojne.
Mąka żytnia 65% wł work. 20,75—21,00
Usposobienie spokojne
Mąka pszenna 65% wł work. 33,00—35,00
Usposobienie spokojne.
Otreby żytnie . . . 8,00—8,50
Otreby pszenne . . . 8,50—9,00
Otreby pszenne (grube) . . . 9,50—10,00
Rzepak zimowy . . . 34,00—35,00
Rzepak zimowy . . . 42,00—43,00
Gorzyczka . . . 40,00—43,00
Groch Viktoria . . . 18,00—22,00
Groch Falgiera . . . 21,0—25,00
Mak niebieski . . . 52,00—57,00
Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 145 tonn, jęczmienia 60 tonn, otrab żytnich 20 tonn, otrab pszennych 30 tonn.

Nauczycieli redukuje się z powodów politycznych

Nie kwalifikacje naukowe, lecz przynależność partyjna decydują o losie nauczyciela — Co minister, to nowy program szkolny — Chaos

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Buenos - Aires, w lipcu. W Argentynie w ogólnej atmosferze obojętności w stosunku do akcji oświatowej stanowisko nauczycieli nie jest do pozazdroszczenia. Wysilki ich są lekceważone przez władzę i ludność, pensja najniższa z wszystkich kategorii urzędników. Jeżeli inni funkcjonariusze państwowi czekają na pobory dwa a najwyżej trzy miesiące, to cierpliwość nauczycieli wystawia się na daleko cięższą próbę. Wyplaca im się zaległe pensje po 6, 12, a nawet 24 miesiącach. Są to przykrości, które nie budzą chęci do pracy a przeciwnie wywołują dezercję z szeregów nauczycielstwa. Najlepsze siły kierują się do innych zawodów, pozostali radzą sobie jak mogą, zarabiając — dorywczo przy nadarzających się okazjach.

Z drugiej strony władze bez żadnych skrupułów „redukuje” zasłużonych pedagogów, jeżeli o posadę ubiega się człowiek „zasłużony politycznie”. Wynika z tego, że nauczycielstwo argentyńskie to zbiorowisko najróżnorodniejszych elementów które nie zawsze wykazują się mogą kwalifikacjami naukowymi. Niedawno zdarzył się w samej stolicy wypadek masowej „redukcji” profesorów w gimnazjum dla sierot wojskowych. Dozór szkolny uchwalił posady oddać swoim protegowanym, nie zważając na protesty poszkodowanych, którzy pracowali już po kilkanaście lat w swoim zawodzie. Sprawa oparła się o główny inspektorat szkolny, który jeszcze nie wydał swego wyroku.

Nie o wiele lepiej dzieje się na uniwersytetach, gdzie również dominują protekcja i wpływy polityczne. Katedry powierza się ludziom stosunkowo młodym i mało znanym z działalności na polu nauki. Jako „curiosum” mogę tu przytoczyć fakt, że synowi pewnego ministra, mającemu wyszystkiego cztery semestry filozofii, oddano dwie katedry, które przynosiły po dwa tys. pesów miesięcznie. Z drugiej strony hamuje się szczerze wpływ wykwalifikowanych sił europejskich. Żąda się od nich upokarzających egzaminów bez względu na ich naukowe walory. Zdarzyło się to prof. P., ubiegającemu się o katedrę na uniwersytecie w Buenos - Aires, którego egzaminować mieli z łaciny i greki „koledzy” z wykształceniem tylko gimnazjalnym. Rzecz oczywista, że p. P., były profesor uniwersytetu piotrogrodzkiego i uczo-ny starej daty, zrezygnował z takiego „zaszczytu”.

Brak jednolitego kierunku w planach naukowych odbija się ujemnie na postępkach dzieci w szkołach. U góry panuje bezhołowie. Każdy minister zapatruje się inaczej na problem nauczania. Częste zmiany w programach utrudniają pracę pedagogów, cyrkularze poszczególnych sekcji ministerstwa wnoszą pierwiastek dezorientacji do dydaktyki zakładów wychowawczych. Przed tygodniem organ prasowy „La Preusa” opublikował taki cyrkularz, w którym rościło się od komunałów i frazesów. Redakcja stwierdziła publicznie, że nikt nie jest w stanie rozumieć, o co właściwie chodzi ministerstwu. Nasamprzód bowiem zalecano nauczycielom, by trzymali się dawnych, wypróbowanych systemów, potem, by nie lekceważyli nowych prądów, a na końcu, by najwięcej zaufali własnej inicjatywie.

W ministerjum oświaty dominuje obecnie kierunek reakcyjny, aczkolwiek niejedni funkcjonariusze są wyznawcami teorii bardzo radykalnych. Z jednej strony tępi się wszelkie prądy postępowe a z drugiej strony proteguje się jawnie profesorów, którzy wpa-ja młodzieży zasady marksizmu. Typowym jest przykład Naczelnej Rady Edukacyjnej. Rząd gen. Justo udzielił zbiorowej dymisji wszystkim członkom tego ciała, zaznaczając przytem wyraźnie, że Rada działała w duchu komunistycznym. Mianowano nowego prezesa, znanego z zasad reakcyjnych, poruczając mu wybór współpracowników. Uplynał już rok a szanowny prezes sterczy samotnie na swym postę- ranku, napróżno rozglądając się za kolegami pokrewnymi mu duchem. Rada nie istnieje i nie może wypełnić swych funkcji, na skutek czego wakansy w szkołach nie mogą być obsadzone. Interwencja nie może też nastąpić w

tych zakładach naukowych, gdzie zdaniem ogólnym źle się dzieje.

Niedawno zanotowano w stolicy zaj-ście, które do żywego poruszyło opinię publiczną. Mianowicie min. oświaty relegowało 11 uczniów szkoły średniej Sarmiento za nieposłuszeństwo i czynną akcję komunistyczną. Wykazało się, że policja już dawno zwróciła uwagę dyrekcji na młodzieńskich adeptów bolszewizmu, którzy wcale nie kryli się z swymi przekonaniami, pełniąc przytem drastyczne akty niedyscypliny. Monitowano ich po ojcowsku, nie uważając za potrzebne zastosować surowszej kary. Echo wybryków rozzuchwalonej młodzieży dotarło wreszcie do ministerjum, które poza wydaleniem chłopców zarządziło przeniesienie dyrektora i wicedyrektora na prowincję. Wogóle w szkołach argentyńskich daje się zauważyć wielką tolerancję w stosunku do uczniów, którym przyznaje się „prawo do własnej indywidualności”. Uczniowie od 8 do 18 lat, biorąc to hasło dosłownie, znechęcają się nad swymi profesorami, nie pozwalają im stawiać złych stopni i zmuszają ich czynić to, co im się podobą. Ofiary nie mają odwagi poskarżyć się, wiedząc z góry, że nie znajdą poparcia u dyrektora a w danym razie popadną w jeszcze gorszą „niełaszkę” u swych wychowanków.

W tych warunkach szkoła nie może spełnić swej misji wychowawczej. Spotrzec to można już po manierach młodzieży na ulicach. Tak rozzuchwalonych i rozkrzyczanych młodziaków trudno znaleźć w innych krajach. Gościom przyjeżdżającym do Argentyny radziłbym udać się na mecz piłki nożnej, który zwykle jednoczy kwiat młodzieży stołecznej. „Obywatele” w liczbie od 30 do 50 tys. zapełniają miejsca w stadionie, akompaniując grze wyciem, trąbieniem i gwizdaniem. Niezadko cała banda wpada na boisko atakując „sędziego” i drużynę z przeciwnego obozu. Policja batami rozpedza gromadę, nie biorąc bynajmniej względu na „prawo do własnej indywidualności”.

Przyznać należy, że często sami profesorowie dają zły przykład swym wychowankom. Jakże bowiem nazwać postępowanie takich pedagogów, którzy w gonitwie za pieniędzmi zagarniają dla siebie dwie i trzy posady, nie gardząc nawet stanowiskiem portjera lub „boya”. Sami wprawdzie nie wykonują żadnych posług fizycznych, wynajmując za tanie pieniądze bezrobotnych, a zatrudniając lwią część poborów wyznaczonych przez ministerstwo. Nieetyczne te czyny komentowane są przez młodzież, która jawnie okazuje swój „szacunek” tego rodzaju „wychowawcom”.

Rządy hitlerowców w samorządzie berlińskim

Hitlerowcy przygotowują się obecnie do przeprowadzenia w Berlinie reformy samorządu miejskiego. Nadburmistrzem Berlina jest, jak wiadomo, dr. Sahm, który z wyglądu podobny jest do Herkulesa, a który przed objęciem tego stanowiska był nadburmistrzem Gdańska. Oczywiście jest on obciążony niemiecko - nacjonalistyczną przeszłością. Zresztą znany jest dostatecznie i w Polsce. Sahm natychmiast po przewrocie w dniu 30 stycznia przyłączył się do „ulejedniczych”, ale to niewiele mu pomogło. Hitlerowcy nie mają do niego zaufania i dlatego nasadzili na magistrat berliński niejakiego dr. Lipperta w charakterze komisarza, który w rzeczywistości jest faktycznym władcą Berlina. Kierownicze czynniki hitlerowskie zapewne były przekonane, że dr. Sahm nie zgodzi się na taką kontrolę i że, będąc konsekwentnym, zrezygnuje z zajmowanego stanowiska. Ale dr. Sahm konsekwentnym się nie okazał i od czasu do czasu występował jako nadburmistrz miasta Berlina, reprezentując stolicę Rzeszy przy różnych okazjach. Mówić mu oczywiście nie wolno; za niego mówi komisarz Lippert.

Obecnie dr. Lippert opracował plan reformy samorządu berlińskiego według hitlerowskich zasad. Na samorząd, chociażby z komisarzem, wykonującym władzę, niema miejsca w „trzeciej

Rzeszy”. W samorządzie berlińskim zastosowana ma być w całej pełni zasada bezwzględnej przewagi rządzącego. Rada miejska ma być zachowana, ale odgrywać będzie taką samą rolę, jaką odgrywa pruska rada państwa: będzie mogła obradować, ale bez podejmowania uchwał. Ludzie, którzy stać będą na czele miasta, będą mianowani. Mianowani będą również ławnicy. Przyszłość zatem przedstawia się jasno: na czele czteromilijonowej stolicy Niemiec stać będzie jeden człowiek, prawdopodobnie dr. Lippert, który rządzić będzie absolutnie.

Berliński komisarz poinformował już dziennikarzy o zasadach, jakimi zamierza się kierować: 1) do Berlina nie będzie wolno przybywać żadnym bezrobotnym; 2) „Socjalistom” i dawnym „marksistom” nie będą wypłacane żadne zapomogi; 3) w przyszłości nie będzie się wydawać wielkich sum na zapomogi dla kalek i chorych.

Nie ulega wątpliwości, że tak samo będzie się działo w innych miastach niemieckich Samorząd niemiecki przestał właściwie istnieć.

ZYGMUNT RÓZYCKI.

Hasła Niemiec przeciw Żydom

Pisma obozu hitlerowskiego ogłaszają stale dane, świadczące o zażydzeniu poprzednim Niemiec i konieczności obrony.

Zestawienia ostatnie obejmują następujące dane:

W adwokaturze: w Berlinie 3450 adwokatów, w tem 1925 Żydów i 1525 aryjczyków, we Wrocławiu 285 adwokatów, w tem 192 Żydów i 93 aryjczyków; w Frankfurcie n. Menem 659 adwokatów, w tem 432 Żydów i 227 aryjczyków; a w zarządzie izby adwokackiej w Berlinie na 33 członków 21 Żydów i 12 aryjczyków.

Mnożenie się Żydów: koło r. 1800 liczone w całym świecie 2 miliony Żydów, a w roku 1930 już 15 milionów. Rasa aryjska pomnożyła się w tym samym czasie ze 187 milionów do 606 milionów. Stosunkowo pomnożyli się Żydzi dwukrotnie licznie. Żydów w Niemczech w spisie ludności z roku 1925 naliczono 564.378, ale rzeczywista ilość, z uwzględnieniem takich, którzy podali się jako bezwyznaniowci, jest znacznie większa, niż te naliczone 0,9 proc. ogółu ludności.

Skupienia żydowskie: Znamienne jest skupianie się Żydów w wielkich miastach wszystkich krajów świata. Koło r. 1800 w siedmiu światowych miastach: Londynie, Paryżu, Berlinie, Wiedniu, Warszawie, Moskwie, No-

wym Jorku było razem około 15.000 Żydów, a obecnie około 3 miliony, t. j. 20 proc. całej żydowskiej ludności świata. W Berlinie w r. 1780 było 3.400 Żydów, a w 1925 już 173.000.

Żydzi na wysokich stanowiskach w Niemczech: Po wojnie światowej i upadku cesarstwa doszli Żydzi w republice niemieckiej do najwyższych stanowisk. Np. do pierwszego rewolucyjnego rządu należeli następujący Żydzi: Haase, Kautsky, Cohn, Herzfeld, Schiffer, Bernstein, Preuss, Cohen, dr. Freund Lewald. W konferencji Rzeszy z 25 listopada 1918 brali udział następujący Żydzi, jako przedstawiciele krajów: z Prus — Hirsch, Haase, Herzfeld, z Bawarii — Eisner, z Saksonji — Lipiński, Gradnauer, z Wirtembergii — Heimann, z Badenji — Haas, z Austrii — Hartmann. W sądzie wyjątkowym przeciw Hindenburgowi i Ludendorffowi zasiadali m. in. Żydzi Cohn, Katzenstein i Singheimer.

Szkoły wyższe: Już koło r. 1910 było 177 katedr wydziałów filozoficznych w ręku Żydów (zamiast 13, wedle procentu ludności), a w r. 1914 wśród 3.140 profesorów szkół wyższych było 937 Żydów, t. j. 30 procent, zamiast niespełna 1 procent, przyczem np. na wydziale medycznym w Berlinie było 45 proc. profesorów Żydów.

Patryjarcha asyryjski oskarża króla Faysala

Na Cypr przybył deportowany z Bagdadu patryjarcha asyryjski, Mar Shimum, który w wywiadzie, udzielonym przedstawicielom prasy, sformułował pod adresem króla Faysala szereg poważnych oskarżeń. Oświadczył on, że król Iraku w znacznej mierze ponosi odpowiedzialność za rzeź, w czasie której padło kilkuset Asyryjczyków. Z tego to poduszczania na czele ruchu przeciwko Asyryjczykom stanęło dwu zrewoltowanych przywódców kurdyjskich. W Semek zamordowano 325 osób, kobiet, dzieci i starców a w innych wsiach przeszło 500. Akcja antyasyryjska nietylko nie zmniejsza się, lecz przeciwnie grozi zagładą całego szczepu.

Patryjarcha Mar Shimum był również więziony w ciągu trzech miesięcy w Bagdadzie. Byłby on nie opuścił kraju, gdyby nie to, że chciał znaleźć możliwość przedłożenia Lidze Narodów sprawy asyryjskiej. (KAP).

Święto narodowe Albanji

Przypadająca w dniu 1 września piętnasta rocznica proklamowania królestwa Albanji i panowania jej króla, Ahmeda Beg Zogu I, nabiera szczególnej wagi wobec okoliczności, jakie ostatnio zarysowały się dokoła sprawy niepodległości tego kraju. Jak wiadomo, w związku z pożyczką albańską, zaciągniętą we Włoszech, Włosi, pod przykrywką żądania gwarancji spłaty zobowiązań Albanji, czynią próby zamachu na niepodległość swego małego sąsiada, dając w ten sposób do ostatecznego rozstrzygnięcia sprawę panowania nad Adriatykiem. Zapewne dzisiaj Włochy żałują, że nie zajęły Albanji jeszcze w r. 1915, kiedy to koalicja „oddawała” Włochom ten kraj, jako część „premi” za przystąpienie po jej stronie do wojny europejskiej.

Albanja przechodziła w toku swych dziejów rozmaite koleje. W wieku IV pod panowanie Gotów, w wieku VI stała się znów częścią wschodniego Imperjum Justynjana. W następnym stuleciu przeszła pod panowanie Serbów, które trwało, z krótką przerwą, do XIV w. W okresie, dzielącym panowanie Serbów od panowania Turków, Albanja była pod władzą miejscowych wodzów. W w. XVII i na początku wieku XIX Albańczycy podejmowali próby uzyskania niepodległości, ale

śmierć słynnego wodza i bohatera Ali Paszy z Janiny (1822) uniemożliwiła im dalsze walki.

W wyniku pierwszej wojny bałkańskiej Albańczycy uzyskali niepodległość, uznaną przez mocarstwa, które wyznaczają ks. Wilhelma Wieda, jako panującego nowego państwa. Wojna światowa zmusza ks. Wieda, który panował zaledwie kilka miesięcy, do opuszczenia Albanji, która wpada w stan anarchji. W r. 1917 włoski generał Ferrero proklamuje niezależność Albanji, która konstytuuje się jako republika w r. 1924. Republika z prezydentem Ahmed Beg Zogu przekształciła się w r. 1928 na monarchję z jej poprzednim prezydentem jako królem.

28 komunistów łódzkich pod kluczem

Łódź, 31. 8. (Tel. wł.). — Władze śledcze po dłuższej obserwacji wpadły na trop zakszpirowanego oddziału techniki komunistycznej. W wyniku przeprowadzonej nagłej rewizji w jednej z podejrzanych spelunek zatrzymano 28 znanych z działalności komunistycznej osobników, których nazwiska trzymane są w tajemnicy.

Ponadto skonfiskowano maszyny do odbitek, około 50 kg bibuły i t. p. Dowody oraz aresztowanych po ukończeniu wstępnego śledztwa przekazano do dyspozycji władz sądowych.

Niemieckie łapanie dusz

Katowice, 31. 8. (Tel. wł.). Z miarodajnego źródła donoszą nam, że wypadki przepisywania dzieci polskich do niemieckich szkół mniejszościowych naskutek wzmoczonej agitacji Wojsksbundu zdarzają się nawet wśród pracowników państwowych. Ostatnio niejaki Michał Pisarek emerytowany pracownik tutejszej D. O. K. P. w tym roku wysłał swoją córkę Helenę do miejscowej niemieckiej szkoły powszechnej.

Podobne postępowanie należy publicznie piętnować, zapytując się, jakie jest stanowisko władz wobec takiego stanu rzeczy, że pracownicy państwa polskiego sami pchają swoje dzieci w objęcia germanizacji?

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Ciekawostki

Nawet w Ameryce życiem gospodarczym kieruje generał... Jest nim generał Johnson, wykonawca „National Industry Recovery Act”, t. j. pełnomocnik prezydenta Stanów Zjednoczonych do spraw walki z bezrobociem i kryzysem. Generał pracuje w tempie istotnie amerykańskim, jak o tem świadczy biuletyn jego czynów, ogłoszony przez „Agence Economique et Financière”, a odnoszący się do jednego, jedynego dnia żywota pracowitego generała:

Nowy York (Ag. Ec. Fin.) Generał Johnson zawarł w poniedziałek wieczorem układ z siedmioma największymi związkami detalistów, ustanawiający, że system ograniczenia czasu pracy i wyższych zarobków, będzie zastosowany bezwzględnie... Wprowadzone zmiany zapewnią — jest nadzieja — pracę dla 1.100.000 bezrobotnych z zarobkami 900 milion. dolarów rocznie.

Nowy York (Ag. Ec. Fin.) Co do code'u producentów stali, National Recovery Administration zajmowała się nim również w poniedziałek wieczorem, a po wysłuchaniu przedstawicieli przemysłu i robotników, pozostały poważne różnice poglądów odnośnie godzin pracy i zarobków.

Nowy York (Ag. Ec. Fin.) Generał Johnson, ponagając przedstawicieli przemysłu naftowego, aby o ile możności sami powzięli decyzję w sprawach zasadniczych dla ich interesów, gotów był zbadać w poniedziałek wieczorem projekt code'u przemysłu naftowego, który m. in. przewiduje, że wprawdzie ceny nie będą określone ustawowo, natomiast, wyjdzie zakaz sprzedaży dumpingowej.

Generał Johnson widocznie ma genialne zdolności, skoro w jeden poniedziałkowy wieczór był w stanie załatwić tyle doniosłej wagi interesów. Nie wątpimy, że załatwił je... drobniaczko i z pełnym poczuciem odpowiedzialności.

Swoją zaś drogą — wybaczenie Drodzy Czytelnicy — coś nie podoba się nam to planowe, „od zielonego stolika” nakręcanie konjunktury. Mamy już sporo doświadczeń z gospodarką planową. To też z życzliwym uśmiechem przeczytaliśmy następującą wiadomość:

Paryż (Ag. Ec. Fin.) Były francuski minister P. Flandin, omawiając „wyniki” konferencji londyńskiej zaproponował państwowemu cywilizowanym wydanie następującej ustawy:

§ 1. Żadna konferencja międzynarodowa nie zostanie zwołana przed końcem kryzysu.

§ 2. Rządy powstrzymają się od stosowania środków, mających zwalczać kryzys.

Podczas gdy starszej generacji już dawno gardłem wyszły różne nowinki ekonomiczno-polityczne, okazuje się, że nie przestają one interesować — młodzieży. W pewnym piśmie, poświęconem badaniom psychologicznym, pojawił się artykuł, omawiający zainteresowania młodzieży szkół średnich, ujawnione drogą ankiety wśród uczniów. Dziwne rzeczy można przeczytać w tej ankiecie. Oto młode pachole woła: „chcemy wykładów o tem, co się dzieje w chwili obecnej na szerokim świecie!"; jakież młode dziewczę błaga: „żeby wprowadzić w szkole zagadnienia gospodarcze, np. przyczyny obecnego kryzysu i jak temu zaradzić”. — Inni, bardzo liczni chłodem żądają „wprowadzenia w szkole średniej — socjologii, prawa, polityki i ekonomji”.

Biedna młodzieży! niedość Ci wczesnie do tych wszystkich spraw, które starszym życie zatrzuwają? Jakże chętnie zamienilibyśmy się z Wami! Zamiast polityki i ekonomji — futbol i siatkówka... Co za rozkosz!

PODATKI I OPŁATY

(p) Ulgi przy poborze podatku przemysłowego. Jak nam donoszą z Warszawy, ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 23 lipca 1933 roku upoważniło urzędy skarbowe do prowizorycznego ograniczenia egzekucji podatku przemysłowego od obrotu za rok 1932 do kwot, zaproponowanych we wnioskach na odwołaniach, złożonych od wymiarów powyższego podatku, aż do czasu wydania decyzji na te odwołania. Równocześnie ministerstwo upoważniło do odpowiedniego ograniczenia wysokości zaliczek za rok 1933. Okólnik w tej sprawie został wysłany urzędowo skarbowym. (1.)

BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM!

Wrażenia z III Targów Północnych

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Wilno, w sierpniu 1933 r. Otwarcie trzecich Targów Północnych nastąpiło oficjalnie już w sobotę. Jednakże fatalna pogoda nie pozwoliła na większy napływ publiczności tak, że właściwie poza grupką dygnitarzy i pewnej ilości gapiów szersze rzesze Wilnian udziału w uroczystości nie wzięły. Nie był także fortunnym pomysłem otwarcia Targów w sobotę.

Widocznie liczą głównie na publiczność żydowską, która jednakże nie dopisała. O wiele lepiej byłoby dokonać otwarcia w niedzielę, po nabożeństwach w kościołach, kiedy luddek wileński ma możność poświęcić więcej czasu na to, by spokojnie obejrzeć „cuda targowe”.

To też istotnie dopiero drugi dzień Targów ściągnął do ogrodu gubernatorskiego publiczność, a że po kilku dniach słońce dzień wypadł słoneczny i ciepły, więc olbrzymie tłumy Wilnian wnet wypełniły zarówno pawilony, jak i aleje terenów wystawowych. Na podstawie wydanych kart wstępu i biletów wejściowych obliczono, iż w dniu tym zwiędziało Targi około 26 tysięcy osób. Jest to cyfra naprawdę imponująca, jeżeli zważymy, że na pierwszych Targach Północnych, w roku 1928, cyfra największej frekwencji osiągnęła 29 tysięcy osób.

Ale pomówmy o samych Targach. Pierwsze wrażenie w każdym razie jest dodatnie. Przedewszystkiem sprawa to lepsze rozmieszczenie kiosków i pawilonów, oraz bardziej estetyczny ich wygląd w porównaniu z tem, cośmy obserwowali na Targach poprzednich.

Najokazalej prezentuje się pawilon lniański. Zresztą nie można się temu dziwić, skoro się zważy, iż wystawa lniańska jest główną atrakcją Targów. Pawilon ten uzupełnia drugi, mniejszy pod nazwą „Len w wojsku”. Jest to dzieło M. S. Wojsk., wykazujące wysiłek szefostwa administracji wojskowej, zmierzający do realizacji hasła samowystarczalności kraju. Również uzupełnieniem działu lniańskiego stanowi kilkanaście stoisk firm prywatnych w pawilonie głównym — z częstochowskim „Stradomem” na czele.

Drugie miejsce co do efektywności pawilonu i ekspozycji zajmuje wystawa rybacka, która obok ekspozycji martwych (sieci, łodzie rybackie, wykresy wszelkiego rodzaju, fotografie i t. d.) zawiera także sporo okazów żywych ryb, hodowanych na jeziorach, stawach i rzekach Ziemi Wileńskiej. Ryby te, rozmieszczone w sadzawkach ogrodu gubernatorskiego, są ciągłym przedmiotem obserwacji licznych rzesz zwiedzających. Sporą atrakcją stanowi restauracyjka, gdzie można samemu złowić sobie z basenu rybki i po chwili mieć ją usmażoną na talerzu.

Bardzo interesujący jest pawilon ekspozycyjny, zawierający głównie wyroby rzemieślników wileńskich, przy czem pierwszeństwo należy się nie-

wątpliwie cechowi stolarskiemu, którego ekspozyty są naprawdę prześliczne.

Miasto Wilno wystąpiło także ze swoim własnym pawilonem. Skromny, ale gustownie urządzone, ilustruje on stan gospodarki miejskiej. W szczególności efektywnie prezentuje się ekran, wyobrażający sieć oświetlenia elektrycznego miasta.

Możnaby jeszcze wyliczyć sporo pawilonów i stoisk, zasługujących na uwagę, ale nam chodzi raczej o ogólne wrażenie. To też po stwierdzeniu, iż niewątpliwie trzecie Targi Północne mają sporo rzeczy ciekawych i godnych obejrzenia, przedewszystkiem przez turystów i wycieczkowiczów, musimy podkreślić także te strony imprezy targowej, które zdaniem naszym wypadły mniej pomyślnie.

Przedewszystkiem rozmiary Targów.

Tu niewątpliwie spotkał nas zawód. Spodziewano się powszechnie o wiele większego zainteresowania. Tymczasem wystawców jest znacznie mniej niż na targach poprzednich. Stąd nietylko nie zachodziła potrzeba rozszerzenia terenów targowych poza obręb ogrodu gubernatorskiego, ale i ten teren zostawiał jeszcze bardzo daleko idące możliwości do eksploatacji. Jedynie pawilon główny został istotnie wyczerpany do ostatnich możliwości. Pochodzi to zresztą stąd, że niektóre większe firmy, które na poprzednich Targach budowały własne pawilony, obecnie ograniczyły się do stoisk wewnątrz pawilonu głównego. Wpłynęło to, rzecz oczywista, dodatnio na jakość stoisk wewnętrznych, ale tereny zewnętrzne należy wyzyskać nie zostały.

Jak będzie się przedstawiała impreza targowa pod względem handlowym, narazie jeszcze nie sposób przewidzieć. Wiele będzie zależało od tego, jak dopiszą goście zagraniczni, przedewszystkiem z Łotwy i Estonji, których przybycia u nas spodziewano się. Narazie bądźco bądź zanotowano już kilka poważniejszych transakcji. M. i. miała nawiązać kontakt z przedstawicielem łotewskiego przemysłu samochodowego, p. Bukasem, poznańska wytwórnia opon samochodowych, „Stomil”.

Największy zjazd spodziewany jest dopiero w drugiej połowie targów. Przedewszystkiem, jeśli chodzi o wycieczki, zapowiadane bardzo licznie ze wszystkich dzielnic kraju, to tu niewątpliwie poważną rolę odegra data 1-go września, t. j. wypłata poborów, kiedy łatwiej jest wyruszyć w podróż chociażby nawet za połowę normalnej ceny biletu kolejowego. Jeżeli chodzi znowuż o kupiectwo i sfery rolnicze, to te także przybędą w drugiej połowie, kiedy nastąpi otwarcie wystawy rolniczej oraz wystawy drobiu i zwierząt futerkowych.

Słowem, główne atrakcje targowe mamy jeszcze przed sobą.

P. KOWNACKI.

KRONIKA GOSPODARCZA

KUPIECTWO ZBOŻOWE UCZESTNICZYĆ MA W AKCJI INTERWENCYJNEJ

W ostatnich dniach odbywały się narady przedstawicieli kupiectwa zbożowego z reprezentantami P. Z. P. Z., w wyniku których opracowany został protokół, zawierający zasady współpracy między obydwoma czynnikami. W protokole tym P. Z. P. Z. wyraziły zgodę na włączenie prywatnego kupiectwa zbożowego do akcji interwencyjnej i zobowiązały się nabywać zboże nietylko bezpośrednio u producenta, ale również i za pośrednictwem handlu zbożowego, jednak pod następującymi warunkami: Kupiec pozostający w stosunkach z P. Z. P. Z.: 1) musi być członkiem giełdy zbożowo-towarowej, 2) winien posiadać świadectwo przemysłowe, 1. lub 2. kategorii handlowej, 3) winien wykazać się zaświadczeniem Izby Przem. - Handl. danego okręgu, stwierdzającym jego odpowiedzialność finansową i potrzebną wysokość obrotów. Przy zakupie zboża przez P. Z. P. Z. kupcom zbożowym płacona będzie pełna cena giełdowa, poza tem jednak dla obrony interesów producenta ustalona ma być ściśle różnica cen między ceną zakupu zboża przez P. Z. P. Z. a ceną płaconą rolnikowi. Różnica ta będzie się wahała zależnie od odległości miejsca zakupu od ośrodków handlu zbożem.

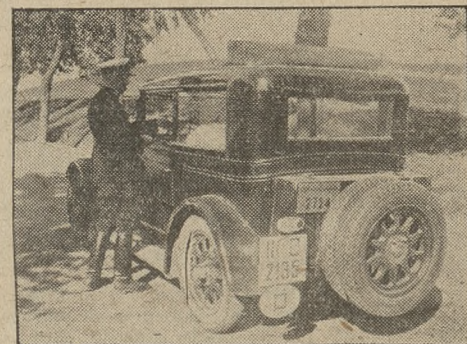
Powyżej streszczony protokół podpisany ma być w najbliższych dniach, natomiast niezgodnione jest jeszcze stanowisko wobec postulatów młynarstwa, domagającego się pewnego kontyngentu zboża po cenach eksportowych na przerobienie go na mąkę, którą młyny zobowiązują się wywieźć zagranicę.

Z KRAJU

(k) Z wojew. komitetu dla spraw finansowo-rolnych. Powołany do życia zeszłego roku wojewódzki komitet dla spraw finansowo-rolnych, a szczególnie powołana przez p. wojewodę poznańskiego komisja odwoławcza, zajmowała się przedewszystkiem opinowaniem wniosków o odroczenie wypłat, jak również wniosków o uznanie celowości parcelacji oddzieleniowej. Przez filter komitetu wykonawczego przeszło dotychczas około 160 gospodarstw wiejskich o obszarze od 16 do 5.000 ha. Jak wiadomo, nadzór nad gospodarstwami wiejskimi, przy których zarządca mianowany został dłużnik, objęła Wielkopolska Izba Rolnicza przez swego urzędnika. Konieczność zdobycia pewnego po-

glądu na gospodarke nadzorowanych gospodarstw, szczególnie pod względem finansowym, wyłoniła potrzebę dodatkowej lustracji majątku, połączonej z zestawieniem bilansów, potrzeba temwięcej nieodzowna, że przy niektórych odcroczeniach zbliża się termin końcowy, do którego należy przedłożyć propozycje układowe między dłużnikiem a wierzycielami. Gdy w czerwcu b. r. rząd sprecyzował wycieczne polityki zbożowej, tego najważniejszego czynnika w finansowym rezultacie gospodarstw wiejskich, zdawało się, że ułożenie planu w postępowaniu ugodowym nie natrafi na poważne trudności. Wobec jednak katastrofalnej obniżki cen zboża, jak i wszystkich ziemiopłodów, problem ten staje się prawie nie do rozwiązania. Zagadnienie to postawiło nowe, bardzo ważne zadanie przed wojewódzkim komitetem dla spraw finansowo-rolnych. (az)

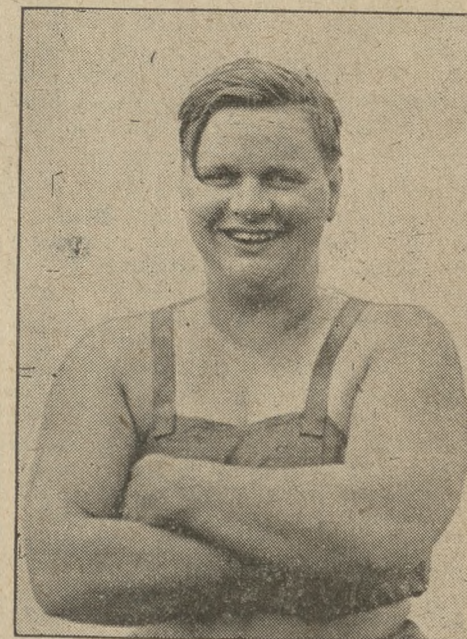
(k) Jaki towar należy uznać za polski? Sprawa uznawania towaru za polski rozpatrywana była w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie wspólnie z Centralnym Towarzystwem Popierania Wytworczności Krajowej. Opinia Izby została ustalona w tym sensie, że za towar polski uznawać należy towar, który jest na terenie Polski wytworzony, względnie przerobiony i który odpowiada tym warunkom, jakie są wymagane dla wystawiania świadectw pochodzenia, to znaczy, że więcej niż 50 proc. w koscie wyrobu stanowi wartość bądź surowca, bądź robocizny. W pewnych wypadkach indywidualnych granica ta może schodzić nawet poniżej 50 proc., np. wówczas, gdy artykuł wytworzony jest całkowicie w kraju, ale z surowca zagranicznego, którego to surowca w Polsce niema (np. wyroby gumowe). (1.)

Uczestnicy niemieckiego rajdu samochodowego do Prus Wschodnich w dniu wczorajszym, w drodze powrotnej, powtórnie przejechali przez polskie Pomorze. Na fotografii widzimy kontrolę dokumentów na granicy polsko-gdańskiej w Kolibkach. (Fot. Ilustracja Polska).

Przygotowania w Gdyni do uroczystego powitania nowego ambasadora Stanów Zjednoczonych, który przyjeżdża do Gdyni dziś, w czwartek. Malowanie wielkiego transparentu z napisem „Welcome” (witamy). (Fot. Ilustracja Polska).

Angielka Sunny Lowry, która przepłynęła Kanał w czasie 15 godzin 45 min. Jest to znów pierwsza udana próba od roku 1930. Rekordzistka ta ukończyła właśnie 22-gi rok życia.

WIADOMOŚCI POTO CZNE

KALENDARZYK

Czwartek, 31 sierpnia 1933.

Słońce: wschód 5,01; — zachód 18,44; —
długość dnia 13 godz. 43 min.
Księżyc: wschód 17,20; — jutro —; —
po pierwszej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Czwartek godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 11 st. C., pogodnie wiatr połudn.-wschodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 757 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 24 st. C., najniższa plus 9 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego:
Wczoraj — 0,44 m., dzisiaj — 0,44 m.
Kal. rz.-kat.: Rajmund W.; jutro Idzi Op Kal. słow.: Świętosław; jutro Dzierżysław.

Z POZNANIA

— **NOWE KARTY POCZTOWE.** Ministerstwo Poczty i Telegrafów wprowadza w obieg z dniem 20 września br. dawno oczekiwaną kartkę pocztową ze znacznikiem wartości 10 gr., przeznaczoną do korespondencji miejscowej. Do tego celu wykorzystano zapasy dawnej kartki pocztowej obrotu zagranicznego, tłoczone w kolorze czerwonym i przedstawiającej widok Placu Zamkowego w Warszawie z kolumną króla Zygmunta III. Na znaczku znajduje się czarny nadruk „10 gr.”, pierwotny napis „20 gr.” jest przekreślony 6-ma liniami poziomymi.

— **USILOWANE SAMOBOJSTWO.** W nocy z 29 na 30 sierpnia usiłowała bufetowa Marja Stefaniak zamieszkała przy ul. Krętej 6. popełnić samobójstwo przez otrucie się gazem świetlnym. Desperatkę Pogotowie przewiozło do szpitala w stanie niegroźnym.

— **NIERYCERSKI SZWAGIER.** W Podwórzcu Barlabena 1 rozegrała się w dniu wczorajszym wielka awantura. W czasie której Władysław Witkowski, zamieszkały przy tej ulicy, wybił siostrze swojej żony oko. Z nierycerskim szwagrem, który w rodzinnej dyskusji używa tak niebezpiecznych argumentów, policja spisała protokół ranną zaś Pogotowie przewiozło do lecznicy ocznej.

— **KOMU SKRADZIONO?** W komisariacie II. P. P. zdeponowano 4 szyny kolejowe, znalezione w rowie przy ul. Łukaszczyca. Tamże może je odebrać ich właściciel.

— **KRONIKA KRADZIEŻY.** Zamieszkały przy ul. Wielkie Garbary 4 Witold Kuzaj zgłosił, że skradziono mu w lokalu Kossorowskiego (Klasztorna 6) kwotę 1120 zł. Ponieważ donoszący uważał, że wieczór spędzony w wymienionym lokalu kosztował go zbyt drogo, doniósł o kradzieży policji, która w sprawie tej prowadzi dochodzenia. — Ponadto kronika policyjna notuje kradzież mieszkaniową przy ul. Działynskich 3, w mieszkaniu Barbary Kubanek, z którego nieznani sprawcy skradli zastawę stołową ogólnej wartości około 1000 zł.

— **WYNIK OBLAWY NOCNEJ.** W wyniku oblawy nocnej, urządzonej przez policję na ulicach Poznania w nocy z 30 na 31. bm., aresztowano 12 „koryntjanek”, które odstawiono do aresztów policyjnych.

KRATKI SADOWE

Sprawa S. S. D. — Właściciel restauracji „Elita“ skazany za krzywoprzysięstwo

W czwartek toczył się przed sądem grodzkim w Poznaniu proces o zabezpieczenie powództwa w myśl tymczasowego zarządzenia sądu grodzkiego w Poznaniu, na mocy którego komisarz Stowarzyszenia Samopomocy Doraźnej (S. S. D.) dr. Stolarzewicz otrzymał prawo przejęcia od dotychczasowego zarządu tegoż Stowarzyszenia akt i agend. Sprawa jest Czytelnikom naszym znana.

Pozwany dotychczasowy zarząd S. S. D. zastąpiony przez adwokata dr. Nowaka, wniósł na wstępie rozprawy zarzut braku czynnej legitymacji powoda (dr. Stolarzewicza) do występowania przed sądem w imieniu S. S. D., gdyż ustawa o stowarzyszeniach nie przewiduje urzędu komisarza w tego rodzaju instytucjach. Powód, tj. dr. Stolarzewicz, zastąpiony przez adw. Pińskiego, złożył oświadczenie, że po ostatnim zebraniu, na którym walne zgromadzenie stowarzyszenia wybrało nowy zarząd, uważa spór za załatwiony i ogranicza go tylko do rozstrzygnięcia kosztów procesu, poczem jednak, po zapoznaniu się z treścią oświadczenia, zarzucającego mu brak legitymacji do występowania, przed sądem, kwestjonuje autentyczność podpisów członków dotychczasowego zarządu z p. Szwedzińskim na czele. Obecni na rozprawie pp. wiceprezes

Skończyć z garstką awanturników i demagogów!

Nowe awantury „strzeleckie“ w tramwajach poznańskich

Krwawa awantura w restauracji „Oaza”, której sprawcami byli przywódcy niedawno utworzonego przy P. K. E. „Strzelca” i mernerzy ostatniego strajku tramwajowego z prezesem „Strzelca”, Nowodworskim na czele, nie przebrzmiała bez echa. Dochodzą swych praw na drodze sądowej przede wszystkim poszkodowani, którzy zostali przez awanturników poważnie poranieni. Poza tym P. K. E. ze swej strony wszczęła dochodzenia w celu wyświeślenia tej hańbiącej sprawy, która — puszczona płazem — mogłaby splamić godność tramwajarza poznańskiego wobec opinii publicznej.

W samym „Strzelcu” tramwajowym z powodu zdemaskowania sprawek jego prezesa Nowodworskiego zawrzało, jak w ulu. Część tramwajarzy domagała się niedwuznacznie natychmiastowego usunięcia Nowodworskiego. Ten ze swej strony nie przebiega w środkach, aby uniknąć zaskazującej kary i ucieka się do siania dalszego fermentu wśród tramwajarzy i do gróźb wobec tych, którzy śmiają prawdę mówić mu w oczy.

I tak onegdaj doszło między Nowodworskim a jednym z pracowników tramw. do ostrej awantury, spowodowanej przez prez. „Strzelca”. W rezultacie sprawa oparła się o dyrektora P. K. E. p. Maćkowiaka, który Nowodworskiego zaważwał do wytłumaczenia się. Ten w dalszym ciągu, zamiast usprawiedliwić swoje postępowanie, awanturował się tak, że dyrektor Maćkowiak był zmuszony kazać Nowodworskiemu iść do domu.

Niezależnie od tego w środę w godzinach popołudniowych doszło do awantury i krwawej bójki między dwoma działaczami ze „Strzelca” tramwajowego.

Słowem atmosfera podsypana świadomością przez garstkę przywódców „strzeleckich”

JARMARKI

— **MIŁOSŁAW.** 13 września jarmark kramny.

— **OSTRZESZÓW.** Jarmark ogólny w czwartek 7 września. Spęd bydła i świń dozwolony bez ograniczenia.

— **SZUBIN.** Jarmark na konie i bydło w środę 6 września. Spęd bydła i zwierząt racicowych za zezwoleniem władz dozwolony.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego; Serafinowiczowie za otrzymane łaski 3,20 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 93,20 zł.

tramwajami nic wspólnego nie mających, staje się znów naprężona. Czas, aby skończyć z prowokatorami i demagogami, któ-

rzy szerzą chaos i zamęt w środowisku służby publicznej.

Dalsze szczegóły nadużyć w Banku Handlowym

Nieprawdziwe doniesienia o zamknięciu oddziału poznańskiego

W sprawie nadużyć w oddziale poznańskim Warszawskiego Banku Handlowego prowadzą śledztwo pp. sędzia śledczy Trynkowski i prokurator Hrabyk.

Dotąd zdołano ustalić następujące szczegóły: Już od szeregu miesięcy krążyły w banku wersje na temat popełnianych przez urzędników nadużyć. Przeprowadzone dochodzenia pociągnęły za sobą aresztowanie 6 urzędników, względnie byłych urzędników tego Banku. Aresztowano prokurenta Wróblewskiego Tadeusza, urzędników Kamińskiego Franciszka, Michałowską Helenę, Narłowskiego Władysława, Nowackiego Sylwestra i Kozłowskiego Konrada. Równocześnie aresztowano żonę Wróblewskiego, jednakże po przeprowadzeniu śledztwa wypuszczono ją na wolność.

Wszelkie wersje, krążące na temat aresztowania przyjaciółki Wróblewskiego, urzędniczki banku Jadwigi Kuczyńskiej, okazały się narazie niesprawdzonymi. Istnieją poszlaki, że lista aresztowanych nie jest wyczerpana i że w najbliższych dniach nastąpią dalsze aresztowania.

Jak się dowiadujemy, Wróblewski ze skromnego urzędnika awansował dzięki małżeństwu z Żydówką, córką milionera Lipca w Warszawy, na odpowiedzialne stanowisko prokurenta tak poważnej instytucji, jaką jest w Poznaniu Warszawski Bank Handlowy. Mimo stosunkowo skromnych dochodów, potrafił sobie kupić wspaniałą, luksusową willę, urządzoną wprost po kszączęmu, przy ul. Zbąszyńskiej 29. Kiedy sprawa nadużyć stała się już tak głośną, że miała być przekazana prokuraturze, żona Wróblewskiego sprzedała willę za cenę 40.000 złotych jednemu z kupców poznańskich ze Starego Rynku, a pieniądze, uzyskane ze sprzedaży, ofiarowała dyrekcji banku z tytułu poniesionych przezeń strat, z tem jednak zastrzeżeniem, że wszelkie doniesienia do prokuratury przeciwko jej mężowi zostaną wycofane.

Dyrekcja Banku Handlowego odrzuciła propozycję żony defraudanta i

przekazała sprawę prokuratorowi.

Dotąd nie zdołano ustalić wysokości zdefraudowanych przez nieuczciwych urzędników pieniędzy. Wysokość ich przekracza w każdym razie sumę 100.000 złotych, jednak dopiero szczegółowa rewizja ksiąg handlowych zdoła dojdź do dokładnych cyfr.

Jak się dowiadujemy, sprawa aresztowania Wróblewskiego ma podłoże nieco skomplikowane. Dotąd mianowicie nie zdołano ustalić, czy Wróblewski zdefraudował pieniądze bankowe bezpośrednio. Narazie stoi on pod zarzutem, że, jako prokurent banku, wiedział o sprzeniewierzeniach, popełnianych przez urzędników, i nie czynił żadnych kroków, ażeby o tem zawiadomić dyrektora banku, wzgl. prokuratora. Za tuszowanie powyższych spraw Wróblewski pobierał miał od swych urzędników wynagrodzenie.

Wielką sensację wywołała w Poznaniu wiadomość o obłożeniu aresztem przez sędziego śledczego safesu p. Wróblewskiej.

Z chwilą sprzedaży willi i nieprzyjęcia pieniędzy uzyskanych z tej transakcji przez Bank Handlowy, p. Wróblewska umieściła pieniądze w safesie Banku Ziemstwa Kredytowego. Tymczasem sędzia śledczy obłożył wczoraj aresztem safes p. W. i pieniądze w wysokości 39 300 zł przekazał do dyspozycji prokuratora. Pieniądze te mają być dowodem rzeczowym przeciwko Wróblewskiemu, gdyż istnieją poszlaki, że Wróblewski za gotówkę, uzyskaną od urzędników, kupił sobie willę i że pieniądze obłożone aresztem po sprzedaży willi, są właśnie pieniędzmi bankowemi.

O dalszych szczegółach tej afery nie omieszkamy szczegółowo informować naszych Czytelników.

Ze strony zainteresowanych proszą nas o stwierdzenie, że podana przez niektóre pisma wiadomość, jakoby poznański oddział Banku Handlowego był nieczynny, nie polega na prawdzie. Bank funkcjonuje nadal normalnie.

Z POZNAŃSKIEGO

— **BARCIN.** (Najechana). Wracająca z odpustu w Szczepanowie p. Zofja Krysztofiakówna w drodze do Wójcina najechana została przez nieznanego rowerzystę, doznając wskutek tego wypadku wytrącenia biodra. Osobnik ów pozostawił okaleczoną na łasce losu, i dopiero przechodnie zanieśli ją do domu rodzicielskiego.

(Zjazd strażaków). Ub. niedzieli odbył się na tujejszym targowisku zjazd strażaków z IV. rejonu, połączony z ćwiczeniami. W charakterze gości przybyła również delegacja strażaków z Szubina i Labiszyna. Pierwszą nagrodę zdobyła ochotnicza Straż Pożarna z Szubina. Wieczorem odbyła się na sali p. Klejtkiego zabawa taneczna.

(Rzadki wypadek). W mieszkaniu robotnika Jana Podgórskiego w chwili przenoszenia przez akuszerkę p. Kalinkową dziecka, celem wykapania, zarwała się pod nią spróchniała deska podłogi i akuszerka wpadła na szczęście tylko jedną nogą

do sklepu, nie wypuszczając na szczęście z rąk niesionego dziecka.

— **CZARNKÓW.** (Falszeryze przed sądem). Przed wzmocnioną izbą karną sądu okręgu z Poznania, na sesji wyjazdowej w Czarnkowie toczyła się w poniedziałek rozprawa karna, przeciwko osk. Edwardowi Musiałowi, Janowi Musiałowi i Stefanowi Kowalewskiemu zam. w Kruczu. Akt oskarżenia zarzucał wymienionym falszerystwo i kolportaż jednozłotówek. Rozprawie przewodniczył wiceprezes s. o. z Poznania p. sędzia Sosiński w asystencji pp. sędziów-wotantów dr. Jappy i Suszka. Oskarżenie wnosili prokurator p. Mosiądz. Oskarżeni do winy się nie przyznawali. Liczni świadkowie pod przysięgą zeznali na ich niekorzyść. Zaznaczyć należy, że na trop tej występnej szajki wpadła straż graniczna. Przewód sądowy wykazał niezłobnie winę oskarżonych. Trybunał ogłosił wyrok, skazujący Edwarda Musiałę i Stefana Kowalewskiego z art. 177 k. k. na karę więzienia po dwa lata z odroczeniem na 5 lat oraz Jana Musiałę z art. 257 k. k. na 6 miesięcy z odroczeniem kary na 5 lat. Edward Musiał złożył apelację.

Zdemaskowanie jaczejki hitlerowskiej w pow. międzychodzkiem

Z Międzychodu donosi (wm): Władze policyjne wpadły na trop tajnej organizacji hitlerowskiej, założonej przez Niemców-optantów pod nazwą „Hitlerbund”. Organizatorami tego „bundu” byli Karol Sperling, rolnik z Mieszynka, o którym donosiliśmy niedawno, że sprzedał swe gospodarstwo i uciekł do Niemiec, poszkodowawszy

wierzycieli. Drugim członkiem zarządu był niejaki Fritz Jaensch z Żatonia Nowego, odsiadujący obecnie karę 15-miesięcznego więzienia za łżenie narodu i obrazę wojska polskiego.

W ub. sobotę i niedzielę władze przystąpiły do likwidacji jaczejki hitlerowskiej aresztując kilku jej członków. Część aresztowanych zwolniono

po przesłuchaniu. W areszcie śledczym zatrzymano jedynie niejakiego Ottona Vossa z Głajewa.

Jak się dowiadujemy, do tajnej organizacji hitlerowskiej należało około 20 Niemców z wiosek pogranicznych.

Z BYDGOSZCZY

Cedula Giełdy Żywej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 31. 8. 1933 r.
Warunek: handel hurt. ład. wag., dost. bież. za 100 kg w złotych.

Ceny orientacyjne: żyto 525 tonn 13,75—14,20, pszenica 30 tonn 21,00.

Ceny orientacyjne: żyto 13,00—13,50, pszenica 19,00—19,75, jęczmień przemiałowy 13,75—14,00, jęczmień browarowy 15,00—18,00, owoś 11,75—12,00, mąka z wł. work. 65% 21,00—21,50, mąka p. wł. work. 65% 33,00—35,00, otręby żytnie 7,50—8,50, otręby pszenne 9,00—9,50, otręby pszenne grube 9,25—9,75, rzepak zimowy 31,00—33,00, rzepak zimowy 33,00—38,00, siemię lniane 35,00—37,00, gorczyca 39,00—41,00, groch Wikta. 20,00—22,00, groch Folgera 22,50—24,50, mak niebieski 53,00—55,00.

Ogólne wyposażenie spokojne

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 195 tonn, pszenicy 315 tonn, jęczmienia przemiałowego 535 tonn owa 15 tonn, maki pszennej 213 tonn, żytniej 15 tonn, otrąb pszennych 75 tonn, żytniej 77,5 tonn, jęczmiennych 7,5 tonn, grochu Wikta. 70 tonn, Folgera 15 tonn, maku niebieskiego 15 tonn.

Pod sąd za znieważenie Polski. Policja oddała do dyspozycji władzy prokuratorskiej niejakiego Ottona Rudbeleta oraz Tomińskiego, obu podających się za Niemców, którzy publicznie dopuścili się znieważenia Polski i narodu polskiego. Prokurator zarządził nad obu tymi osobnikami areszt śledczy i sprawę ich przekazał do rozstrzygnięcia sądomu.

Z rady miejskiej. W piątek 1 września o godz. 6.30 po poł. odbędzie się zebranie rady miejskiej m. Bydgoszczy. Na porządku dziennym: wprowadzenie trzech nowych radnych pp.: Józefa Grodzkiego, Marcina Jasiewicz i Antoniego Pilińskiego; upoważnienie magistratu do umarzenia przypadających gminie należności; sprawa budowy dworca autobusowego przez miasto; zmiana warunków zatwierdzonych już poprzednio przez radę miejską pożyczek Funduszu Pracy.

Przenoszenia szkół ukończone. Przenoszenia kilku szkół bydgoskich, jak szko-

ły wydziałowej męskiej, żeńskiej szkoły zawodowej, szkoły rzemieślniczo - dokształcającej i specjalnej szkoły dla dzieci nie-dorozwiniętych, są już całkowicie uskutecznione i nauka w tych uczelniach odbywa się normalnie. Szkoła dla dzieci nie-dorozwiniętych, upośledzonych umysłowo, przy ul. Dworcowej uruchomiła 6 klas. Kierownictwo tej szkoły objął p. Utecht.

Francuskie kursy rządowe w gimn. im. Kopernika rozpoczną się 5 września. Oprócz kursów języka francuskiego, prowadzonych metodą bezpośrednią i lingwafonową, uruchomione będą kursy angielskiego, niemieckiego i esperanta. Zapisy przyjmuje sekretariat gimn. im. Kopernika od 6 — 8 wiecz.

Koszt wycieczki jubileuszowej do Warszawy i Wilanowa ustalono: z Torunia na 11 zł w obie strony, z Inowrocławia na 12,60, z Bydgoszczy i Grudziądza 13,20, z Gniezna 15,30. Ryczałtowa opłata za zwiedzanie, dojazdy tramwajami w stolicy i kolejka do Wilanowa oraz obiad 6 zł od osoby. Wyjazd na noc 10 września, powrót o 7 rano 11 września. Zapisy w sekretariacie P. T. K. (Marszałka Focha 3, tel. 764). W nadchodzącą niedzielę 3 września wycieczka autobusowa do Ciechojinka.

Występy Oli Obarskiej. Bydgoszczanka rodem, ostatnio ciesząca się dużym powodzeniem w Warszawie primadonna operetki warszawskiej, Ola Obarska, wystąpi na deskach teatru bydgoskiego w nowej operetce Oskara Straussa pt. „Kobieta, która wie, czego chce”. Premiera tej operetki wyznaczona jest na sobotę 9 września. W niedzielę po południu wznawia teatr zwykłe niedzielne przedstawienia popołudniowe, wystawiając po raz ostatni w tym sezonie operetkę „Niebieski motyl”.

Do odebrania. W komisariacie II P. P. przy ul. Wileńskiej znajduje się beczka od piwa, znaleziona w ogrodzie Domu Czeladzi, oraz kilka tomów dzieł Kraszewskiego, historia literatury polskiej i geografii metodyczna. — W komisariacie IV P. P. przy ul. Fordońskiej są do odebrania wędliny i mięso, pochodzące z kradzieży.

Przyjazd cyrku Staniewskich. W środę 30 ub. m. przybył do Bydgoszczy na tygodniowy pobyt znany cyrkw warszawski Braci Staniewskich.

Aresztowanie komornika. Na zlecenie władzy prokuratorskiej aresztowa komornika Drahta, o którego zawieszaniu w urzędowaniu donosiliśmy przed niedawnym czasem. Osądzie on na ławie oskarżonych za sprzeniewierzenie oddawanych pod jego opiekę depozytów klientów.

Podrzucony noworodek. Pod bramą cmentarza farnego znaleziono zwłoki noworodka płci męskiej, umieszczone w pudle tekturowym. Przewieziono je do kostnicy przy szosie Szubińskiej.

Tradycyjne dożynki. Bydgoskie przedmieście Jachcice organizuje w sobotę 9 września w ogrodzie i sali p. Orczykowskiego przy ul. Saperów. doroczne dożynki, połączone z zabawą taneczną.

Dyżury aptek: Od 27 sierpnia do 3 września apteka Staromiejska przy ulicy Długiej, apteka Pod Łabędziem i Przy Bielawach przy ul. Gdańskiej.

GNIĘZNO. (Oszust na dolarówki). W Karniszewie pow. gnieźnieńskiego do mieszkanki Marii Korkowiczówny przybył nieznany osobnik, przedstawiając się za kontrolera z Gosp. Banku Spółdz. w Krakowie, pokazał legitymację, którą Korkowiczówna nie przeglądała i prosił o przedłożenie mu dolarówki i wszelkich dotyczących dokumentów. Po skontrolowaniu, rzekomy kontroler wyszedł, oświadczył, że za pół godziny wróci, lecz wszedł jak kamfora. Korkowiczówna po jakimś czasie stwierdziła, że kopuny wy dane oszustowi zginęły i że padła ofiarą oszusta.

(Kradzieże). Pawicki Wacław, z ulicy Moniuszki 5 zgłosił, że dnia 27 bm o godzinie 16 nieznaną sprawca, w czasie nieobecności domowników, wszedł do zamkniętego mieszkania, które otworzył do brany kluczem i skradł noże, widelec, łyżki i łyżeczki alpakowe, łącznej wartości 150 zł. — Z mieszkanki mistrza rzeźnickiego Leona Dalkiewicza z ulicy Chrobrego 35 skradziono ubranie i parę trzewików.

GOSTYN. (Wzór obywateli społecznych). W dniu 26 bm odbyło się tutaj wobec grona zaproszonych gości uroczyste poświęcenie znacznie powiększonego i pod względem swych urządzeń zupełnie nowoczesnego urządzonego młyna braci A i M. Hejnowiczów Aktu poświęcenia dokonał ks. prał. dr. Medlewski, w serdecznych słowach życząc tej polskiej placówce przemysłowej wspólnego rozwoju, a braci Hejnowiczów stawiając jako wzór prawych obywateli - Polaków i katolików, którzy mimo nawału pracy zawodowej zawsze znajdują czas i zapał plemienny do pracy społeczno narodowej.

Od siebie dodać pragniemy, że p. M. Hejnowicz jest jednym z najgorliwszych i najbardziej ofiarnych działaczy narodowych w Wielkopolsce. Swoją placówkę przemysłową ulepszyli pp. H. Kosztem wielkiego nakładu pracy i pieniędzy.

Ten wysiłek naprawdę wielki powinni zrozumieć przedewszystkiem rolnicy, zwłaszcza ci, którzy dotąd popierają niemiecki młyn w Gostyniu. Pp. Hejnowiczom przesyła redakcja „Szczęść Boże” w dalszej żożnej pracy.

KOŚCIAN. (Świątokrądzwo). Do kościoła parafjalnego w Oborzyskach Starzych wtargnęli nieznanzi złodzieje i przeszukali skarbonki oraz szafy w zakrystji, poczem wyszli niepoznani bocznemi drzwiami. Na szczęście pieniędzy w skarbonkach nie było, tak że sprawy innej szkody, prócz wylamania kilku szybek w oknie, nie zdołali dokonać.

(Osobiste). Burmistrz miasta p. Edmund Maćkowiak ukończył 6-tygodniowy urlop wypoczynkowy i rozpoczął urzędowanie.

LWÓWEK. (Piękny dar.) Róże różańcowe z niestrudzoną zelatorką p. Aleksą z dobrowolnych datków, jakie zebrano pomiędzy członkami, zakupiły dla kościoła parafjalnego 12 protezów i 144 świece. (S. M. P.) Pod przewodnictwem p. Ulanowskiej odbyło się zebranie miesięczne, na którym jedna z druhen wygłosiła referat z literatury o Kochanowskim.

(Z jarmarku). Ostatni jarmark na konie i bydło, mimo lichej podaży trzody nie cieszył się zbytnią frekwencją i transakcje trudno dochodziły do skutku.

ŚREM. (Z rady miejskiej). W piątek 25 bm odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej, któremu przewodniczył po raz pierwszy według przepisów nowej ustawy samorządowej burmistrz p. Dębicki. Na porządku obrad znalazła się ważna dla miasta sprawa zamiany państwowego gimnazjum męskiego na koedukacyjne. Postanowiono zastosować się do wymagań kuratorium okręgu szkolnego i przystąpić do rozbudowy gmachu szkolnego na koszt miasta o dalsze cztery sale szkolne. Dalej postanowiono sprzedać na rozbiórkę zapadający się oddawna budynek starej gazowni, przyczem jednak rada miejska zastrzegła sobie decyzję w ustaleniu ceny sprzedaży. Powzięto ponadto uchwałę przywrócenia miastu zniesionego przez władze pruskie herbu miasta (wieża obronna z dwoma wykuszami). W końcu wybrano kierownictwo tak ważnej i decydującej według przepisów nowej komisji rewizyjnej. Przewodniczącym został p. Antoni Muślewski, a jego zastępcą por. rez. p. Władysław Adamski.

(Echa zlotu „Sokoła”). Imponujący okręgowy zlot „Sokoła”, który odbywał się w naszym mieście w dniu 6. bm., znalazł przykry epilog. Mianowicie starostwa śremskiej ukarał 7 członków sekcji Młodych Stronictwa Narodowego grzywną w kwocie 25 zł (ewtl. aresztem 3 dniowym) za rzekome bezprawne zajęcie miejsca w pochodzie towarzyskim. Jak się dowiaduje-

my, Młodzi odwołują się w tej sprawie do sądu.

(Numeracja szkół średnich). Tutejsze gimnazjum państwowe im. gen. Józefa Wybickiego otrzymało przy numeracji liczbe porządkową 788. Uczniowie noszą nowe czapki przepisowe, niestety wyrobu żydowskiego i przez to tandetne, a częściciowo też już nowe mundurki.

(Zakończenie głośnej sprawy). Swego czasu poruszyło opinię miasta naszego aresztowanie członka magistratu dyr. woj. zakładu dla ubogich p. Bergnera pod zarzutem dopuszczania się czynów niemoralnych. Aresztowanego krótko potem zwolniono. Obecnie prokuratura umorzyła sprawę, jako zupełnie bezpodstawną.

ZERKÓW. (Bójka). 29. bm. popołudniu wynikła pomiędzy robotnikami, którzy pracują przy regulacji Lutyni, sprzeczka, z powodu której przyszło pomiędzy robotnikiem Antonim Poleszykiem z Wilkowyi a Janem Matuszakiem z Ludwinowa do kłótni, a w końcu do bójki. Poleszyk uderzył Matuszaka członkiem od szpoda tak silnie w głowę, że ten stracił przytomność, a gdy ją odzyskał, nie może przemówić. Pomocy lekarskiej udzielił pobitemu dr. Jachowski z Zerkowa. Policja spisała w tej sprawie protokół.

(Napaść). W ub. wtorek wieczorem został w swojej sieni napadnięty i do krwi pobity przez nieznanego sprawcę obywatela tutejszy p. Teofil Florowski. Wymieniony został tak zmasakrowany, iż musiał udać się do lekarza. Policja spisała w tej sprawie protokół i wszczęła za sprawcami energiczne śledztwo.

Z ŁODZI

Ku likwidacji strajku budowlanego. Na skutek interwencji za zaw. inspektor pracy zwołał na poniedziałek 3 września rb. godz. 12 wspólna konferencja przedstawicieli zw robotników przemysłu budowlanego z przedstawicielami przedsiębiorców i mistrzów budowlanych, dla omówienia warunków i zawarcia umowy zbiorowej.

Żydowskie kombinacje. W urzędzie pocztowym Łódź 1. po godzinach urzędowych, gdy klientów załatwia dyżurny urzędnik, miała miejsce niezwykła „wantura, Żyd oczekujący, jak inni, w „ogonku”, przepchał się jakoś wcześniej do okienka, a wówczas, jak na komendę, obstało go kilkunastu Żydów i Żydówek, którzy wciśkali mu do rąk, przekazy, listy, pieniądze itd. dla załatwienia.

Gdy oczekujący w „ogonku” zareagowali, Żyd uniósł się, zwymyślał urzędnicze, zagroził interwencją związku sjonistycznego i t. d. W rezultacie policjant grzeźnie wyprosił go za drzwi i na tem skończyło się.

Łódź

Agencja „Kurjera Poznańskiego” mieści się

w Łodzi

ul. Główna 48, tel. 153-35

Zamówienia oraz przedpłatę na wrzesień i dalsze miesiące prosimy uskutecznić w wyżej wspomnianej agenturze. Agencja przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.

Dyr. Banku Handlowego w Łodzi „za dużo wie”

Memorjał pokrzywdzonych akcjonariuszy do prokuratora

Z Łodzi donosi (F.): Afera Banku Handlowego w Łodzi przybiera coraz szersze rozmiary. Właściciele akcji, którzy pozostali na ostatnim walnym zebraniu w mniejszości i których postulaty, zmierzające do uzdrowienia stosunków, panujących w instytucji, zostały zgilotynowane, występują, jak się dowiadujemy, z obszernym memorjałem do prokuratury.

W memorjale tym wnioskodawcy podnoszą, że na porządku obrad nie zamieszczono wniosków mniejszości, zgłoszonych zgodnie z przepisami o spółkach akcyjnych i statutem Banku. Kolejno poruszono sprawę akcji 5

emisji i zakwestjonowano prawo uczestnictwa w walnym zgromadzeniu pp. dr. Alfreda Wiedermana sen., Johna Colmana, Wheera oraz firmy Adam Osser Sp. Akc., którzy głosowali przy pomocy nieprawnie wydanych akcji 5 emisji, co stanowiło przestępstwo, zagrożone kodeksem karnym; wnioskodawcy podkreślają dalej, że wnio-ski pp. Alfreda i Roberta Wiedermana o rozpatrzenie i załatwienie bilansu za lata upadłości, które należą do kompetencji rady nadzorczej, są jaskrawem pogwałceniem przepisów. W specjalnym punkcie podniesiono sprawę braków w aktywach banku sumy 1.900.000

„Amerykanin” z Wrześni

Po nieudanych spekulacjach i usiłowanym zabójstwie dostał się na ławę oskarżonych

Z Wrześni donosi (k.): Przed sądem okręgowym w Gnieźnie toczył się dnia 28. b. m. sensacyjny proces przeciwko Koneckiemu, cukiernikowi z Wrześni, o usiłowane zabójstwo właściciela domu p. Karamańskiego, u którego oskarżony w swoim czasie mieszkał.

Konecki, rozwiódłszy się ze swoją żoną w Ameryce, przyjechał do Polski i zamieszkał u swego brata, Piotra Koneckiego w Słupcy pow. Konin. W krótkim czasie Jan Konecki ulotnił się wraz z żoną swojego brata do Wrześni i tutaj rozpoczął pewne manipulacje oraz budowę domu mieszkalnego. Na pokrycie kosztów budowy pozaciągał pożyczki u różnych ludzi, m. i. u braci Wojciechowskich, którym nie zapłacił za prace stolarskie, i u przedsiębiorcy Pierzchlińskiego, któremu został dłużny około

20 tys. zł. We wszystkich oszukiwanych manipulacjach dopomagał Koneckiemu wspomniany Karamański, który w pewnej chwili zorientowawszy się, że jego postępowanie może go nabawić niepotrzebnych kłopotów, unieważnił hipotekę, zapisaną na nowo-wybudowanym domu p. Koneckiego w kwocie 20 tys. zł. Hipotekę tę wpisano w celu poszkodowania wierzycieli Koneckiego.

Gdy o zamiarach Karamańskiego dowiedział się Konecki, przybył do niego i po ostrej sprzeczce błyskawicznym ruchem wy dobył rewolwer i oddał strzał, który ranił Karamańskiego ciężko w głowę. Dzięki tej okoliczności, że rewolwer się zaciął, Karamański pozostał przy życiu.

W wyniku rozprawy sąd skazał oskarżonego na 2 lata wzięnia, zawieszając wykonanie kary na lat 5.

Jest to zaledwie część zarzutów, podniesionych przez akcjonariuszów mniejszości. Wobec wystąpienia z nimi do prokuratora, spodziewać się należy, że w najbliższych dniach sprawa Banku Handlowego w Łodzi zostanie dostatecznie wyświetlona przez kompetentne czynniki.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Polskie Tow. Teologiczne mające siedzibę główną we Lwowie, rozwija się pomysłnie i posiada już swoje oddziały przy wszystkich zakładach i wydziałach teologicznych w Polsce, z wyjątkiem dwóch. Na drugim Zjeździe Teologów polskich we Lwowie podniósł to ks. prof. Klawek, kreśląc zarazem program prac Towarzystwa w najbliższej przyszłości. Towarzystwo ma zamiar nawiązać żywszą łączność z zagranicą, pogłębić i rozszerzyć badania nad teologią kościołów wschodnich, opracować systematyczną bibliografię prac teologicznych drukowanych w Polsce, założyć też placówkę naukową dla teologów polskich w Rzymie. Ponadto znacznie zbierać fundusz wydawniczy na druk polskich praw teologicznych i przedsięwzięcie ściślejszą współpracę z pokrewnym Związkiem Polskich Zakładów Teologicznych. (Ks. dr. B. G.)

TEATR

Autorzy, nie aktorzy! Za treść sztuk odpowiadają autorzy, którzy je piszą, nie aktorzy, którzy je grają. Zdzawałoby się to kwestią bezsporną. Tymczasem w dzisiejszym rannym sprawozdaniu z Krzywoszewskiego „Uśmiechu hrabiny” znalazł się zwrot, iż „nasi aktorzy nie biorą polskiej rzeczywistości na serio”. Byłby to zarzut niezrozumiały i spadby straszliwym kamieniem niedorzeczności na cały stan aktorski, gdyby z dalszego związku nie było jasnym, że idzie o autorów, piszących sztuki, z polską rzeczywistością dość luźnie powiązane. Nic innego, tylko diaboliczny drukarski, który przesładuje autorów swymi złośliwościami, postanowił ich raz gruntownie odszkodować i przerzucił odpowiedzialność na Boga ducha winnych aktorów. Nie udało mu się jednak, bo czytelnik z pewnością sam tego psikusa sprostował i krzywdę, wyrządzoną oczywistej niewinności, naprawił.

Teatr katowicki tanieje. Donoszą nam z Katowic (ad): Na nadchodzący sezon dyrekcja teatru Polskiego postanowiła znacznie obniżyć ceny. Na premjery będą miejsca tańsze o 20 procent, zaś na dalsze przedstawienia o 40 procent. Sezon zaczyna się w sobotę 2 września sztuką historyczną Wincentego Rapackiego „Odsiecz Wiednia”, wystawioną ze względu na aktualność rocznicy. Teatr Polski będzie występował komedje i dramaty, lecz odbywać się też będą przedstawienia objazdowej opery z Warszawy, dalej operetki warszawskiej, oraz imprezy koncertowe. W repertuarze dramatycznym będą uwzględniane sztuki na tle regionalnym, odnoszące się tak do Śląska Górnego, jak do Cieszyńskiego.

„DRAMATYCZNY BAYREUTH”

Z Berlina donoszą nam (bt): Turyngijskie teatry znajdują się obecnie pod władzą specjalnego komisarza, którym jest Hans Ziegler. Wydał on broszurę, pt. „Theater des deutschen Volkes”, w której rzuca myśl, aby w Weimarze utworzyć instytucję festiwalów dramatycznych, które byłyby dla dramatu tem, czem jest Bayreuth dla dzieł Wagnera. Ziegler zaznacza, że Weimar jest predestynowany do takiej roli jako najwybitniejsza scena w Niemczech środkowych, stworzona przez miasto wslawione nazwi-

RUCH REGIONALISTYCZNY

Z folkloru podhalańskiego. Rozbudowane oddawna studia nad folklorem góralskim skupiają się dziś przede wszystkim w Muzeum Tatrzańskim, które mimo nieprawdopodobnej poprostu mizerji finansowej, zdobywa się na własne publikacje, utrzymuje kontakt z pokrewnymi instytucjami naszymi i obcymi, udziela informacji naukowych i t. d. Agendy wszystkie znajdują się w ręku dra Zborowskiego, który jest dyrektorem, sekretarzem, pomocnikiem biurowym, informatorem, administratorem i t. d. a poza to jeszcze znajduje czas na gromadzenie obfitych materiałów wypisów i na ważne prace naukowe. Sięgając do rękopiśmiennych zbiorów Bibl. P. Ak. Umiejętności, do rękopisów Muz. Tatrzańskich, do ksiąg sądowych i aktów miejskich nowotarskich wydobyl dr. Zborowski ostatnio długi szereg bardzo ciekawych szczegółów i ogłosił w „Ludzie” (t. XI) i w sobnej odbitce p. t. „Ludoznawcze przyczynki z góralszczyzny” (Lwów 1933, str. 30). Czytamy tu interesujące ustępy o metalowych spinakach góralskich, o czarach i prognostykach, kapitałne ustępy o wędrownym znachorze i o zbrojnikach w Zywieckiem. Na uwagę zasługuje notatka o niezwykle rzadkim w folklorze naszym wypadku picia krwi zabitego. (P.)

Pisma nadesłane

Teatr Ludowy, Nr. 7. Treść: I. Szymańska: „Piosenka o młynarzu” (przekład z biuro piosenki i inscenizacji) — H. Franca-kówna: „Wesele w Sandomierskiem”. — Foklosie wydawnicze — Adz. Red. Warszawa, Nowogrodzka 21.

MUZYKA

Stanisław Niedzielski bawi w Bydgoszczy. Słuchacze radja londyńskiego niejednokrotnie mieli sposobność zapoznać się z wirtuozostwem młodego pianisty, który należy do najulubieńszych artystów angielskiego Broad-Castingu. Niedzielski liczy dopiero 28 lat, lecz już w roku 1914 zaczął karierę wirtuozowską, grając w Bukareszcie. Teraz objeżdża stule Anglię, Hiszpanię, Rumunję, Czechy i Francję, ciesząc się uznaniem szczególnie jako odtwórca Chopina i Debussyego. W Bydgoszczy ma zamiar dać koncert na fundusz budowy kościoła. Możliwe też, że usłyszymy Niedzielskiego... na filmie dźwiękowym. Nagrał on w Anglii swoje warjacje na temat walca straussowskiego „Nad pięknym modrym Dunajem”, które mogłyby ukazać się na naszych ekranach. Poza tem Niedzielski ma w dorobku kompozytorskim jeszcze podobne warjacje na temat walców z „Nietoperza”, oraz układ fortepianowy „Tańca polskiego” Marczewskiego.

LITERATURA

„Żywy Dante”. Giovanni Papini wydał pod tytułem „Dante vivo” książkę o autorze Boskiej Komedji. W przedmowie zaznacza, że „nie jest to i nie ma być jedna z licznych, mniej lub więcej obszernych i poetycznych albo bezużytecznych biografij Dantego, które co roku tu i tam się ukazują”. Jest to „przedewszystkiem książka artysty o artyście, katolika o katoliku, Florentczyka o Florentczyku”. Papini przedsięwziął sobie wykażać, że Dante nie jest zabytkiem, lecz pisarzem żywym. Jeden z najciekawszych rozdziałów jest poświęcony aktualności Dantego jako człowieka wiary i jako polityka. Papini pokazuje Dantego w takim obrazie, jaki sobie tworzy oko człowieka współczesnego. Rzecz wyszła nakładem Libreria Editrice Fiorentina.

SZKOLNICTWO

Lektura historyczna w szkole średniej. P. Ewa Maleczyńska w zes. 2 „Wiadomości historyczno-dydaktycznych” zauważa, iż dział lektury historycznej jest u nas może najmniej pogiębiony, jakkolwiek jest to w nauczaniu dziedziną wielkiej wagi. Z własnej praktyki omawia autorka możliwości opracowywania szeregu zagadnień na podstawie lektury w wyższych klasach gimnazjum. Interesujące uwagi mają stanowić punkt wyjścia do dyskusji. W tym samym zeszycie znajduje się artykuł A. Kłodzińskiego o nowej koncepcji nauczania historii, St. Nowaczyka o dramatyzowaniu w nauczaniu historii i J. Krasickiej o amerykańskich tekstach historycznych. (sn)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Szkieł za 8.000 złotych. W Londynie na licytacji dzieł sztuki sprzedano za 280 funtów szterlingów szkic Belliniego (piórkowy) do obrazu „Procesja z relikwiami św. Krzyża na placu św. Marka”. Obraz ten znajduje się w weneckiej Accademia delle belle arti.

VARIA

Z nieznanego zakatka Europy Zachodniej. Tytuł oryginalnej książki, napisanej po irlandzku przez Mauricego O'Sullivan'a, a przełożonej na język anglo-irlandzki (t. j. pełną celtyckich naleciałości angielszczyzną, jakiej używa lud wiejskiej na smaragdowej wyspie), przez Moya Llewelyn'a Daviesa i George'a Thomasona, brzmi „Dwadzieścia lat rośnięcia” (Twenty Years A-growing. Londyn. Chatto i Windus, 1933). Pochodzi on z koncepcji, dzielącej życie ludzkie na cztery okresy: Dwadzieścia lat rośnięcia, dwadzieścia lat rozkwitu, dwadzieścia lat chylenia się, dwadzieścia lat rozkładu. Książka jest z niezwykłą żywością napisanym pamiętnikiem dzieciństwa i młodości, ale główną jej atrakcją stanowi obraz pierwotnego w swym charakterze życia mieszkańców wysp Blasket, leżących koło wybrzeża Kerry. Język angielski jest tam prawie zupełnie nieznanym, na zabawach, weselach i chrzcinach recytuje się stare poematy i opowiadania, pochodzące z czasów omal nie przedhistorycznych. Mieszkańcy żyją częściowo z chowu owiec, ale głównie z połowu homarów i makrel. Pamiętnik nie był przeznaczony do druku. O'Sullivan pisał go dla własnej przyjemności. (W. T.)

WIT STOSZ UCZCZONY PRZEZ NORYMBERGĘ

Nielada atrakcją tegorocznego sezonu letniego w Norymberdze, przyciągającej zabytkami swymi i tak już swoich i obcych, stała się wystawa dzieł Wita Stosza, urządzona w 400-lecie śmierci mistrza, w Germanisches Nationalmuseum przez jego dyrekcję z wydatną pomocą finansową miasta. To też przez 3 wielkie i 2 mniejsze sale wystawy przesuwają się od rana do wieczora pokaźne gromady zwiedzających, przezwannie Niemców, którzy tu mają wyjątkową sposobność przypatrzenia się zbliska licznym rzeźbom i obrazom, bądź to całkiem im nieznanym, bo przechowywanym w miejscowościach od siebie odległych po kościołach, czy w zbiorach prywatnych, bądź też poumieszczanym w świątyniach norymberskich i okolicznych w warunkach, nie pozwalających na dokładniejszą obserwację.

Zwiedzającego zajmującą tę wystawę Polaka ogarnia żal, że poważnemu wysiłkowi niemieckiemu nie było można u nas w Krakowie przeciwstawić czegoś podobnego. Zabiegi w tym kierunku spełzły na niczem, podobno dla braku funduszy. Dla uczczenia rocznicy stoszowskiej ograniczono się do odnowienia krakowskiego ołtarza marjackiego. Nie traćmy jednak nadziei, że w warunkach lepszych wystawa taka i u nas da się urządzić jeszcze przy innej sposobności (w 1939 r. upłynie lat 450 od wykończenia krakowskiego arcydzieła mistrza). Bo znaczenie takiej ekspozycji nietylko dla kół fachowych, ale przede wszystkim dla kultury szerszej publiczności, nie ulega wątpliwości właśnie przez owo „dotykane” niemal zetknięcie się jej ze szczegółami twórczości mistrza, których się zazwyczaj nie dostrzega na miejscu zwykłego umieszczenia tych dzieł. Na wystawie norymberskiej zaobserwować mogłem niezwykle żywe zainteresowanie się publiczności eksponatami, choć stawała ona przeciw przed światem artystycznym dość jej obcym i dalekim. Ale dano jej do ręki doskonałą a tani katalog (50 fen. za 60 stron i 15 tablic — wyszło już drugie wydanie olbrzymiego nakładu), a mniejszym nawet grupom udzielała objaśnień kustosz i asystenci muzealni.

Prawda, że w Krakowie byłoby nieco trudniej niż w Norymberdze urządzić wystawę prac stoszowskich choćby dlatego, że najpoważniejszych dzieł mistrza, takich jak ołtarz marjacki, mauzoleum Kazimierza Jagiellończyka, nagrobki Prymasa Oleśnickiego i bisk. Piotra z Bnina czy Kalimacha, z miejsca ruszać nie można. Pozostałoby jednak jeszcze sporo prac mniej monumentalnych, własnoręcznych czy warsztatowych (św. Anna bernardyńska i tarnowska, św. Ambroży i Hieronim z katedry krakowskiej, Matka Boska grybowska, ołtarz z Lusiny, grafika, szkic do ołtarza bamberskiego), poza tem odlewy gipsowe, które umożliwiłyby dokładniejsze zaznajomienie się z szeregiem dzieł mistrza, niż to możliwym jest na oryginałach, fotografii z ołtarza marjackiego itp. Nadto zobrazowałyby można w ekspozycjach czas przed przyjściem Stosza do Krakowa, oraz działalność otoczenia mistrza i późniejszy wpływ jego na całą rzeźbę polską. Taki pokaz byłby doskonałą nauką poglądową rzeźby naszej z przełomu XV na XVI wiek.

Zastosowano ten środek pedagogiczny z wielkim powodzeniem na pokazie norymberskim. Wystawiono więc — poza licznymi pracami samego Stosza i pracowni: rzeźbą, grafiką i obrazami — dzieła współczesnych mu artystów starszych, nielicznych wprawdzie, bo reprezentowanych tylko w 5 okazach, a nadto uczniów mistrza i następców, pracujących pod jego wpływem. Tym sposobem stworzono dość zwarty obraz całokształtu norymberskiej twórczości artystycznej, szczególnie rzeźbiarskiej z okresu od około 1470 do 1530 r.

Największe zainteresowanie budzą oczywiście własnoręczne dzieła Stosza z czasów jego norymberskich. Znalazły się więc na wystawie m. in.: Chrystus i Matka Bolesna Volckamerów z kościoła św. Sebalda, Madonna z domu Stosza, krucyfiksy z kościoła św. Wawrzyńca, z muzeum norymberskiego i tak zwany Wickla z kościoła św. Sebalda, z tegoż kościoła potężny św. Andrzej, przede wszystkim zaś słynne Pozdrowienie Anielskie oraz ostatnie wielkie dzieło stoszowskie: niewykończony ołtarz bamberski; nadto z prac

malarskich 4 skrzydła ołtarza w Münsterstadt, z grafiki zaś 10 miedziorytów i 2 rysunki budapeszteńskie. Pośród dzieł z otoczenia mistrza zwraca szczególną uwagę t. zw. Tablica różańcowa, dalej rzeźbiona rama do obrazu Wszystkich Świętych Dürera, części rozebranego w początku wieku ubiegłego wielkiego ołtarza Welsarów z kościoła N. P. Marji w Norymberdze, oraz wielki ołtarz z Schwabachu. Jest więc rzadka sposobność do porównania ze sobą dzieł autentycznych Stosza z pracami szkoły i naśladowców a co ważniejsze, do poznania dokładniejszego nietylko jego formy rzeźbiarskiej, ale i kolorystycznych wartości jego utworów. Oczyszczony z przemałowań takie Pozdrowienie Anielskie dziś dopiero, w krasie swych barw pierwotnych — podobnie jak krakowski ołtarz marjacki — daje nam narówni z malowidłami münnerstackiem wyobrażenie o zdolnościach kolorystycznych mistrza.

Najpoważniejszym dorobkiem wystawy jednakże jest pokaz kilku prac stoszowskich nieznanych dotąd, zapoznananych czy też uwiecznionych za zaginione. Niezawsze wprawdzie zgodzić się można na podane w katalogu atrybucje bez zastrzeżeń. Są wszakże wśród tych eksponatów rzeźby, nie ulegające całkiem wątpliwości jako oryginalne stoszowskie, a uzupełniające waleń obraz, jaki przedstawiała znana nam dotychczas twórczość norymberska mistrza. Szczególnie ważnym odkryciem okazała się Matka Boska i św. Jan z pod krzyża, (znajdujący się w tyrolskim zamku Matzen), własność prywatna z Innsbrucka. — Znalazł się bowiem nareszcie ślad wielkiego ołtarza w Schwarzu, nad którym Stosz pracował 1500—1503 r., a który uważany był dotąd za zaginiony. Taką samą grupę, choć dzieło pracowni tylko, przesłała galerja miejska w Frankfurcie nad Menem. Rozpoznano też z wszelkiem prawdopodobieństwem w kłęzącej postaci młodzieńca (uważanego dotychczas za króla z Pokłonu nieznanego mistrza) młodego Tobjasza, prowadzonego do miasta Rages przez archaniola Rafała. Własnoręczny jest również nieznan dotąd relief — niezachowany niestety w całości — z Zasnięciem N. P. Marji (ok. 1510), będący własnością prywatną. Małenka zaś M. B. Bolesna (po 1500) z Innsbrucku, pokazana poraz pierwszy, daje nam, obok Matki Boskiej londyńskiej — dobre pojęcie o działalności Stosza jako twórcy świetnej rzeźby dewocyjnej, gdy znów czterej płaskorzeźby z Dormitz (ok. 1520), szczątki ołtarza N. M. P., uzupełniają obraz prac warsztatowych z końcowego okresu norymberskiej twórczości mistrza.

Miedzioryty Stosza w komplecie przesłała Pinakoteka monachijska. Z rysunków wystawiono tylko oba budapeszteńskie z św. Anną Samotrzczią. Niema niestety krakowskiego szkicu do ołtarza bamberskiego, oraz niedawno odnalezionego szkicu z 1505 z Getyngi.

Ks. dr. Szczyński Dettloff.
Poznań.

Grafika polska w Argentynie. W Buenos Aires odbyła się wystawa grafiki polskiej współczesnej. Prasa, opisując sukces wystawy, podnosi szczególnie iż grafika nasza czerpie obficie ze źródeł ludowych, co jest wskazówką dla artystów argentyńskich, którzy kierują się wzorami zachodnimi, a nie sięgają po tradycje sztuki okresu Inków. Prawdopodobnie że za grafiką pójdzie wystawa polskiego malarstwa. W salach wystawowych odbyły się dwa koncerty muzyki polskiej.

W następnym Dziale:

**NIEMIERTELNA
ÓWIERCIAKIEWICZOWA**
przez
dr. Lecha Niemojewskiego.

Książki nadesłane

Stanisław Grabski: „Ekonomia społeczna” Lwów, wydawnictwo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich 1933.

Kazimierz Tulacz-Wisniewski: „Pieśń poległych” Warszawa 1933. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy.

„Informator Turystyczny” wydany przez Związek Polskich Towarzystw Turystycznych Warszawa 1933. Nakładem Związku Polskich Tow. Turystycznych w Polsce

Stulecie miasta Chicago

Chicago jest bezspornie tem miastem Stanów Zjednoczonych, które, po Nowym Jorku, najwięcej interesuje się świat. Od kilku już lat miasto to słynie z najokropniejszych historii bandyckich — i wszystko, co się w niem dzieje przybiera kształty wyolbrzymione. począwszy od jego niebotyków, dworców kolejowych słynnych rzeźni i t. d. A jednak sto lat temu a mianowicie w 1830 r. Chicago nie istniało, to zn. że tam, gdzie dziś wznosi się jedno z największych miast amerykańskich istniała tylko skromna baszta wojskowa, w której mieściła się nieliczna załoga, dwa sklepiki sprzedające żywność dla żołnierzy i wędrujących Indian oraz przydrożna karczma. Cały handel skupiał się w ręku John Jakóba Astora, którego dwumasztowy okręt drewniany raz do roku przybywał do osady, by zabrać skóry upolowane przez rok cały i zaopatrzyć załogę w zapasy tytoniu, wódki i niezbędniejsze rzeczy. Takie było życie 100 lat temu na tym obszarze, który od słowa „chicagu” (nazwy dzikiej cebuli rosnącej w okolicach) otrzymał swą nazwę.

W 1832 r. załoga, zniechęcona i dżiesiątkowana przez periodyczne napady uzbrojonych band indiańskich opuściła barakę, którą zajęło dwanaście rodzin, tworzących całą ludność osady. W rok później wybudowano pierwszy budynek publiczny, stajnię — koszt 65 franków. Ponieważ suma ta była zbyt wygórowana dla budżetu gminy, zwrócono się do Waszyng-

tonu, by wreszcie zajął się swą posiadłością. Rząd wysłał oddział saperów, by zobaczyć, co tamby można było stworzyć. Należało przede wszystkim uporządkować port, w którym niski poziom uniemożliwiał przyływ większych okrętów. Wkrótce po rozpoczęciu robót, nastąpiła tak wielka powódź, że po wycofaniu się wody, okazało się, że port był już gotowy do użytku bez pracy ludzkiej. Rozpoczęła się imigracja i w 1837 r. Chicago awansowało, otrzymując miano „miasta”. Rozwijał się w szybkim tempie intensywny handel ze wszystkimi ośrodkami jeziora Michigan i Chicago, — rozwijał się w zawrotny sposób, tak że już w 1849 Chicago liczy 40 tys. mieszkańców.

Nocą 8 października 1871 r. gdy Chicago jest już ruchliwym czteremilionowym miastem, wybuch olbrzymi pożar, który zniszczył prawie cały dobytek: 18 tys. domów, 20 hoteli, 6 dworców kolejowych olbrzymie składy zboża, wszystko padło pastwą pożaru. Nikt jednak nie dał się porwać rozpacz i w kilka lat później, Chicago było już milionowym miastem o wspólnym, bogatym budynkach, miastem rozwijającym się nawet na stosunki amerykańskie, w sposób rekordowy.

Taka jest historia Chicago, które w bieżącym roku swą światową wystawą daje pogląd na swój stoletni postęp, dając dowód najlepszy, co stworzyła praca i energia pierwszych pionierów cywilizacji w Ameryce.

Prof. Władysław Sanok, jeden z przywódców ruchu narodowego w Rawiczu, skazany na 9 miesięcy więzienia w niedawnym procesie politycznym w Rawiczu.

sady. Z kolorów należy wybierać to, co jest najdyskretniejsze, najmniej rażące. Najodpowiedniejsze odcienia dla osób starszych — to — szary, granatowy, beige, czarny, brązowy, niektóre tony lila. Bardziej miłe i wdzięczne są materiały imprime, szczególnie czarno-szare i czarnobiałe.

Z fasonów również należy wybierać te, które zbytnio nie podkreślają figury. Suknia nie powinna być ani za długa, ani za krótka. Starsza pani nie powinna również stroić się w suknie zdobne w falbanki i bufiaste rękawki. Widok przesadnie wydekoltowanych pleców u osoby starszej nie jest także dopuszczalny. Nie znaczy to, żeby starsza osoba musiała być koniecznie zapięta po szyję, a rękawy musiała mieć koniecznie zakończone mankietami. To samo można powiedzieć o okryciu i kapeluszu. Zarówno jedno jak i drugie powinno być pozbawione cech ekstrawagancji. Okrycie powinno być solidne — raczej ciemne niż jasne, kapelusz nie za duży i nie za mały.

Umiar i dobry smak obowiązują również i przy wyborze obuwia. Osoba starsza powinna nosić ciemny, półbutyk, ewentualnie czółenka, zapiwane na pasek. Obcas najlepiej słupkowy. Trudno pomyśleć, żeby starsza pani włożyła jasny, ekscentryczny pantofelek na niesamowicie wysokim francuskim obcasie. Dobry smak i poczucie godności starszej osoby wyznaczają jej granicę, której sama nie zechce przekroczyć. C. Gline.

Telefon w Holandji informuje

o wszystkim, co może interesować każdego mieszkańca. W Hadze np. biuro telefonów miejskich posiada osobny wydział informacyjny, do którego można się zwracać telefonicznie o poradę w najrozmaitszych kwestiach. „Abonent dzwoni np. i pyta: „O której godzinie otwarta jest biblioteka centralna?”, albo: „W jakiej restauracji można dostać obiad za 1½ guldena?”, albo: „Gdzie znajduje się najbliższy sklep z konfekcją mięską?” i t. p. W Holandji istnieje prócz sieci telefonicznej państwowej także sieć telefonów miejskich. Aby wytrzymać konkurencję telefoniczną państwowych telefonów, telefony miejskie dają swoim abonentom wszelkie możliwe ustępstwa i wygody.

Jaka winna być nasza waga?

Można łatwo wyliczyć, czy się waży za mało lub za wiele. Dawniej utarte było przekonanie, że prawidłowo wolno ważyć tyle kg., ile cm ponad jeden m wynosił wzrost człowieka. Dziś liczy się inaczej. U mężczyzn mnoży się długość ciała w centymetrach najpierw przez 0,42, ażeby uzyskać najniższą dopuszczalną wagę, a następnie przez 0,48 dla wyliczenia dopuszczalnej wagi maksymalnej. U kobiet odnośne cyfry są 0,36 i 0,42. Mężczyzna jest n. p. 170 cm wysoki. Normalna waga jego znajduje się zatem między 71,4 kg. a 81,6 kg. Kobieta, wysoka 165 cm powinna ważyć normalnie od 59,4 do 69,3 kg. Wszystkie powyższe cyfry odnoszą się do człowieka bez ubrania. Ubranie męskie waży w zime do 5 kg., w lecie 3 do 4 kg., podczas gdy ubranie kobiece zwłaszcza w miesiącach letnich jest znacznie lżejsze. W i P.

Najstarszy „zielony frak” Francji

Niedawno obchodzono w Paryżu 80 rocznicę urodzin członka Akademii b. ministra spraw zagranicznych, Gabriela Hanotaux. Był ministrem nie zalicza się jednak do najstarszych akademików: kolega jego z pod kopuły Mazariniego, p. Jules Cambon, zajmuje pierwsze miejsce wśród „zielonych fraków”, liczy bowiem 88 wiosen. Znakomity malarz, również akademik, Albert Bernard dzwiga odważnie swoje 84 lata, hr. de la Gorce — 87 lat, znany powieściopisarz, Paul Bourget, który rezyduje w Akademii już od 1894 roku, liczy 81 lat. 19 akademików liczy od 70 do 80 lat. Na tle tej długowieczności członków Akademii Francuskiej, kursuje w Paryżu sporo anegdót i dowcipów, mających za temat mniej lub bardziej znane osobistości ze świata sztuki i literatury.

— Czemu właściwie dobiła się pan tak o tytuł akademika? — pytano znanego pisarza, któremu zdrowie nie dopisywało od pewnego czasu.

— Z zielonym frakiem jak z reumatyzmem: dostaje się patent na długowieczność!

Rekordowa nazwa wioski angielskiej

W związku z projektowaną podróżą księcia Jerzego, młodszego syna angielskiej pary królewskiej, który udaje się do Walii celem zwiedzenia siedziby lorda Anglesey'a, wioska Llanfair stawiła wniosek do władzy centralnej, by przywrócono jej właściwą nazwę historyczną. Nazwa ta jest w istocie trudna do wypowiedzenia, składa się bowiem z 58 liter i 19 zgłosek — będąc bezwzględnie najdłuższą i najtrudniejszą, jaką kiedykolwiek nadano

miejsowości geograficznej. Zaznaczyć należy, że słowo Llanfair, używane w topografii angielskiej, jest już skrótem słowa Llanfairpwllgwyngyll, urzędowo używane w rozkładach kolejowych Walii, dla oznaczenia tejże miejscowości. Obecnie, z okazji podróży księcia Jerzego, Llanfair zażądało wypisania w całości swej nazwy na gmachu dworcowym. Napis, choć zużyto do niego zgłosek mniejszych, jak to się zwykle czyni, zajmuje nie mniej jak 7 i pół metra fasady dworcowej. Nazwa wioski bowiem w całości brzmi jak następuje: „Llanfairpwllgwyngyllgo - gerychwynndrobwillilandisioillogogh”. — Konia z rżędem temu, kto to przeczyta bez zachlęśnięcia. S. F.

Japońskie święto latarni

Rok rocznie, dnia 26 i 27 sierpnia, — święci Japonia t. zw. „Święto Latarni”. Jak głosi jedna z legend japońskich, przed kilkoma stuleciami pewną okolicę nadmorską nawiedzał co noc straszliwy potwór morski, który porywał ludzi i zwierzęta i niszczył zasiewy. Nie było takiego śmiałka, któryby odważył się stanąć oko w oko z potworem. Zgnębiona ludność postanowiła uciec się do pomocy swych bogów opiekujących. Złożono im miecz w ofierze, rozpalono na ich cześć wielkie ognie ofiarne i przez całą noc modlono się o uwolnienie okolicy od potwora.

— Prośba została wysłuchana i mieszkańcy znów wiodli spokojne życie. Od tego czasu przyjął się zwyczaj rozpalania ogników czci tych bogów przed ich świątyniami. Poza tym, zamiast ognia, wprowadzono wielkie latarnie, który to zwyczaj trwa do dzisiaj. Latarnie te noszą też nazwę „Szalonych latarni” — gdyż jak głosi pieśń ludowa, szalony jest ten, kto ich nigdy nie widział, a podwójnie szaleje ten, kto je ogląda. Latarnie są olbrzymie: mają od 14—19

Moda dla starszych pań

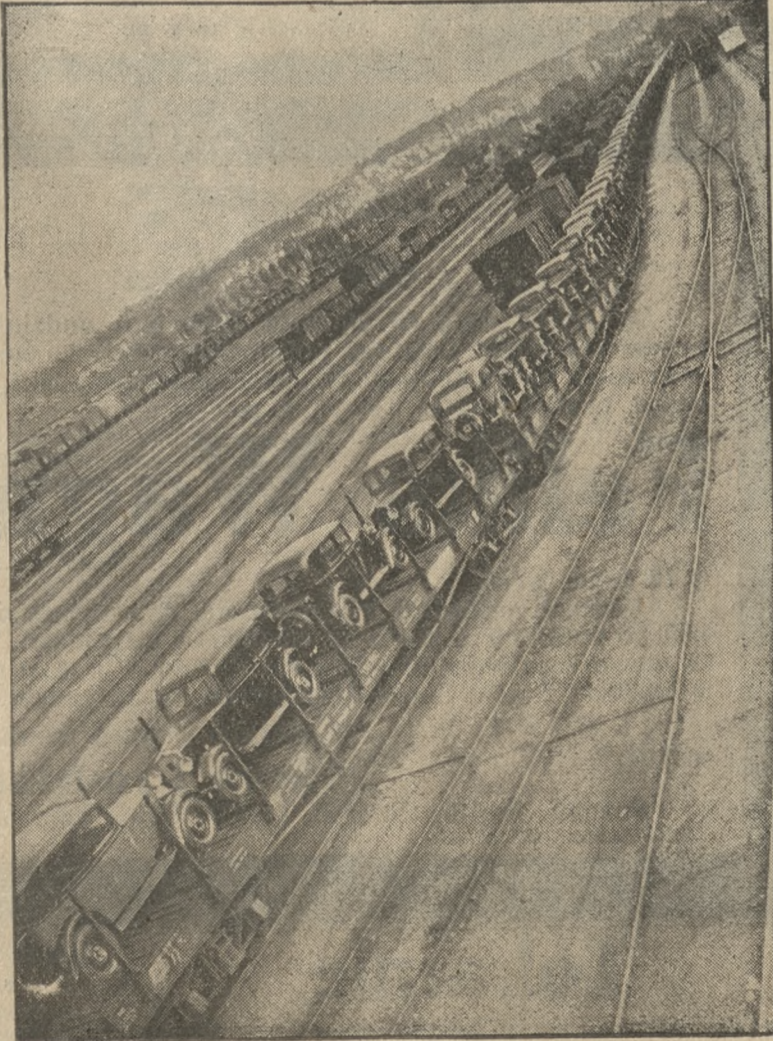
Starsza pani! Zdawałoby się takie proste pojęcie. Być może kiedyś — ale nie dziś — w czasach, gdzie wszystko takie jest względne. Kogo określimy mianem „starszej pani”? Czy tę — po dziesięciu smukłą, wysportowaną matkę trojga dorosłych dzieci, którą doprawdy trudno jest odróżnić od jej własnej córki? Najsurowszy i najzłośliwszy krytyk nie odważyłby się zaliczyć pani X do „starszych pań”, mimo, że sama z czarującym uśmiechem przyznaje się do tego, iż wszystkie jej koleżanki szkolne są już siwowłosemi matronami, od dawna już nie mającymi pretensji do młodości. Mniejsza zresztą o definicję starsza czy młoda, ale każda kobieta chyba rozumie, że przedewszystkiem nie wolno jej wyglądać śmiesznie. To, co jest modne, modne jest dla wszystkich — dla starych i młodych, z tą jednak różnicą, że osoba starsza powinna przede wszystkim strzec się prze-

W Roku Świętym

na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu ofiarowali do dnia 22. 8. 1933.

Imię i nazwisko	Wzrost	Wzrost
Ze skarbony przy Pomniku	1.00	1.00
brano:		
21. 8. 33	31.55	
22. 8. 33	26.77	
H. Loporowski, Środa	2.00	
A. M. z pr. o zdr. dla żony	2.00	
Wł. Śniegowski, Gostyń w	3.00	
intencji syna poległego na	5.00	
wójnie	5.00	
Fr. Małoniak, Sarnowa	3.00	
M. Szeniowska, Wesola	10.00	
M. Latańciewicz, Sośnie	5.00	
H. S. Antoszkiwicz, Go-	15.00	
lub	15.00	
K. Wasik, Chorzów z podz.	3.00	
za odebr. taski z pr. o dal.	3.00	
J. Klauziński, Wodzisław	10.00	
A. Lebkichler, Zimna Woda	1.00	
Dr. St. Gasowski, Toruń	10.00	
F. Przymuszała, Wolsztyn	5.00	
Wł. Błaszczakiewicz, Pin-	20.00	
czów	20.00	
M. Bochenek, Poraj	2.00	
A. Kryszczyńska, Radom-	2.00	
sko	2.00	
Ka. J. Granicki, Prob. Sę-	2.00	
dziszów	2.00	
St. Keilling, Tczew	1.00	
A. Sobiecki, Toruń	5.00	
St. i M. Gregorczykowie,	5.00	
Wolomin	5.00	
K. Krechowicki, Warsza-	1.00	
wa	1.00	
J. Jankowska, Warszawa	2.00	
I. Debowska, Żyrardów	5.00	
Raciniowska, maj. Rybie-	2.00	
niec	2.00	
M. Werner, Jarocin	5.00	
M. Maczyńska, Parzęczewo	5.00	
w pew. intencji	5.00	
Z. Kiełmiński, Kepno	2.00	
M. Liszkowski, Zduny	2.00	
W. Kromczyński, Poznań	6.00	
Bractwo Kurkowe, Poznań	24.00	
w miejsce wieńca dla ś. p.	24.00	
T. Laubego	1.00	
O. Górski, Poznań	1.00	
M. Górczak, Buk	5.00	
W. Szulgit, Czarnków	1.00	
J. Rochowiak, Polskawiec	5.00	
G. Graczer, Dolsk	1.00	
L. Waldow, Znin	5.00	
Fr. Zbyszycki, Bochnia	2.00	
A. Dzierżyńska, Lwów	5.10	
Wł. Kosińska, Częstochowa	3.00	
L. Fliszerowa, Częstochowa	50.00	
A. Kolodziejka, Częstocho-	2.00	
wa	2.00	
M. Jankowski, Opatów Kie-	1.00	
lecki	1.00	
K. Ciesielski, Częstochowa	2.00	
Komunalna Kasa Oszczę-	10.00	
dnoci Miasta Krakowa	10.00	
M. Debska, Kraków	2.00	
J. Szwoja, Kraków	2.00	
A. Kawalkowski, Balowice	3.00	
Stramska, Kraków	3.00	
Ka. W. Kisielewicz, Staro-	2.00	
mieście	2.00	
M. Serwacka, L. Ruzielska,	1.00	
M. Ruzielska, R. Hnlika,	1.00	
W. Kaźmierczak, Sambor	1.00	
St. Deglerówna, Żądowo	5.00	
H. Stefańska, Wieleń	5.00	
Adw. St. Koczwa, Brod-	100.00	
nica	100.00	
B. Bohosiewicz, Lwów	1.00	
M. Krupański, Lwów	10.00	
St. Baitlitz, Warszawa	5.00	
Szpital Pow. Srem w imie-	10.00	
niu Chorych	10.00	
Wł. Ginzicki, Sławoszew	4.00	
Wł. Budzyński, Łódź	10.00	
Dr. A. Schüssel, Brzeżany	1.00	
Ka. Dr. K. Wais, Klim-	2.00	
kówka	2.00	
M. Lanowski, lek. weter.,	5.00	
Mogilno	5.00	
Chrzanoska, Żórawiny	1.00	
K. Strojny, Poz.	5.00	
Fr. Kaczmarek, Dakowy	9.20	
Suche zebr.	9.20	
M. Dybizański, Czempin	5.00	
T. Burzyński, Dolsk z gor.	5.00	
podz. za odebr. prace z	2.00	
pr. o dal. pom. i op.	2.00	
S. M. P. Łożyń	10.00	
Konwent OO. Kamedułów	2.00	
Bielany	2.00	
J. Skarlicki, Kraków	10.00	
J. Koch, Kraków	5.00	
H. Reguta, Kraków	5.00	
Inż. J. Skalka, Kraków	10.00	
H. Zdanowska, Kraków	6.00	
B. Stojanowski, Trzemesz-	10.00	
no	10.00	
J. Pertek, Trzemeszno z	3.00	
gor. pr. o zdrowie	3.00	
St. Walczak, Kepno	5.00	
K. Wiśniowski, Poz.	5.00	
Kasa Miasta Częstyna	10.00	
L. Grzeszkowiak, Grudziądz	3.00	
A. Jankowska, Małe Tarp-	5.00	
no	5.00	
St. Laskowska, Kepno	5.00	
J. Gruba, Zelistrzewo	3.00	
J. i A. Krawczyk, Tyniec	10.00	
Ks. Fr. Palka, Drybów	5.00	
F. Nowicka, Inowrocław	5.00	
Fr. Marciniak, Grudziądz	1.00	
Wł. Szulgit, Tarn. Góry	100.00	
Cz. Stein, Poznań	10.00	
R. Kozak, Bogdanki	3.00	
Fr. Kempfiska, Jarocin	5.00	
A. K. Obr. Stara	35.00	
Sod. Marj. Panien, Kety	3.00	
St. Koprowicz, Kraków	5.00	
St. Kudelkova, Limanowa	3.00	
Malż. Bellon, Krasny Staw	5.00	
M. Malinowski, Poznań	10.00	
Fr. Karasiewicz, Poz.	50.00	
Inż. K. Brechel, Czerwion-	5.00	
ka	5.00	
M. Drapikowska, Starzeni-	3.00	
na	3.00	
K. Spychalski, Ostrów	5.00	
Dr. L. Koczorowski, Rych-	5.00	
tal	5.00	
Boch, Polajewo	2.05	
W. Smielkova, Pniewy	2.50	
Tow. Gimn. Sokół, Świba	5.00	
I. Borkiewicz, N. Tomysł	20.00	
J. Szulczewski, Wójc. Mur.	3.00	
Goślina	3.00	
P. Cholewicki, Mur. Gośl-	1.00	
ina	1.00	
P. Burzyński, Mur. Gośl-	1.00	
ina	1.00	
P. Kozba, Gostyń	5.00	
M. Tulbacki, Toruń	5.00	
Fr. Paterek, Szymonki	7.00	
J. Czubak I. Dąbrowa Kro-	5.00	
tożyńska	5.00	
Z. Linetty, Zduny	3.00	
St. Nowicki, Krotoszyn	5.00	
W. Misterek, Kepno	5.00	
Fr. Zieliński, Koźmin	6.00	
K. Przybylski, Leszno	1.50	
St. Kromczyński, Szamo-	7.50	
tuły	7.50	
T. Maternowski, Dobrze	3.00	
Wł. Sadowski, Dobrze	5.00	
Rl. Dąbrowski, Dobrze	10.00	
M. Talarczyk, Srem	3.00	
St. Jankowiak, Brodnica	1.00	
E. Grabiasowa, Środa	8.00	
Szpital Św. Wincencego a	10.00	
Paulo w Lublinie	10.00	
M. Kucharski, Radom	2.00	
L. Ulrichowa, Szamotuły	3.00	
J. Forecki, Lwówek	5.00	

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretariat św. Marcin 69. m. 17. Staraniem Komitetu Budowy Pomnika odbywa się w każdy pierwszy piątek u O. O. Jezuitów msza św. o godz. 7-mej na intencję wszystkich żyjących i zmarłych ofiarodawców na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa.

Pociąg kolejowy wiezie swego konkurenta: auto. Na zdjęciu powyższym widzimy długi szereg samochodów, wiezionych koleją francuską do celu swego przeznaczenia. Widok rzeczywście ciekawy i niepowszedni.

Otwarcie „Instytutu Krzewienia Sztuki” w Poznaniu

W najbliższą sobotę nastąpi uroczyste otwarcie salonów „IKS-u”. Instytut mieścić się będzie przy pl. Wolności 14a. Dzień otwarcia przeznaczony jest tylko dla zaproszonych gości. W obszernych, rewelacyjnie urządzonych lokalach mieścić się będzie sala Instytutu, będąca zarazem salonek wystawowym i terenem wszelkiego rodzaju imprez literackich i muzycznych, i „Kawiarnia Artystów”. — Równocześnie z poświęceniem Instytutu dokonane zostanie otwarcie pierwszej wystawy „IKS-u”, w której udział wezmą: Czyżewski, Dołżycki, Krzyżński, Seydenmann, Taranczewski i Potworowski. Wystawa jak i lokale instytutu otwarte będą codziennie od rana do północy.

SPORT

Piłka nożna

„Sparta” I — „HCP” I, zawody jubileuszowe, z okazji 20-letniego istnienia „Sparty” odbędą się w niedzielę 3 bm. o godz. 16 na boisku „Sparty”. O godz. 14 przedmecz H. C. P. junj. — Sparta III.

„Garbarnia” — „Warta”. Po kilkotygodniowej przerwie w rozgrywkach ligowych w Poznaniu odbędzie się w niedzielę mecz pomiędzy „Garbarnią” i „Wartą”, który zapowiada się bardzo interesująco, ze względu na równą ilość punktów. Mecz niedzielny zadecyduje kto będzie liderem tabeli. Obie drużyny przygotowują się bardzo starannie do tego spotkania.

Pływanie

Kaputek w „Legji”. Znany pływak śląski, Kaputek, otrzymał zwolnienie ze swego macierzystego klubu Giszowiec - Niki-szowiec i w dniach najbliższych zasili szeregi stołecznej „Legji”. (PAT)

Kazimierz Bocheński, został wezwany do wojska i otrzymał przydział do Szkoły Podchorążych w Słonimie. (PAT)

Różowa Kukułka kuka:

„A kuku! mili przyjaciele, którzy przydziecie wylegiwać moje jajeczka (— mówi Kukułka —) w Adrji jutro, w piątek 1 września, i którzy dostaliście zaproszenia! Zapomniałam dodać na tych zaproszeniach, abyście przyszli punktualnie na godzinę, która jest na nich czerwono wypisana, gdyż już o godz. 23 zabiorą nam pianino na dużą salę.”

Różowa Kukułka.

RADJO

Piątek, 1 września 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 12.25 (W); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 notowania giełdy; godz. 17.45 referat miejsk. komitetu W. F. i P. W.; godz. 18.00 kwadrans Tow. Krajoznawczego; godz. 18.15 (W); godz. 19.35 program teatrów poznańskich i radiostacji; godz. 19.40 (W); godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 (W); godz. 22.00 sygnał czasu - komunikaty; godz. 22.15 płyty gramof.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 muzyka lekka z płyt; godz. 14.55 i 15.35 płyty gramof.; godzina 15.50 płyty gramofonowe; godz. 16.00 koncert popularny z Ciechocinka w wyk. ork.

Z okazji Roku Świętego odbyła się na szczycie góry Monte Croce we Włoszech Północnych procesja oraz msza św. u stóp Krzyża Zbawiciela przy tłumnym udziale wiernych.

KLASA „BEL CANTO” W POZNANIU

Do klasy śpiewu solowego prof. Karola Urbanowicza, reżysera i świetnego śpiewaka-artysty Opery Poznańskiej wybitnego przedstawiciela bel canto, przyjmuje wpisy Poznański Instytut Muzyczny przy ul. Ogrodowej 4 w godz. 11—13 i 17—19 przy ul. Matejki 58 (filja) w godz. 11—12 i 17—18. zg 19 764

symf. Opery Pozn. pod dyr. Bol. Tyllji; godz. 17.00 „Przegląd V. dawnictw”; godz. 17.15 muzyka lekka z kaw. „Gastronomja”; godz. 18.15 odczyt „Nasze surowce rolnicze” dr. Tad. Piłch; godz. 18.35 recital śpiewaczy Antoniego Gołębiowskiego (tenor); godz. 19.05 muzyka lekka z płyt; godzina 19.15 „Dokąd jechać i jak się urządzić”; godz. 19.40 „Na widnokręgu”; godz. 20.00 koncert symfoniczny ze studja. Ork. pod dyr. Piotra Stermicz-Valerociaty i Jadwiga Dębicka (śpiew). W przerwie o godz. 20.50 dziennik wieczorny i w przerwie o godz. 21.00 Weekend; godz. 22.00 muzyka taneczna; godz. 22.25 wiadomości sportowe; godz. 22.40 muzyka taneczna.

Programy zagraniczne: — **Budapeszt** (550 m) 19.30 pieśni węgierskie; 20.10 parodje; 21.00 gramofon **Praga** (489 m) 20.00 koncert; 21.00 słuchowisko. **Bukareszt** (550 m) 19.40 „Aida” op. V. di’ego. **Wiedeń** (517 m) 20.20 słuchowisko; 21.50 koncert z płyt.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 30 sierpnia 1933 r. zgłoszono:
Władysław Rotnicki, służący, 25 lat,
Antonina Zurczakówna, robotnica, 25 lat,
Czesław Surdyk, 1 mies. 17 dni, Józef Wymysłowski, cukiernik, 62 lat, Sylwester Czerniejewski 7 lat, Franciszka Trojanowska, z domu Sowińska, 43 lat, Weronika Górecka, służąca, 25 lat, Józef Kowalski, robotnik, 43 lat, Feliks Wagner drukarz, 69 lat, Marja Krempolcowa z domu Smolarkiewiczówna, 28 lat, Izabela Czechowiczowa, z domu Rolnikówna, 28 lat, Józef Kruszona, robotnik 57 lat.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Na dworcu w Poznaniu

nabywać można „Kurjer Poznański” w kioskach „Ruchu” już od godz. 15.00. Z dogodności tej korzystać winni wszyscy wyjeżdżający z Poznania popołudniowymi pociągami.

Cena za egzemplarz 20 gr.

Biblioteka w pociągu połączona z czytelnia, na linii kolejowej pewnego kalifornijskiego towarzystwa kolejowego. Nowość ta cieszy się powodzeniem wśród podróżnych.

Podziękowanie.

Wszystkim, którzy zajęli się pogrzebem, wzięli udział w oddaniu ostatniej posługi oraz nadesłali tak liczne wieńce, okazując tyle serca i życzliwości nieodżałowanemu Ojcu mojemu, ś. p.

Ludwikowi Ziemiackowskiemu

zmarłemu dnia 24 sierpnia 1933 roku, a w szczególności Zarządowi, Kolegom i Urzędnikom Banku Cukrownictwa, oraz wszystkim Przyjaciołom, składa serdeczne

Bóg zapłać!

córka.

nr 5 005

W środę, dnia 30 sierpnia, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa i babka, ś. p.

Magdalena Brodziakowa

przeżywszy lat 73. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 1 września o godz. 4 po poł. z domu żałoby Mały Rynek 2.

nr 5089

W ciężkim smutku pogrążona rodzina.

Krotoszyn, 31. 8. 33.

Dnia 29 sierpnia 1933 r., zasnęła w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja najdroższa i nigdy niezapomniana żona, najukochańsza mamusia, córka i jedyna siostra, ś. p.

z Rolników

Izabela Czechowiczowa

przeżywszy lat 28. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 1 września o godzinie 16.45 z kaplicy cmentarza w Górczynie. Nabożeństwo żałobne w poniedziałek, 4 września o godz. 9 w kościele św. Michała.

zg 19 758

Kanałowa 8/9.

W nieutulonym żalu pogrążeni mąż z synkiem i rodzina.

W środę, dnia 30 sierpnia 1933 r. o godzinie 4 rano rozstał się z tym światem, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy mąż, najlepszy ojciec, brat, szwagier i stryj, ś. p.

Feliks Wagner

w 70 roku życia.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 2 września o godzinie 4.30 po południu z kostnicy cmentarza jeżyckiego. Msza św. za duszę Zmarłego odbędzie się w dniu 4 b. m. o godzinie 6 w kościele Najśw. Serca Jezusowego na Jeżycach.

nr 19 762

W ciężkim smutku pogrążona żona i rodzina.

Poznań, Berlin, Gdańsk, Trewir, Ilanz, dnia 31. 8. 33 r. Mickiewicza 18.

Józef Wymysłowski

właśc. Cukierni Esplanada w Gnieźnie

zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., przeżywszy lat 58. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 2 września r. b., o godz. 17 z kostnicy św. Jana na cmentarz św. Piotra.

nr 5 088

W głębokim smutku pogrążeni żona, dzieci i rodzina.

Gniezno, Kalisz, Łódź, Bydgoszcz, Warszawa i Sieradz.

Tokarnię

metrowa, używana, lecz w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 19 744.

Gościniec, kolonjalka rzeźnictwo

dużej wsi za półroczną dzierżawę blisko Poznania Pawlak. Poznań, Zamkowa 4 a II. r 3 131

DO SZKOŁY W NOWEM OBUWIU!

Prosimy nas odwiedzić, a postaramy się Was dobrze obsłużyć!

Skarpetki dziecięce Zł. 0.30 - 0.40 0.50 - 0.70

Advertisement for Bata shoes showing four different styles with prices: 2.-, 9.-, 9.-, 10.-. Includes product numbers and descriptions like 'Trampki do szkoły'.

DOBRY NASTROJ PRZY STOLE stwarza DOBRA

KAWA i HERBATA

Dlatego Pani domu nabywa artykuły te w znanych doborowych gatunkach o wybornym smaku i aromacie po cenach barzo tanich w firmie

St. Milachowski

Najstarszy pierwszorzędny magazyn wysyłkowy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 40 Rok założenia 1904 - Telefon 16-04

Ważne: na prowincję uskuteczniam zlecenia franko! Cenniki na żądanie.

Pg 4 274-35.26

Pneumatyki

sławnych fabrykatów Michelin, Goodyear, Dunlop etc. po dotąd niebywałych niskich cenach poleca

BRZESKIAUTO

S. A. POZNAŃ ul. Dąbrowskiego 29 Zał. 1894 tel. 63-23

Pg 4272-34.87

O. O. Pasjonisci ze Sadowia (pow. Ostrow Wlkp.) składają serdeczne podziękowanie p. F. Urbaniakowi z Krotoszyna, który hojnie zaofiarował dla ich kościoła klasztornego komplet pięknie wymalowanych sztucznych świec.

!! Ostatnia okazja !!

Naszej Szan. Klienteli, która z powodu wyjazdu wakacyjnego nie mogła skorzystać z całkowitej wysprzedaży naszej Filji przy ul. 27 Grudnia 5, damy jeszcze na krótki czas możliwość zaopatrzyć się

w doborowy towar za połowę ceny, urządzając w naszej Centrali przy ul. Nowej 6

Wysprzedaż resztek z likwidacji Filji.

Na wszystkie inne towary 15% upustu.

Tylko przez 2 tygodnie.

Początek w poniedziałek, 28. 8.

dg 1207

Naprawdę rzadka okazja zakupu za BEZCEN.

WIZA i MAŁUSZEK - ul. Nowa 6 telefon 31-52.

Wózek

sportowy z budka oraz spacerowy tania sprzedam. Szczepaniak Klasztorna 2. r 3 136

Kapelusze Damskie

VELOURY FILCE I AKSAMITNE Modne czapki i berety po niskich cenach poleca

Poznań T. LUDWIG Szkolna 9

Kapelusze żałobne stale na składzie.

Pg 4 183-35.29

CUKIERNIA POLONJA

ERAZM KLESZCZ I S-KA

UL. FREDRY 13 TELEFON 23-36

Z dniem 1 września rb. koncertować będzie znakomity zespół muzyczny pod dyr.

A. BABITSCHA

Uwaga: Polecamy znane ze swej dobroci własne wyroby cukiernicze.

Pg 4 284-35.43

Tel. 33-35

PP. Kupcom, Przemysłowcom, Ziemianinom oraz zainteresowanym podaje Związek Bankowców przy ul. Podgórznej 8 do łaskawej wiadomości, że posiada wśród swoich bezrobotnych członków

rutynowanych księgowych

którzy za minimalną opłatą wykonują odwrotnie wszelkie prace wchodzące w zakres księgowości jak: zestawienia bilansów, zakładanie księgowości każdego systemu, sporządzenie inwentur oraz ułatwiają wszelkie prace biurowe, podatkowe itp.

Prosimy o łaskawe poparcie i przyjęcie z pomocą bezrobotnym, znajdującym się w bardzo krytycznym położeniu. Tel. 33-35. zg 19 725

Związek Zawodowy Pracowników Bankowych i Kas Oszczędności R. P. Okręg Poznański.

Przepisowe

Czapki gimnazjalne do wszystkich szkół oraz fartuszki szkolne poleca korzystnie

Pg 4 033-34.41

Stanisław SCHULZ

Magazyn towarów krótkich i galanterji

POZNAŃ - Stary Rynek nr. 80/82

KAMIENICE

III piętrowa, dobrze utrzymana przy St. Rynku sprzedam. Oferty Kurjer Poznański pod zg 19 760

Przetarg

W piątek, 1 września br. o godz. 1 w południe, sprzedam publicznie największą dającemu za gotówkę przy Małych Garbarach 5, w firmie Ekspres:

większą ilość materiałów wełnianych oraz kanapę.

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie. ng 5146 Dawid, kom. Sądu Grodzk. rewiru XI. Śniadeckich 26.

LICYTACJA ZASTAWU

W sobotę, 2 września od godz. 11 sprzedam przy ul. Św. Marcina 48, II ptr. na odpowiedzialność zainteresowanych, największą dającemu za gotówkę: Pg 4282-35.39

pianino krzyżowe zagraniczne, szafy, szafonierki, łóżka, kanapy, dywan, biurko, lustra, leżanka, stoły, stoliki, krzesła, szafę kuchenną i różne inne przedmioty.

Brunon Trzeciak

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województ. Poznańskie, ul. Wielkie Garbary 34. Telefon 21-26.

Szkoło

okienne, ogrodowe, dachowe, kit i t. d. szyby wystawowe i lustra hurtownie - detalicznie

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła

Sp. Akc. Pg 3 716-32.91

Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63

HURTOWNIA SUKNA

Materiałów damskich i podszewek

E. BARTLEWICZ

Wielki wybór stale na składzie.

Pg 4 277-35.31

Poznań, ul. Wielka 25. Tel. 20-34

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19

Ceny najniższe. Pg 3 728-33.97

Meble

najtaniej A. Baranowski Poznań Podgórzna 13. Pg 3 122-23.59

Meble

najtaniej w Bakosia ul. Wenecjańska 1 Most Chwaliszewski. przy Krzyżu. zdg 57 331

Dom nowy

pietr. 2 mieszk. po 3 pokoje z wygod. i skład (Lazarz) sprzed. wplat. 5 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 592

Łóżko

hosiełne lustro tania. Kraszewskiego 19 - 10. zdg 59 561

Skład

kolonialny, dobrze prosperujący sprzedam mieszkaniem, magla. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 58 762

Dereń

do smażenia i nalewki, melony złotych 7.50, gruszki stolowe 8.50, miód kuracyjny, lipcowy 17.- wysyłamy pięciokilowe opakowanie franco zaliczka. Spółka Owocarska, Zaleszczyki. zdg 58 818

Teki 0.95

Czysz Skolna 11. Własna pracownia. Pg 3 713-32.58

Wyżelki

mlode zaraz na sprzedaż. Fr. Zygmunt, Tarce, pow. Jarocin. ng 5 068

Motocykle

Matchless oraz Raleigh po cenach wyjątkowo niskich. Dorożka warunki. Moto-Sport, dawn. Koszary, Wielka 12, m. 8. Pg 3 707-32.17

Antyki

wielka wyprzedaż Pocztowa 22. Pg 4283-56.291

Meble

najkorzystniej kupisz u Andrzejańskiego Poznań, ulica Wrocławska 4. dg 1205

Willa

6 pokoi, kuchnia, ogródek przy tramwaju 16 000 zł. Wiśniewski, Wrocławska 22, m. 6. zdg 59 373

Chevrolet Ford

części używane tania sprzedam. Mylna 10. zdg 59 563

Młocarnie parowe

Lanz, Marshall, Ruston-Proctor i inne z gwarancją okazjynie sprzed. Nitsche i Ska, fabryka maszyn, Poznań, Kolejowa 1-3. Pg 4 053/34.83

Sprzedam

korzystnie kanapę 4 fotele i stolik. Czas obejdnia od 3.30 po południu, ul. 3 Maja nr. 7, mieszk. 29. zdg 59 168

Majatek

200 hektarów pszennej buraczanej ziemni sprzedam najtańszym przy wplacie złotych 60 000. Położenie urozec 4 kilometrów od miasta gimnazjalnego. Zgłoszenia do właściciela Kilkowski, Września. zdg 58 856

Szafę

z lustrem tania sprzedam. Przemysłowa 40, mieszk. 1. zdg 59 194

Waltzki szkolne 1,50

Czysz Skolna 11. Własna pracownia. Pierwszorzedne wykonanie. Pg 3 711-32.51

Tani

podój. Jarzemska, Kanałowa 7. zdg 59 115

Piec

kaflowy przenośny prawie nowy sprzedam. Bazanowski, Pocztowa 29. zdg 59 124

Parę

koni sprzedam. Janowicz, Dąbrowskiego 62. zdg 59 152

Walcówka

reżna do cukierków. Matejki 3. podwórze. zdg 59 162

Pianino

sprzedam. Poplińskich 12, m. 20. zdg 59 136

Skład

paszy dobrze zaprowadzony Poznań korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 134

Majątki

200 - 500 - 800 - 1100 - 1700 - 2000 mórg dobre objekty - sprzedam lub zamienie na wille czynszowa kamienice z dopłatą. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 123

67 buraczanej

budynki, inwentarze, pierwszorzedne miejsce letniskowe, cena 20 000 wplaty 15 000. Karalus, Poznań, Pocha 25. zdg 59 291

Sypialnię

z przynależnościami. Wodna 20. wejście z Klasztornej. zdg 59 130

Biureczko

damskie orzechowe mahoniowa, biblioteczki komódka, stolik - krzesła wibryna. Skarbowska 4, mieszk. 3. zdg 59 325

Sprzedam

okazyjnie dom mieszkalny z dużą salą, boczny ubikacjami. Obiekt nadający się na fabrykę karoserji, kino, lokale restauracyjne, składnice itp. Dobre położenie. Zgłoszenia Rynek Łazarzski 18. zdg 59 182

Sprzedam

gospodarstwo 54 mórg pszennej ziemni, kolej, szkoła i kościół w miejscu, Walerjan Skibiński. - Łopienno. zdg 59 378

Rzeźnictwo

z domem najlepsze na miejscu w małym mieście sprzedam. Cena 10 000 zł. Oferty Orodownik Wielkopolski zdg 59 447/8 zdg 59 447/8

Fortepian
krótki. Graniczna 1. m. 4.
zdż 59 249

Nowe
damskie furo sprzedam korzystnie. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdż 59 317

Szafe
kuchenna szeroka 150 tanio oddam Patrona Jackowskiego 13. mieszcz. 12. zdż 59 363

Miodu
czysto pszczołowego pod gwarancją oddam wiekszą ilość. Fr Zawodny. Sew. Mielżyńskiego 28. m. 2. zdż 59 803

Kolonjalkę
zaprowadzoną. Adres Kurjer Poznański zdż 59 516

Skład
kapeluszy w dobrym położeniu (Poznań). Zgłoszenia Kurjer Poznański zdż 59 311

Meble używane
wszelkie, komplety i pojedynczo sprzedaje, kupuje okazynie. Nowy Dom Komisowy. Woźna 16. zdż 59 489

Meble Bracia Pohl
Jezuicka 1
własnego wyrobu, najlepsze, najtańsze. zdż 59 488

Rower
balonowy. Wielkie Garbary 55. mieszczanie 13. zdż 59 476

Pianino
prawie nowe okazynie na sprzedaż. Łakowa 16. Wegner. zdż 59 467

Skrzypce
sprzedam tanio. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 404

Domek
pokój kuchnia morza zdrudu. dużej wsi przy Jarocinie. cena 1500 Otręba. Jarocin. Kilińskiego 2. zdż 58 439

Skład
kolonialny centrum na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zdż 59 185/6

Meble
pierwsze źródło zakupu, wypialnie debowe materace 35. — jadalnie szperowane 250. — zabienety 220. — kuchnie 75. — Fabryka mebli Rynek Śródecki. zdż 59 897/8

Fryzjernię
damsko - męską powiatowem garnizonowem mieście sprzedam. Adres Kurjer Pozn zdż 59 452

Skład
towarów kolonialnych. win. wyrobów trylowych. w większym mieście powiatowem. bez konkurencji dobre położenie. 25 tal prowadzony przyjeźdem 3 pokojowym eleganckim. słonecznym mieszkaniem sprzedam powoda choroby. Cena 5000. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia reflektantów z gotówką do Kurjera Pozn. zdż 59 450

Tapczan
nowoczesny sprzedam tanio. Zakład tapicerski, Fredry 6. narożnik. zdż 59 400

Zegar
B. stojący 5 młokowy tanio. — Wroniecka 24 — 5. rg 3 133

Komplet podszewek
do ubrań od 10 zł. Andrzejewski. Szkolna 13. Pg 4 184-35.30

Platformę
mocną sprzedam Dąbrowskiego 70 zdż 59 558

Samochód
4 osobowy okazynie sprzedam. Strzałkowski. Ostrowski 10/11. zdż 59 614

Kaktusy tanio
wielka kolekcja. Grudnia 18 — 6. zdż 59 590

Gramofony — najtańsze
Plytw. Odeon 3.50. F. Bałaj. Woźna 12. Pg 4 172-33.45

28 kub. m.
drzewa debowego: 18 kub m. drzewa brzoowego, wszystkie okraglaci na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdż 59 416

5 KUPNA
Resztówkę
lub gospodarstwo 150—250 morg blisko Poznania kupie natychmiast. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 419/20

Prasę
do bułek używaną w dobrym stanie kupie. Oferty Władysław Głabas. Piekarni Kozłowskiego. ng 5090

Lokal licytacji
Wroniecka 4. I pr. od 8—18 przyjmuję do sprzedaży wszelkiego rodzaju urządzenia domowe. P 4278/9-35.36

Elewator
do parówki używany w dobrym stanie ewentualnie nowy kupuję. Głabas. Piekarni Kozłowskiego. ng 5090

Srebro
złoto kryształowy porcelana. sztychy obrazki kupuję przyjmuję kocznie „Lamas”. Strzelecka 1. Pz 3709-56.169

Domek
względnie mniejsza willa wola kupie gotówka Poznaniu poblizu tramwaju. Bez pośredników. Oferty podaniem ulicy ceny Kurjer Poznański zdż 59 337

Fortepian
dobrej marki kupie korzystnie za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 5087

Składzik
papieru proszpanicy bez konkurencji konkurencji korzystnie przejmie. Oferty warunkami Kurjer Pozn. zdż 59 346

Dobrze
utrzymana ciężarówka 4—5 tonn kupie. Młyn parowy Grodzisk Wlkp. zdż 59 174

Lorki
przewracane używane (Kloploren) kupie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdż 59 240

Filter
Berkefelda kupie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdż 59 205

Parcelę
pod wille korzystnie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 552

Panino
kupie. Cena Kurjer Poznański zdż 59 487

Uwaga!
Kupie kilka bibliotek używanych. luster stojących zyrandoli klubów skórzanych za pół cenę. Polski Dom Komisowy. Woźna 44. rg 3 140

Rower
męski dobrze utrzymany kupie. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdż 59 637

Maszynę
damską Sinsera kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 613

Rowerek
dzieciowy dwóch kółkach w dobrym stanie kupie. Matysiak — Marcina 9/10. zdż 59 568

6 KAMIENICE
Dom
2 piętrowy z ogrodem owocowym. piękne położenie bez długu 5 minut od tramwaju. wolne 3 pokoje z kuchnią gaz woda. Cena 25 tysięcy złotych tylko gotówka. Czechak. Poznań. Grudzińskiego 20. dg 1 136

Kamienice
komfortowa. III piętrowa. słoneczna w śródmieściu Poznania korzystnie do sprzedania. Pośrednictwo wykluczone. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdż 59 977

Wille
dochód 4000 sprzedam 30 000. wpłaty 20 000 3 pokojowe wolne. Gruszczyński. Pocztowa 30. zdż 59 305

7 PIENIADZ
4—5 000
poszukuje na I hipoteke nowego domu z ogródkiem wartości 25 000. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdż 59 199

Administracji
kamienice poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdż 58 686

Poszukuje
pożyczki 8 000 na I hipoteke rentownej kamienicy wartości 60 000 zł. Warunki do Kurjera Poznańskiego zdż 59 169

Pożyczki
300 zł poszukuje urzędnicza bankowa za procent lub oddam pokój balkonowy dobrze umeblowany. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 485

8 DO WYNAJĘCIA
Mieszkania
1. 2. 3 pokoje i kuchnia. Trawińskiego. Wajł Jana 111. 12 mieszkań nr. 6. zdż 59 597

Trzypokoje
kuchnia. łazienka. tanio wynajmie gospodarz Sw. Leonarda 1a Winiary. dg 1 128

Ośmiopokojowe
mieszkanie komfortowe wysoki parter. Mickiewicza 28 wydz. erżawi. gospodarz. Wiadomość portier. zdż 58 730

2
pokoje kuchnia wolne. od gospodarza Czynsz zgóry. Grobla 20. Zgłoszenia 1—3 po południu. zdż 58 102

Pokój
kuchnia Winiarach 22 miesięcznie zgóry platne. Wiadomość Hoffmann. Urbanowska 7. zdż 59 577

Dwupokojowe
słoneczne. nowoczesne czynsz miesięczny. Wilda. Nagórskiej. Łakowa 15 (koło Cegielskiego). zdż 59 310

Poszyczkowi
4 pokoje, kuchnia, komfort zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdż 59 228

Trzypokojowe
wprost od gospodarza zaraz. — Wodna 13. m. 8. zdż 59 316

2—3
pokoje, kuchnia, łazienka nowoczesne. odnowione I piętrowo. Jezyce oddam za roczny czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdż 58 529

Puszyczkowi
domek dwupokojowy kuchnia. elektryka, woda, zaraz wynajmie. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 556

Czteropokojowe
łazienka. czynsz 75 dwupokojowe łazienka 50 wynajmie. „Pawilon” Marszałka Focha 15. zdż 59 545

Trzypokojowe
komfort 70. — dwupokojowe 52. — pokój kuchnia 20. — w skale. Świątobrzyki 3—12. zdż 59 572

5 pokojowe
komfort. piece słoneczne od właściciela Chelmskiego 8. portier. zdż 59 183

Dwupokojowe
mieszkanie. Informacje Dziennik Wierzbice 3. zdż 59 371

Próżny
pokój Szamarzewskiego 20/23 17. zdż 59 650

3
pokoje komfort jadalnia Wierzbice wskaże Swierca. Z pańskiego 18. zdż 59 630

Mieszkanie!
czynsz miesięczny. Strzałkowski. Ostrowski 10/11. zdż 59 615

5 pokojowe
mieszkanie odnowione śródmieście oddam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdż 59 596

2, 3, 4
pokoje komfortowe nowoczesne w śródmieściu dla sfer intelig. — Ogrodowa 6 wejscie 2. m. 4. — zdż 59 595

Pokój
kuchnia do wydzierżawienia zaraz. Promieniasta 72. Łazarz-Górczyn. zdż 59 587

9 SZUKA MIESZK.
3—4
pokój komfort. II. piętro od zaraz od gospodarza poszukuje. Czynsz zgóry Najchłodniej plac Działywy. Oferty Kurjer Pozn. zdż 58 614

4 pokojowe
zaraz III piętro od 1 października II piętrowo w centrum wolne od podatku. — Wojciechowski. Stawna 13. zdż 57 015

Oficer
poszukuje 3 pokojowego mieszkania na wprost od gospodarza Oferty Kurjer Pozn. zdż 58 515

2—1
pokojowego mieszkania poszukuje inteligentne bezdzietne małżeństwo za czynszem miesięcznym. Pewna regularna zapłata Oferty Kurjer Poznański zdż 59 216

2—3 pokoje
kuchnia, wygodami centrum I. — II pr. bezdzietni pewni płatnik zaraz miesięcznym czynszem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdż 59 164

Mieszkania
2 wzdł 3 pokojowego z kuchnią od zaraz w śródmieściu za czynszem miesięcznym i gwarancją poszukuje wdowa po kapitanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdż 59 171

1—2
kuchnia śródmieście poszukuje 2 lata zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 137

Dwu
lub 3 pokojowego od gospodarza poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 135

Trzypokojowe
z łazienka poszukuje urzędnik prywatny. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 229

Mieszkania
4. 5 lub 6 pokojowego komfortowego poszukuje urzędnik państwowy na wyższym stanowisku. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdż 59 434

4—5
pokojowego w dobrym stanie poszukuje pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 423

Poszukuję
2—3 pokoje, parter, I. piętro od gospodarza, centrum zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 551

2—4
pokojowego komfortem gospodarza centrum bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 537

Poszukuję
3—4-pokojowego mieszkania z komfortem. — plac rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański pod ng 5 093

2—3
pokojowego mieszkania łazienka szuka od października listopada pewny płatnik. Oferty cena Kurjer Pozn. zdż 59 417

10 ZAMIANA MIESZKANIA
4
pokój komfort zamianie 2—3 komfort zwrot kosztów. Oferty Kurjer Poznański zdż 59 226

11 POKOJE UMEBL.
Pokój
z urządzeniem łazienki z urządzeniem lub bez od I. 9. Wielka 7. m. 6. zdż 59 654/5

Pokój
niekrepujący klatki elektryczność. Marcina 64. m. 24. zdż 58 335

Pokój balkonowy
ładnie umeblowany zaraz do wynajęcia Wierzbice 3 mieszczanie 7. zdż 59 758

Pokoje
lepsze. Matejki 60. m. 3. godzina 5—7. zdż 57 877

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem. tanio. Półwiejska 38 Śniadania zdż 58 122

Kraszewskiego
3. m. 21. dwóm. trzem panom. zdż 58 646

Pokój
Spokojna 5a. zdż 58 667

Pokój
elektryczność. — Wierzbice 51. m. 2. zdż 58 702

Niekrepujący
balkonowy 1—2 panom Śniadeczych 3. m. 6. zdż 58 693

Elegancki
jedno — dwuosobowy z urządzeniem telefonu. Słowackiego, 25. m. 5. zdż 58 554

Słoneczny
Górna Wilda 38. m. 5. zdż 58 817

Pokój
frontowy. elegancki: do renowacji słoneczny elektryczność łazienka. Sw. Wojciech 31 mieszcz. 12. zdż 58 942

Pokój
Dąbrowskiego 49 m. 18. zdż 50 047

Śniadeczych
17 mieszczanie 6 dwuosobowy. zdż 59 086

Pokój
frontowy. elektryka osobna wejście wynajmie Romana Szymańskiego 8 parter prawo. zdż 58 172

Pokój
osobne wejście Grunwaldzka 20 b. m. 8. zdż 58 350

Pokoik
jednoosobowy pokój dwuosobowy. elektryczność łazienka. Jezycka 43 mieszczanie 4. zdż 59 193

Seweryna
Mielżyńskiego 23 podwórzu 1 wchód. mieszczanie 14. zdż 59 201

1
lub 2 osobowy zaraz elektryka. Wierzbice 13 m. 10. zdż 59 202

Balkonowy
słoneczny. Wawrzyńska 21. I. piętro. lewo. zdż 59 206

Dwuosobowy
elegancki słoneczny Jackowskiego 21 mieszczanie 11. zdż 59 207

Czysty
frontowy. Działyńskich 2. mieszczanie 5. zdż 59 211

Niekrepujący
frontowy Kreta 24 mieszcz 10. zdż 59 218

Pokój
klatki schodowej dwóm panom zaraz wynajmie Rybaki 6 mieszczanie 8. zdż 59 221

Pokój
paniom — uczniom. fortepian Wielkie Garbary 33 II. m. 8. zdż 59 116

Ładny
frontowy wysoki parter. Wypiańskiego 11 mieszczanie 4. zdż 59 112

Pokój
Matejki 4 m. 2. zdż 59 109

Pokój
frontowy do wynajęcia Ozesława 8. m. 16. zdż 59 108

Wajł Królowej Jadwigi
7a I. pr. m. 12 (forteplian). zdż 58 961

Dwuosobowy
Kraszewskiego 8 II. prawo. zdż 58 937

Niekrepujący
tanio. Młyńska 3. m. 11. zdż 58 994

Dwuosobowy
niekrepujący Focha 41. m. 16. zdż 59 031

Odnowiony
elektryczność łazienka. Mickiewicza 15 m. 4. zdż 59 155

Słowackiego
Prusa 2. m. 8. odnowionem. zdż 59 160

Pokój
frontowy 2 panom Sw. Marcina 48 m. 5. zdż 59 163

Pani
pokój całem utrzymaniem, częściowem. Słowackiego 8 piaty dzwonek. zdż 59 166

Pokój
panu Spokojna 25. m. 16. zdż 59 167

Dwa
dobrze umeblowane pokoje zaraz. Zgłoszenia Wielka 17 piakarnia. zdż 59 139

Inteligentnym
Majewska Zupańskiego 2. zdż 59 133

Wózek
dzieciocy na sprzedaż. Młyńska 12 m. 8 4 do 5. zdż 59 131

Pokój
Szamarzewskiego 20/23 m. 6. zdż 59 123

Dwuosobowy
pierwszorzędem utrzymaniem — światłem 80. — Plac Nowomiejski 5 m. 31. zdż 59 126

Pokój
dobrze umeblowany 9 b mieszcz. 5. Kraszewskiego zdż 59 232

Marcina
27 mieszczanie 7. zdż 59 331

Dwuosobowy
Zielona 3 mieszcz. 25. zdż 59 330

Niekrepujący
jednoosobowy dwuosobowy. Kopernika 2 mieszcz 4. zdż 59 326

Frontowy
wynajme 2 panom panom. Strzelecka 19. m. 4. zdż 59 300

Frontowy
słoneczny jedno. dwuosobowy elektryczność. kaloryfery obadami Wierzbice 5 mieszczanie 5. 5—8. zdż 59 285

Pokój
2 lub 3 osobowy wolny. Piekary 22 23 m. 10. zdż 59 296

Dobrze
umeblowany panu Fredry 4 II. zdż 59 294

Frontowy
2 panom. Długa 3 m. 4. zdż 59 295

Wspólny
paniencie. Mostowa 29 mieszczanie 3. zdż 59 288

Pokój
umebl. Poznańska 27 a. I. prawo. zdż 59 234

Pokój
Wielkie Garbary 21 Filarska. zdż 59 234

Niekrepujący
dwuosobowy. Piekary 20/21. m. 5. zdż 59 283

Małżeństwu
Ogrodowa 5. podwórze 15. zdż 59 282

Niekrepujący
czysty. Maleckiego 26. m. 4. zdż 59 231

Frontowy
wolny. Mostowa 37 m. 8. zdż 59 230

Pokój
dla pana. Gwarna 17. m. 10. zdż 59 279

Klatka
schodowa. Górna Wilda 42. m. 9. zdż 59 277

Pokoik
Lange. Skłodowa 12. zdż 59 275

Pokój
ładny. Zgłoszenia skład pończoch Sw. Marcina 3. zdż 59 274

Dwuosobowy
Ratajczaka 14. m. 20. zdż 59 271

Dwuosobowy
dobrze umeblowany. elektry. utrzymaniem tanio. Półwiejska 24. mieszcz. 8. zdż 59 270

Pokój
komfortowy z telefonem. Działyńskich 9. m. 8. Pr 4 273-35.25

Dwuosobowy
Łakowa 21. m. 17. zdż 59 360

Wspólny
paniencie. Marcina 29. podwórze. III. prawo. zdż 59 353

Frontowy
Dąbrowskiego 26. m. 6. zdż 59 350

Garncarska
2. I. p. m. 4. zdż 59 351

Stół
krawiecki sprzedam. Sw. Józefa 6. m. 14. zdż 59 350

Jednoosobowy
utrzymaniem. telefon fortepian Rzeczypospolitej 4. m. 8. zdż 59 349

Duży
frontowy. Pocztowa 21. m. 4. zdż 59 347

Pokój
umeblowany Matejki 92. m. 14. zdż 59 173

Dąbrowskiego
24. m. 17. zdż 59 175

Dobrze
umeblowany. Jyzycka 41. m. 4. zdż 59 177

Pokój
czysty. słoneczny. centralne. Stary Rynek 44 m. 9. zdż 59 178

Dwuosobowy
Łakowa 16 I. prawo. zdż 59 179

Pokój
Wierzbice 11 m. 17. zdż 59 180

Kantaka 5
pokój 1 lub 2 osob., mieszkanie 18
zdż 59 421

Pokój
zaraz. Fr. Ratajczaka 11a, 7 wej-
ście, mieszkanie 103. zdż 59 557

Inteligentnym
utrzymaniem, obiady (bez) tania.
Różana 4, Radomska. zdż 59 555

Paniom
ładny, czysty, elektryczność. Sło-
wackiego 34, m. 10. zdż 59 554

Dwuosobowy
Jeżycka 45, mieszkanie 8.
zdż 59 553

Elegancki
jeden — dwuosobowy, centralne.
Śniadeckich 18 — 8, od 4.
zdż 59 513

Centrum
Pocztowa 26, podwórze lewo.
mieszkanie 18. zdż 59 509

Strzelecka
25. m. 8. zdż 59 422

Pokój
Ratajczaka 14, m. 15. zdż 59 504

Piekary
5, mieszkanie 6, dwuosobowy.
zdż 59 503

Trzeciego Maja
3, III, front. zdż 59 502

Panienkę
wspólny. Ogrodowa 2, m. 9.
zdż 59 500

Rybaki
20a, m. 7, wspólny panu.
zdż 59 499

Półwiejska
5, m. 6. zdż 59 492

Frontowy
ewentl. 2, elektryczność. Niego-
lewskich 2, I lewo. zdż 59 888

Skromny
pokój z wygodami. Śniadeckich 6,
mieszkanie 15. zdż 59 491

Frontowy
Piekary 7 — 7. zdż 59 490

Dwuosobowy
Żupańskiego 8, m. 3, zdż 59 395

Zaraz
jedno dwuosobowe pokoje. Bu-
kowska 33, m. 2. zdż 59 548

Gabinet
elegancki jedno, dwuosobowy u-
trzymaniem bez. Mickiewicza 21,
m. 19, dom ZUPU. zdż 59 547

Ładny
frontowy pokój z pianinem za 60
zł dla pani, godz. 2—3. Marszał-
ka Focha 47, mieszkanie 3.
zdż 59 546

Zamku
dwuosobowy, Wały Jana III, 12,
mieszkanie 6. zdż 59 544

Kwiatowa
9, m. 11. zdż 59 542

Skryta
14, m. 3, 1—2 osoby. zdż 59 541

Śniadeckich
20, m. 7, dwuosobowy. zdż 59 536

Czysty
dla 2 panów, elektryczność. Mostowa 4a,
m. 5. zdż 59 535

Pokój
utrzymaniem lub częściewem. Św.
Marcin 66 — 10. zdż 59 534

Frontowy
Skarbowska 17, I, prawo, tania.
zdż 59 532

Pokój
wynajme. Garniejska 10, m. 6.
zdż 59 533

Niekrepujący
elektryczność, centralne utrzy-
maniem. Różana 23, II.
zdż 59 530

Inteligentnym
zaraz. Pl. Działowy 6, m. 8.
zdż 59 529

Duży
dwuosobowy, łożenka, centralne
elektryczność, blisko Uniwersyte-
tu utrzymaniem lub bez. Kra-
sińskiego 4, m. 7. zdż 59 528

Pokój
Wielkie Garbary 23, m. 9.
zdż 59 527

Pokój
frontowy. Piekary 4, m. 1.
zdż 59 523

Pokój
Matejki 2, m. 2. zdż 59 521

Reya
I. L. PRAWO. pokój. zdż 59 522

Klatki
umeblowany centrum. Oferty
Kurjer Pozn. zdż 59 619

Pokoik
Ratajczaka 11a, m. 102, 7 wejście.
zdż 59 486

Pokój
Wielkie Garbary 5, m. 12.
zdż 59 484

Pokój
zaraz. Krasińskiego 14, m. 4.
zdż 59 483

Ogrodowa
14, m. 1, pokój dla 2 par używa-
niem kuchni. zdż 59 481

Dwuosobowy
panom — paniom. Św. Czesława
7, m. 9. zdż 59 477

25.—
Różana 4a, m. 21. zdż 59 477

Elegancki
czysty, elektryczność. Różana 4a,
mieszkanie 21. zdż 59 476

Pani
Różana 4a, m. 21. zdż 59 474

Pokój
okolicy Uniwersytetu. Skarbowska
11, mieszkanie 9. zdż 59 471

Pokój
czysty na dwie lub jedną osobę.
Bóznica 16, m. 16. zdż 59 468

Pokój
Sew. Mielżyńskiego 22, m. 19.
zdż 59 465

Frontowy
dwóch panów. Wierzbice 13,
mieszkanie 4. zdż 59 463

Umeblowany
balkon, elektryczność. Łazarz.
Kossaka 21, mieszkanie 4, naroż-
nik Wyspiańskiego. zdż 59 462

Romana
Szymańskiego 7 — 4. zdż 59 461

Centrum
Ratajczaka 39, m. 5. zdż 59 027

Tanio
wspólny dla pani z utrzymaniem.
Adres Kurjer Poznański
zdż 59 332

Niekrepujący
klatka schodowa. Zamkowa 4b,
m. 7, wchód Pocztowa.
zdż 59 403

Pokój
słoneczny z gazem do wynajęcia.
Działoszyńskiego 6, IV, m. 11.
zdż 59 401

Pokój
Kraśińskiego 13, m. 15, I.
zdż 59 345

Frontowy
ładnie umeblowany. Strusia 26
— 5. zdż 59 342

Frontowy
pokój zaraz. Św. Wojciech 14,
m. 3. zdż 59 340

Frontowy
Rybaki 22, parter, prawo.
zdż 59 339

Jednoosobowy
Śniadeckich 23, m. 1. zdż 59 338

Dla
pań czysty pokój obiadam lub
bez. Kreta 22, m. 8. zdż 59 336

Śniadeckich
24, m. 2, wspólny młodszemu pa-
nu. zdż 59 459

Klatki
schodowej niekrepujący. Wro-
cławska 13, m. 17. zdż 59 458

Pokój
za korepetycje. Focha 15 a, m.
3. zdż 59 433

Pokój
obiadami. Czesława 15, II, pra-
wo. zdż 59 442

Niekrepujący
tania. Wielkie Garbary 40 — 7.
zdż 59 440

Tanio
Ratajczaka 11a, II, wejście, m.
33. zdż 59 439

Utrzymaniem
korzystnie. Skryta 15, m. 6.
zdż 59 438

Pokój
panom. Zielona 2, m. 10.
zdż 59 394

Półwiejska
33 — 7. zdż 59 393

Frontowy
Żupańskiego 13a, m. 13.
zdż 59 392

Jeden
dwuosobowy tania. Grobla 19,
mieszkanie 12. zdż 59 391

Dwuosobowy
Mostowa 4, m. 4. zdż 59 389

Śliczny
pokój. Drużbackiej 7, m. 8, róg
Spokojnej od zaraz. zdż 59 388

Łakowa
16, m. 10, panom. zdż 59 387

Niekrepujący
słoneczny, zaraz. Stroma 7, m. 5.
zdż 59 385

Pokój
Ratajczaka 17, m. 11. zdż 59 386

**Dwu-
trzyosobowy, elektryczność, cen-
tralne, łożenka, Młyńska 3, m. 7.**
zdż 59 384

Pokój
umeblowany. Wielka 15, m. 7.
zdż 59 382

Pokoje
utrzymaniem, bez. Przemysłowa
34, m. 6. zdż 59 381

Aleje
Marcinkowskiego 20, tylny dom
36, małżeństwu. zdż 59 380

Jasne
12, I, lewo, panu na stanowisku.
zdż 59 378

Gwarna
17, mieszkanie 9. zdż 59 377

Używalności
kuchni. Gasiorowskich 9, m. 6.
zdż 59 372

Wspólny
panu. Półwiejska 13, m. 7.
zdż 59 374

Pokój
umeblowany, ogrzewanie, telefon.
Młyńska 2, m. 18. zdż 59 373

Dwuosobowy
Strzelecka 11, m. 4. zdż 59 375

Klatki
elektryczność, słoneczny, fronto-
wy. Chwaliszewo 69, m. 10.
zdż 59 368

Młyńska
12, I, prawo. Elegancki.
zdż 59 367

Niekrepujący
elegancki, panom. Pocztowa 33,
mieszkanie 12. zdż 59 366

Pokój
2 osobowy. Szewska 14, mieszk-
nie 4. rg 3 128

Niekrepujący
czysty słoneczny. Chelmońskiego
17 — 11. rg 1 202

Pokój
jedna dwie osoby inteligentni u-
trzymaniem lub bez tania. Łódzka
45 mieszkanie 3. Pg 4 276-35, 28

Grudzieniec
30 willa pokoje utrzymaniem,
bez tania. zdż 59 652

Słoneczny
fortepian. Za Grobla 2 6.
zdż 59 651

1—2
osób wynajme. Małe Garbary 6,
mieszkanie 13. zdż 59 649

Pokój
wynajme. Plac Sapieżyński 2 a,
mieszkanie 16. zdż 59 648

Pokój
umeblowany z centralnym wy-
najme. Młyńska 2 m. 6. zdż 59 643

Pocztowa
pierwsze, niekrepujący. Zamkowa
4 b 5. zdż 59 635

Marcina
11 mieszkanie 2 jedno-dwuoso-
bowy. zdż 59 634

Frontowy
ewentl. dwuosobowy, łożenka, te-
lefon. Skarbowska 7 mieszkanie 3.
zdż 59 621

Pokój
wynajme. Woźna 1 I zdż 59 622

Gwarna 17
mieszkanie 21 pokoik, elektrycz-
ność zaraz. zdż 59 623

Słoneczny
Plac Bernardyński 1 mieszk. 4.
zdż 59 627

Pokój
1—2 osobowy elektryczność, u-
trzymaniem lub bez. Jackowskiego
25 mieszkanie 7. zdż 59 628

Pokój
Marcina 41, mieszkanie 10. zdż 59 632

Śniadeckich
20 — 8. zdż 59 631

Pokój
frontowy, elektryczność osobnem
wejściem. Kopernika 4 a mie-
szkanie 18. rg 3 119

Słoneczny
Woźna 13 b mieszk. 9. rg 3 120

Pokój
Szewska 9 mieszk. 8. rg 3 121

Różana
10, parter. rg 3 118

Pokój
Grobla 9 mieszkanie 6. rg 3 115

Klatki
próżny od gospodarza środków-
ście. Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 618

Dwuosobowy
Poznańska 46/48, m. 5. zdż 59 617

Niekrepujący
słoneczny. Kanałowa 7, m. 8.
zdż 59 616

Centrum
czysty, telefon. 3 Maja 6, m. 9.
zdż 59 612

Dla 2 gimnazjastek
pokój utrzymaniem pomoc nauce
warunki bardzo dogodne. Aleje
Marcinkowskiego 19, m. 7.
zdż 59 610

Pokoik
utrzymaniem. Marcin 4, m. 3.
zdż 59 605

Dworcu
ładny. Focha 29, m. 6. zdż 59 604

Pokoik
panu. Jasna 9, m. 8. zdż 59 602

Panu
Jackowskiego 30, m. 2.
zdż 59 599

Dwuosobowy
Aleje Marcinkowskiego 1 — 7.
—rg 59 593

Pokój
niekrepujący 1—2 osoby. Dzia-
łoszyńskiego 10, m. 1. zdż 59 598

Mickiewicza
5 m. 3, 2 osoby. zdż 59 585

Frontowy
słoneczny czysty. Grunwaldzka
13, m. 6. zdż 59 586

Dwom
panom elektryczność. Małackie-
go 3, m. 4. zdż 59 413

Niekrepujący
elektryczność, front, łożenka.
Stroma 7, m. 2. zdż 59 410

Elegancki
drugi wspólny, elektryczność, for-
tepian, utrzymaniem bez. Sztajca
20, m. 8. zdż 59 571

Strzelecka
2—6 jedno-dwuosobowy utrzyma-
niem. zdż 59 580

Pokój
frontowy zaraz. Poplińskich 2,
parter, prawo. zdż 59 589

Pokoik
Półwiejska 37/4. zdż 59 579

Centrum
umeblowany. Skarbowska 18, m. 3.
zdż 59 578

Przemysłowa
1, m. 3, małżeństwu tania.
zdż 59 576

Komfortowy
jedno-dwuosobowy utrzymaniem,
bez, telefon 3 Maja 3, wysoki par-
ter. zdż 59 574

Pokój
tania Kraszewskiego 4, m. 8.
zdż 59 565

Słowackiego
20 — 7. zdż 59 564

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5, Pawliczak.
zdż 59 562

Kraszewskiego
19 — 10. zdż 59 560

Pokój
słoneczny. Poznańska 26 — 9.
zdż 59 559

12 SZUKA POKOJU

Niezależny
inteligent szuka pokoju utrzyma-
niem opieka chętnie u osoby
niezależnej. Oferty Kurjer Pozn.
zdż 59 044

Próżnego
większego tylko centrum I pie-
tro, front komfort niekrepująco-
go. Oferty Kurjer Poznański
zdż 59 092

Poszukuje
2 pokoi próżnych lub umeblowa-
nych na biuro i mieszkanie w
centrum, dzierżawa pewna Oferty
Kurjer Poznański zdż 59 127

Urządnik
żonaty poszukuje pokoju próżne-
go. Oferty Kurjer Pozn.
zdż 59 239

Poszukuje
pokoju umeblowanego zupełnie
niekrepującego w centrum mia-
sta, wejście z klatki schodowej.
Oferty Kurjer Poznański
zdż 59 293

Umeblowanego
poszukuje okolica Śniadeckich,
Wanne fortepianem. Szczególne
oferty Kurjer Pozn. zdż 59 405

Przyjezdny
poszukuje pokoiku okolica Park
Wilsona Focha tylko osobne wej-
ście. Oferty podaniem ceny Kur-
jer Pozn. zdż 59 549

Za posługę
poszukuje pokoju. Zgłoszenia Kur-
jer Poznański zdż 59 645

Małżeństwo
poszukuje skromnego pokoju —
Oferty cena Kurjer Poznański
zdż 59 629

Eleganckiego
pokoju umeblowanego ewentl.
biuro używaniem telefonu, nie-
krepującem wejściem poszukuje.
Oferty Kurjer Pozn. zdż 59 592

13 LOKALE

Mniejszych
ubikacji na laboratorium fotogra-
ficzne poszukuję. Oferty Kurjer
Poznański zdż 59 159

Skład
z wolnem mieszkaniem nadający
się dla każdej branży przy ulicy
Św. Barbary 2 od zaraz, do wyn-
ajęcia. Merkur, Chodzież.
zdż 59 132

Pokój
niekrepujący niedrogi dla pana
potrzebny zaraz. Zgłoszenia Kur-
jer Poznanski zdż 59 129

Piwnicy
suchej zaraz poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdż 59 327

Lokal narożnikowy
handlowy z urządzeniem Wielka
Wielkie Garbary 34, dwa duże
okna wystawowe wynajme nat-
ychmiast. Zgłoszenia Wrocław-
ska 31, m. od 2—4, tel. 2136.
zdż 59 258

Biura
5 ubikacji razem lub oddzielnie
przy Ratajczaka wynajme gos-
podarz. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdż 59 252

Lokale
handlowe obszernie, frontowe,
parter ewentualnie na biura. Ma-
szalarska 5 a, gospodarz wy-
dzierżawi. Wiadomość portier.
zdż 59 406

Duży
biurowy, telefon 24-47.
zdż 59 312

14 DZIERŻAWY

Dzierżawa
kolonialka, półwyszyn 4½ morgi,
700.— rok dzierżawa zaplaco-
na. Piechocka, Żydowska 8 I,
pietro. zdż 59 478

Dzierżawy
resztówki 150—200 morgowej, bli-
sko Poznania i dobra komunikacja,
poszukuje zaraz. Pośrednicy
wykluczeni, Szczegółowe informacja
do Kurjera Pozn. zdż 59 742

Fachowy rolnik
szuka dzierżawy 350—450 morg.
blisko Poznania, od właściciela.
Agenci wykluczeni. Szczegółowe
informacje z podaniem ceny do
Kurjera Pozn. zdż 59 791

Skład
białawatów zaprowadzony, bez to-
waru w miejsce powiatowem zar-
zaraz za niskim czynszem wydzier-
żawie. Oferty Kurjer Pozn.
nr 5 051

Dzierżawy
600—800 morgi ziemi pszennej po-
szukuje rolnik z gotówką. Zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdż 59 454

Rzeźnictwo
wydzierżawie zaraz. — Andrzej
Krus, Wasowo pow. Nowy Tom-
myśl. zdż 59 591

1

Bufetowa
z kaucją poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 200

Posługi
gotowaniem poszukuje. Zgłoszenia Poznański zdg 59 215

Polecona
posługaczka lepsze gotowanie, bez szuka posady. Sw. Wojciech 25, obuwnik. zdg 59 219

Kuchareczka
dobra restauracyjna poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 122

Posługi
w lepszym domu z gotowaniem przyjme. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 121

Książkowa
z ukończoną szkołą handlową początkująca przyjmie posadę, najchętniej na majątku za małym wynagrodzeniem. Czapczykówna, Ślupia, koło Poznania. zdg 59 190

TEATRY

Poznań, czwartek, 31. 8.

TEATR POLSKI: Dziś — „Uśmiech hrabiny”.

TEATR NOWY: Sobota, 2. 9. „Handlarze sławy”, występ Karola Adwentowicza, premiera.

Niedziela, 3. 9. „Handlarze sławy”, występ K. Adwentowicza.

KOMEDIA MUZYCZNA: Dziś Teatr nieczynny z powodu wyjazdu zespołu do Wrześni.

„TEATR ZA 50 GROSZY”: w ogrodzie Zoologu: Dziś do niedzieli włącznie benefis zespołu z Ludwikiem Sempolińskim na czele.

TEATR NARODOWY: Niedziela, 3. 9. o godz. 16: „Jan III Sobieski pod Wiedniem.

Niedziela, 3. 9. o godz. 20: „Mazepa”.

Bydgoszcz, czwartek, 31. 8.

TEATR MIEJSKI: Przedstawienie w Bydgoszczy zawieszono.

W Inowrocławiu: „Zoneczka z Variete”.

Piątek, 1. 9. „Zoneczka z Variete”.

Sobota, 2. 9. „Kobieta, która wie, czego chce”, komedia muzyczna premiera.

Niedziela, 3. 9. o godz. 4 po pol.: „Niebieski motyl” o godz. 8 wiecz.: „Kobieta, która wie, czego chce”.

KINA

Poznań, czwartek, 31. 8.

APOLLO: „Madame Butterfly”.

COLOSSEUM: „Najeźdźcy” (Czterech Piechurów).

CORSO: „Moralność Pani Dulskiej” oraz „Bitwa morska”.

METROPOLIS: „Schowajcie swoje smutki”.

ORZEL: „Impresarjo i Tajemniczy Dzems”.

ODEON: „Złoty Moloch”.

RENAISSANCE: „Katastrofa sterowca”.

SLONCE: „Adjutant Jego Wysokości”.

SFINKS: „Upadły anioł”.

TECZA: „Ben Hur”.

WILSONA: „Orkan”.

Bydgoszcz, czwartek, 31. 8.

APOLLO: „Karjera Kelnerek”.

BAŁTYK: „Spalone mosty” oraz film polski „Z dnia na dzień”.

KRYSTAL: „Pat i Patachon” w konkursach „Cygańska krew” oraz komedia rysunkowa „Niech żyje radio”.

MARYSIENKA: „Ognisko” oraz „Flip i Flap w małżeńskiej niewoli”.

REWJA: dźwiękowy polski film „Księżna Łowicka” oraz „Dzieje uwiedzionej kobiety”.

SLONCE: polski film „Szalas miłości”, na scenie rewja p. t. „Śmiech to zdrowie”.

Pracznica
działa 250 dziennie poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 120

Krawcowa
samodzielną szuka pracy w domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 118

Młoda
biegła biułańska, maszynistka, znająca języki przyjmie posadę, wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 114

Dziewczyna
trochę gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 008

Szukam
posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 170

Śluząca
wiejska młoda szuka posady do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 333

Posługi
poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 187

Śluząca
czysta uczciwa do wszystkiego. Świadczenia długocześnie szuka posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 188

Poszukuje
posługi z poleceniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 191

Gospodyni
kucharka z dobrem świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 224

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady od 1. z cośkolwiek gotowaniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 59 248

Śluząca
poszukuje posady lub posługi od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 262

Szofer
szluzarz (zonaty) szuka posady z dłuższą praktyką obecną na wszelkich motorach specjalnymi i przeprowadza wszelkie remonty. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 260

Dziewczyna
z prowincji poszukuje do dzieci lub uczennicy do składu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 254

Początkująca
maszynistka poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 59 227

Poszukuje
posługi dobrem gotowaniem, cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 269

Dziewczyna
do wszystkiego. Kolińska. Przemysłowa 3. zdg 59 435

Poszukuje
posługi od 1. pol. zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 364

Dziewczyna
uczciwa, pracowita z gotowaniem i praniem z dobrymi świadectwami poszukuje do starszych lub młodych małżeństwa od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 307

Dziewczyna
poszukuje jakiegokolwiek posady przychodniej. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 429

Dziewczyna
do wszystkiego z szyciem szuka posady od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 518

Śluząca
z gotowaniem szuka posady zaraz także wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 519

Dziewczyna
młodsza z dobrej rodziny, poszukuje posady do wszystkiego od 15. 9. zna szycie i robotki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 531

Gospoia
młodsza szuka posady u samotnej osobie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 524

Panienska
poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 482

Kelner kaucja
do 500 zł poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 473

Kelner - bufetowy
młody prosi pp. restauratorów o posadę także mikserstwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 469

Gospodyni
kucharka poszukuje posady na wsi lub w lesnictwie, gotuje na weselach i uroczystościach. Zgłoszenia Leszno, ul. Zielona 12, mieszkanie 2. ng 5 092

Administrator
lata 36 z wyższym wykształceniem oraz dłuższą praktyką w intensywnych majątkach, dobry organizator, energiczny, sumienny, najlepszą rekomendację, poszukuje odpowiedniego stanowiska. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 456

Dziewczyna
z skromnym gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 460

Dziewczyna
z porządnej rodziny czysta, szuka posady do wszelkiej pracy domowej od 15. 9. 33. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 451

Poszukuje
posługi na cały dzień. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 444

Małopolanka
z 4 letnim świadectwem z gotowaniem poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 437

Panienska
z szkoła Wydziałowa, Handlowa, 1 1/2 roczna praktyka szuka posady do biura lub składu. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 399

Posługi
poszukuje na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 376

Skórnik
rutynowany kilkoletnia praktyka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 647

Dziewczyna
czysta pracowita szuka posady najchętniej na probostwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 646

Dyktem
pisząca maszynistka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 644

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady wszelkich prac domowych lub jako pokojowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 638

Wyrczycielka
z dobrą krawieczyzną gotowaniem oraz pielęgnowaniem chorych szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 625

Gospodyni
z długocześnie praktyką z wieloletnią praktyką szuka posady na majątek. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 626

Śluząca
starsza, uczciwa, bez rodziny przyjmie posadę zaraz mniejszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 633

Dziewczyna
do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 601

Osoba
starsza szuka posady do gotowania lub na zastępstwo. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 600

Panna
poszukuje posady z praniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 598

Poszukuje
posługi od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 415

Pielęgniarka
szuka posady. Piekary 14. zdg 59 414

Nauczycielka
dyplomowana szuka posady. Francuski (konwersacja), łacina, fortepian. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 582

Poszukuje pracy
lub praktyki płatnej. Zagraniczne wyższe wykształcenie handlowe, dobra znajomość języka francuskiego, angielskiego, częściowo niemieckiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 1206

Szukam
jako uczennica do drogerji z utrzymaniem lat 17 4 kl. gimn. — Regina Ronkówna — Rudnicze, poczta Żelica powiat Wągrowiec. zdg 59 567

Ogrodnik
kawaler kilka lat praktyki, dobre świadectwa szuka posady zaraz lub później Jan Pucek Orle poczta Nowo-Nowe Międzychód. zdg 59 782

Inteligentna Panienska
kochająca dzieci poszukuje posady. Znajomość języka niemieckiego i szycia. Najchętniej na wieś do dzieci. Zgłoszenia pod Maciejewska, Inowrocław ul. św. Ducha 84. zdg 57 605

Szofer - ogrodnik
kawaler kilkoletnia praktyka poszukuje posady za kaucją. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 068

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady 1. 9. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 166

Dziewczyna
do wszystkiego od 1. 9. poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 58 251

Piekarz - cukiernik
z dyplomem szefskim szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 135

Dziewczyna
do dzieci poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 898

Dziewczyna
uczciwa i pracowita z dobrymi świadectwami szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 58 573

Posługi
do południa zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 695

Młodsza
panienka z prowincji do dzieci i wszelkich prac domowych szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 602

Posługi
gotowaniem poszukuje posiadaczem dobre świadectwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 606

Śluząca
poszukuje posady gotowaniem i praniem do starszych osób. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 618

Krawcowa
poszukuje posady poza domem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 621

Krawcowa
w domu i poza domem. Zgłoszenia Nowy Rynek 4 m. 24. zdg 59 074

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 622

Syn
uczciwych rodziców z prowincji pragnie się wyrzucić rzecznictwa. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 58 642

Uczciwa
sierota z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 657

Krawcowa
na elegancka, skromna garderobe szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 58 699

Uczeń
piekarski poszukuje trzymiesięcznego douczenia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 631

Posady
szukam do składu pomocy domu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 58 632

Pokojowa
lub do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 689

Dziewczyna
uczciwa, pracowita, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 672

Panienska
do składu pieczywa szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 677

Fryzjerscy
pomocnicy 2 dobre sily poszukują posady miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 58 585

Retuszerka
potrzebna zaraz. Agencja Kurjera Poznańskiego Krotoszyn. ng 5 069

Uczeń
z ukończoną szkołą handlową. Zgłoszenia w Groszkiewicz. St. Rynek 59. magazyn biawatów. zdg 58 779

Do kolder
poszukuje zdolne pracownice specjalnie na koldry puchowe. Tylko bardzo zdolne racza złożyć oferty pod dg 1 133 Kurjer Poznański

Do majątku
poszukuje zaraz samodzielnej, energicznej starszej gospodyni. Piace stanowią dochód jaki wygospodaruje sobie z kobiecego gospodarstwa. Zyciorys, odpisy świadectw przesłać do Kurjera Poznańskiego pod dg 1 139. Nie uwzględnione bez odpowiedzi

Bufetowa
rutynowana potrzebna od 15 września, pierwszorzędnym lokali dancinogow. Zgłoszenia, świadectwa, fotografie przesłać pod adresem „Adria”, Gdynia. ng 5 084

Bławatnik
otrzyma dobrą posadę z udzieleniem pożyczki 4-5 tys. złotych. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 156

Niemka z szyciem
potrzebna do siedmioletniego chłopca. Zgłoszenia tylko z świadectwami Jakubowska Gdynia, dom ZUPU ul. Zygmunta Augusta, mieszkanie 66. ng 5 030

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz. Goderski Marcelińska 3. zdg 59 208

Śluząca
młodsza gotowaniem, dobrymi świadectwami; może się zgłosić. Szwajcarska 12 a m. 3. zdg 59 214

Marszantka
samodzielną w prowincji zaraz potrzebna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 157

Uczennica
fryzjerska potrzebna. Wodna 14. zdg 59 432

Śluząca
Staszica 17 — m. 8. zdg 59 464

Śluząca
do wszystkiego potrzebna zaraz. Kierczyńska Orzeszkowej 5. zdg 58 663/4

Posadę
otrzyma uczciwy młody kawaler z udzieleniem pożyczki 200 zł. Zgłoszenia Wrocławia 19 m. 5. zdg 59 607

Potrzebny
pracownik z gwarancją 300 zł; gotówka najchętniej z prowincji. Oferty Oredownik Wielkopolski zdg 59 517

Bufetowa
do obsługi gości potrzebna zaraz. o ile możliwości 50 zł kaucji. Adres wskaże Oredownik Wielkopolski zdg 59 624

Młodsza siła biurowa
znająca język niemiecki i polski, umiejąca dobrze pisać na maszynie zaraz potrzebna. Oferty niemieckie wnoszą do T-y Dom Sportowy. św. Marcin 32. zdg 59 344

Samodzielną
dziewczyna zaraz. Focha 83. gospodarz domu. zdg 59 343

Dziewczyna
restauracyjna z gotowaniem potrzebna. Jezuitka 4. restauracja. zdg 59 341

Dziewczyna
na stałe początkująca, czystej, uczciwej poszukuje. Nowy Rynek 13. m. 10. 8-9. zdg 59 396

Zaraz
dziewczyna do wszystkiego. Rynek Łazarski 7. m. 3. zdg 59 379

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna (sierota). Nowakowa, Piekary 3. m. 2. zdg 59 370

Fortancerki
potrzebne. Adres Kurjer Poznański zdg 59 365

Śluząca
potrzebna Wielka Garbary 42. mieszkanie 1. rg 3 143

Posługaczka
Mostowa 5. mieszka. 7. rg 3 142

Posługaczka
cały dzień. Stroma 27. parter. prawo. rg 3 139

Fryzjerka
potrzebna. Plac Działywy 11. zdg 59 653

Dziewczyna
z gotowaniem potrzebna. Zgłoszenia pomiędzy 5-6 Pr. Ratajczaka 28. mieszkanie 11. zdg 59 642

Fryzjer
Podgórną 14. zdg 59 609

2 zdolne fryzjerki
z wodną ondulacją potrzebne zaraz posadę stałą. Utrzymanie mieszkania, pranie wolne. Zgłoszenia z podaniem warunków Andrzej Janik, zakład fryzjerski, Puck (Pomorze) Rynek 20. zdg 58 429

Garnizony
Dobrze zaprowadzonego przedstawiciela w garnizonach do sprzedaży win owocowych za wysoką prowizją natychmiast poszukuje. Zgłoszenia z powołaniem się na różne garnizony proszę skierować do Kurjera Pozn. zdg 58 433

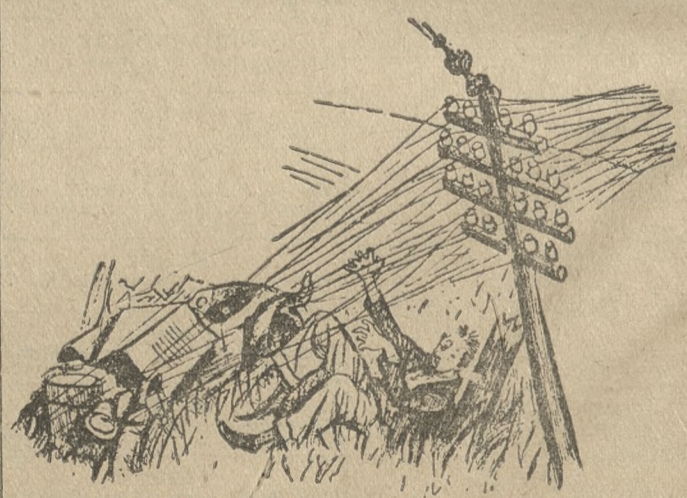
Śluząca
uczennica Cukiernia Marszałka Focha 70. zdg 59 575

Potrzebna
kucharka do wszystkiego, ulica Ostrogora 3. parter. zdg 59 570

Fortancerki
zaradne przystojne. Restauracja, Półwiejska 5. zdg 59 526

Kelner
kaucja. Restauracja, Półwiejska 5. zdg 59 525

Humor zagraniczny

— O Boże! harfa! czyżbym już był w niebie? (Humorist Londyn). S. F.

Przedpłata

na miesiąc wrzesień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkod w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potoczonymi 200 gr od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsc 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 19.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 a stróża; do wydania głównego (wieczornego) „dobre” do godz. 11 wiekże dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych; słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 25 55. — P K Q. Poznań, nr. 200 149.